Ліс духів
Жан-Крістоф Гранже

У Парижі з’явився моторошний убивця-канібал. Усі спроби столичної поліції вистежити його не дають результату. Слідча суддя Жанна Коровська поклала собі за мету будь-що знайти злочинця. Її не лякає жорстокість канібала, не зупиняють підніжки колег-чоловіків, які намагаються завадити розслідуванню. Убивця знає, що Жанна йде його слідами, і тікає до Південної Америки. Слідча починає небезпечну гонитву. Одна її похибка – одне людське життя. Посеред непрохідних аргентинських боліт, у нетрях лісу духів, вони опиняться віч-на-віч: тендітна жінка та безжальний, жорстокий монстр. Але всяка жорстокість має свій початок. І вбивцями не народжуються, ними стають. Часом не без сторонньої допомоги…

Жан-Крістоф Гранже

Ліс духів

Для Альми – промінчика світла в цілковитій пітьмі

Публікується з дозволу SAS Lester Literary Agency & Associates

Перекладено за виданням:

Grange J.-C. La For?t des M?nes: Roman / Jean-Christophe Grange. – Paris: Albin Michel, 2009. – 512 p.

Переклад з французької Елли Євтушенко

© Editions Albin Michel, Paris, 2009

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2021

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2021

# І. Жертви

## 1

Це було воно. Саме те, що треба.

Туфлі-човники «Prada», які вона помітила у випуску «Vogue» за попередній місяць. Стриманий, рішучий штрих, що довершить образ. Вони ідеально пасуватимуть до обраного нею вбрання – маленькоі чорноі сукні, купленоі за копійки на рю дю Драгон. Просто бомба. Жанна Коровська всміхнулась і потягнулася, сидячи за письмовим столом. Нарешті вона почувалася впевненою перед сьогоднішнім вечором. Як у виборі одягу, так і загалом.

Вона ще раз перевірила мобільний. Жодних повідомлень. Живіт скрутило колькою тривоги. Ще гострішою, ще глибшою, ніж до цього. Чому він не телефонував? Було вже за четверту годину. Чи не запізно, щоб підтверджувати побачення?

Вона відмахнулася від сумнівів і зателефонувала до бутика «Prada» на авеню Монтень. Чи е в них такі туфлі? Тридцять дев'ятого розміру? Вона зайде перед сьомою. Коротке полегшення. Одразу ж зіпсуте іншим занепокоенням. На іі рахунку вже набігло 800 евро кредиту… А з цією обновкою борг перевалить за 1300 евро.

Але було вже 29 травня. За два дні вона отримае зарплатню. Чотири тисячі евро. Ні центом більше, разом із преміальними. Тож вона знову розпоряджатиметься на початку місяця лише двома третинами свого доходу. Їй не звикати. Їі банківський рахунок уже давно накульгував, і вона досить управно балансувала на межі.

Жанна заплющила очі. Уявила себе в лакованих туфлях на високих підборах. Цього вечора вона буде інакшою. Невпізнанною. Сяйливою. Невблаганно спокусливою. Усе інше – лише дитячі забавки. Зближення. Примирення. Новий початок…

Але чому він не дзвонив? Це ж він вийшов на зв'язок напередодні ввечері. Усоте за день вона відкрила електронну скриньку й перечитала листа.

Інколи ми говоримо зовсім не те, що хочемо сказати. Я, звісно ж, нічого з того не мав на увазі. Повечеряемо завтра вдвох? Я наберу й заіду по тебе до суду. Je serai ton roi, tu seras ma reine…[1 - Я буду твоім королем, ти будеш моею королевою… (франц.) – Тут і далі прим. перекл.]

Останні слова відсилали до пісні Девіда Бові «Heroes». Колекційної версії, де рок-зірка співає кілька куплетів французькою. Жанна пригадала, як вони знайшли вінілову платівку в спеціалізованому магазині у кварталі Ле-Аль. Ту радість у його очах. Його сміх… Тієї миті вона не хотіла нічого іншого. Лише постійно розпалювати чи принаймні підтримувати той вогник у його очах. Як давньоримські весталки, які мусили весь час стежити, щоб священний вогонь у храмі не згас.

Задзвонив телефон. Не мобільний. Стаціонарний.

– Алло?

– Гвалт.

За частку секунди Жанна ввійшла у свій робочий образ.

– Як там справи?

– Ніяк.

– Він зізнався?

– Ні.

– Він її згвалтував, бляха, так чи ні?

– Каже, що не знає її.

– Хіба вона не дочка його коханки?

– Каже, що й матір її теж не знає.

– Але ж легко довести, що він бреше, ні?

– У цій справі немає нічого легкого.

– Скільки залишилося годин?

– Шість. Тобто ніхріна. Він за вісімнадцять годин і бровою не повів.

– От гівнюк!

– Так і е. Ну, що ж. Піду, піддам газу. Але якщо не станеться якогось дива…

Вона поклала слухавку й подивувалася власній байдужості. Між серйозністю справи – згвалтування неповнолітньої з особливою жорстокістю – і нікчемними проблемами її життя – бути вечері чи не бути? – пролягала прірва. А проте вона не могла думати ні про що, крім свого побачення.

Однією з перших вправ у школі суддів був перегляд відео – злочину, знятого на камеру спостереження. Тоді кожного студента просили переповісти побачене. Версій подій було стільки ж, скільки й студентів. Машина щоразу виявлялась іншого кольору чи марки. Відрізнялася кількість зловмисників.

Постійно змінювався порядок подій. Вправа задавала тональність усьому подальшому навчанню. Об’єктивності не існує. Правосуддя – справа людська. Недосконала, мінлива, суб’єктивна.

Жанна ще раз машинально глянула на екран телефона. Нічого. Вона відчула, як до очей підступили сльози. Вона чекала на цей дзвінок від самого ранку. Фантазувала, марила, обмірковувала так і сяк ті самі думки, ті самі надії, а за секунду вже впадала в глибоку тугу. Кілька разів вона навіть відчувала спокусу подзвонити першою. Але ні. Про це не може бути й мови. Треба триматися…

17:30. Раптом іі охопила паніка. Усе скінчено. Ця неясна обіцянка вечері була останньою конвульсією. Він не повернеться. Слід було це визнати. «Пережити травму». «Відбудувати себе заново». «Зайнятися собою». Всі ці дебільні фразочки, які не означають нічого, окрім смутку таких нещасних дівчат, як вона. Яких постійно кидають. Які постійно страждають. Вона пожбурила маркер і встала.

Кабінет Жанни містився на четвертому поверсі СВІ (Суду вищої інстанції) Нантерра[2 - Місто і муніципалітет за 13 км від Парижа.]. На десяти квадратних метрах, завалених папками, від яких тхнуло пилюкою й чорнилом із принтера, тулилося два письмові столи – іі і секретарки Клер. Жанна відпустила ту о четвертій, щоб спокійно похандрити.

Вона стала біля вікна, поглянула на схили Нантеррського парку. М’які лінії видолинків, рівненькі газони. Праворуч – соціальні містечка всіх кольорів веселки, а трохи далі – «вежі-хмари» Еміля Айо, архітектора, який казав: «Збірне будівництво неминуче з економічного погляду, але воно не повинно навіювати людям враження, ніби іх і самих зібрали на заводі». Жанні подобалася ця цитата. Але вона не була певна, що результат відповідав очікуванням архітектора. Щодня іі офіс затоплювала реальність, витворена цими сраними соцмістечками: крадіжки, згвалтування, напади, наркота… Такого на заводах не виробляють, це точно.

Жанна повернулася за стіл, відчуваючи нудоту й міркуючи, скільки вона ще протримається, перш ніж закинутися бромазепамом. Їі погляд упав на стос паперу для листів. Суд апеляційної інстанції Версаля. Суд вищої інстанції Нантерра. Офіс мадам Жанни Коровської. Слідчої судді при СВІ Нантерра. У неі в голові луною пронеслися вислови, якими іі зазвичай описували. Наймолодша випускниця на своєму курсі. «Маленька суддя з великими перспективами». Гідна дорівнятися до всіляких Єв Жолі та інших Лоранс Вишневських[3 - Єва Жолі та Лоранс Вишневська – французькі судді й політикині.]. Це була офіційна частина.

А от в особистому житті – катастрофа. Тридцять п’ять років. Незаміжня. Бездітна. Кілька подруг, усі самотні. Орендована трикімнатна квартира в 6-му окрузі Парижа. Жодних заощаджень. Жодного спадку. Жодних перспектив. Життя спливало, як вода між пальців. І вже офіціанти починали звертатися до неі «мадам», а не «мадемуазель». Чорт забирай.

Два роки тому вона зірвалася. Життя, яке й так було несолодким, узагалі втратило будь-який смак. Депресія. Госпіталізація. Тоді жити означало лише страждати. Два абсолютно рівнозначні слова, повні синоніми. Хоч як це дивно, від перебування в тому закладі в неі залишилися хороші спогади.

Принаймні теплі. Три тижні сну, раціон із ліків і дитячих пюрешок. Повернення до реального життя відбувалося м'яко. Антидепресанти. Самоаналіз… Із цього періоду ій також залишилася невидима тріщина в душі, якої вона ретельно уникала в повсякденному житті за допомогою відвідин психотерапевта, пігулок, тусовок. Але чорна діра нікуди не зникла, вона завжди була на місці, безупинно притягувала іі, неначе магніт…

Жанна пошукала в сумочці бромазепам. Поклала під язик цілу пігулку. Колись вона приймала всього чверть, але тепер – звикання е звикання – закидалася повною дозою. Жінка відкинулася на спинку крісла. Почекала. Зовсім скоро вузол у грудях послаб. Дихання стало плавним. Думки втратили різкість…

Раптом у двері постукали. Жанна підскочила. Вона й не помітила, як задрімала.

На порозі з'явився Стефан Ренарт у піджаку в ламану клітинку. Скуйовджений. Пом'ятий. Неголений. Один із семи слідчих суддів у СВІ. Їх кликали «чудовою сімкою». Ренарт був найсексуальнішим за них усіх. Радше Стів Макквін, аніж Юл Бріннер.

– Це ж ти ведеш фінансові справи?

– Якщо так сказали.

Три тижні тому ій доручили цю галузь, хоча вона й не спеціалізувалася на ній. На неі з таким же успіхом могли повісити бандитизм або тероризм.

– Ведеш чи ні?

– Веду.

Ренарт помахав зеленою паперовою течкою.

– У прокуратурі щось наплутали. Прислали мені це ПО.

ПО – це попередне обвинувачення, яке складае прокурор або його заступник після першого розгляду справи. Простий офіційний лист, який прикріплюють до перших матеріалів: протоколів поліції, звітів фіскальноі служби, анонімних листів… Усього, що може скерувати перші підозри в потрібному напрямку.

– Я зробив тобі копію, – повів далі Ренарт. – Можеш одразу подивитись. Оригінал відправлю ім назад сьогодні ввечері. Завтра тобі офіційно передадуть справу. Або почекаемо кілька днів, і іі віддадуть іншому судді. Берешся чи ні?

– А що це?

– Анонімне донесення. Схоже, милий політичний скандальчик.

– Яке крило?

Колега приклав праву долоню до скроні в комічній стійці струнко.

– Право на борт, мій капітане!

Водномить Жанну пронизало почуття власного покликання, сповнивши ii впевненістю й надією. Їі робота. Їі влада. Статус судді, наданий президентським указом.

Вона простягнула руку над столом.

– Давай.

2

Жанна познайомилася з Тома на вернісажі. Вона пам'ятала точну дату. Дванадцяте травня 2006 року. Місце. Простора квартира на лівому березі, у якій проходила виставка фотографій. Їі вбрання. Індійська туніка. Переливчасто-сірі джинси. Чобітки зі срібними пряжками в байкерському стилі. Вона була зосереджена на своїй цілі – на самому фотографі.

Жанна ковтала шампанське келих за келихом, щоб знешкодити будь-який власний внутрішній опір. Обравши жертву, вона любила пуститися берега і сама стати жертвою. Killing me softly with his song. Понад гамором лунала ця пісня у виконанні «The Fugees». Ідеальна музика для ii душевного стриптизу, в якому вона поступово позбавлялася страху, скутості, сорому… Усе це вона подумки викидала геть, ніби ліфчик чи трусики, щоб досягти справжньоі свободи – свободи бажання.

Водночас у неі в голові відлунювали попередження подружок: «Тома? Бабій. Йобар. Мудак». Жанна всміхалася. Було запізно. Шампанське вирубило ii імунну систему. Він підійшов. Відіграв свій спокусницький номер. Поганенький, якщо чесно. Але за жартами проглядало його бажання. А за ii усмішкою – ii відповідь.

Із цієі зустрічі почалися негаразди. Перший секс відбувся надто швидко. Того ж вечора, в машині. А як казала ii мати, поки в неі ще не поіхав дах: «Для жінки перший секс – це лише початок. Для чоловіка це початок кінця». Жанна злилася на себе, що так швидко піддалася. Що не зуміла томити його на повільному вогні…

Щоб компенсувати свій промах, Жанна відмовляла йому кілька тижнів після того, створивши між ними зайве напруження. Вони вжились у своі ролі. Він кличе. Вона відмовляе. Можливо, вона вже тоді намагалася захиститись… Жінка знала: щойно вона віддасть йому свое тіло, ii серце піде слідом. І тоді почнеться справжня залежність.

Тома був хорошим фотографом – у цьому слід віддати йому належне. Однак решта – суцільна пустка. Він не був ні гарним, ні потворним. Точно не симпатичним. Скнара. Егоіст. Так, боягуз. Як і більшість чоловіків. Спільне в них із Жанною насправді було тільки одне – два сеанси психотерапіі на тиждень. І глибокі рани, які вони намагалися залікувати. Міркуючи про це, вона могла пояснити свое кохання з першого погляду лише зовнішніми обставинами. Правильне місце. Правильний час. Більше нічого. Вона все це знала, а все ж продовжувала вишукувати в ньому чесноти,

піддаючись постійному самонавіюванню. Жіноче кохання – едина царина, де не курка несе яйце, а навпаки…

Це була вже не перша Жаннина помилка. У неі був дар натрапляти на поганців. І навіть на психів. Як той адвокат, який вимикав теплу воду, коли вона в нього ночувала. Він помітив, що після гарячого душу Жанна хотіла спати, а не кохатися. Або той айтішник, який просив іі про стриптиз на вебкамеру. Вона припинила це, зрозумівши, що він не єдиний глядач. Або ще той мутний видавець, який спускався в метро в білих фетрових рукавичках і цупив книжки в букіністичних лавках. Були й інші. Стільки іх було, тих інших… Чим вона заслужила всіх цих навіжених? Стільки помилок, щоб зрозуміти едину істину: Жанна була закохана в кохання.

Дівчинкою Жанна любила слухати одну й ту ж пісню по колу: «Не кидай іі / Вона така вразлива / Бути емансипованою жінкою / Знаеш, не так і легко…» Тоді вона не розуміла прихованої іронії цих слів, але відчувала, що ця пісня якимось загадковим чином описуе іі майбутне. Вона мала слушність. Нині Жанна Коровська, незалежна парижанка, була емансипованою жінкою. І справді, це було не так і легко…

Вона носилася від слідства до суду, від допиту до слухання, вічно сумніваючись у правильності обраного шляху. У тому, чи про таке життя вона мріяла. Інколи навіть підозрювала, що іі конкретно намахали. Їі переконали, що вона мае бути рівною чоловікові. Гарувати на роботі. Відсувати почуття на задній план. Але чи це справді був іі власний шлях?

Найбільше іі бісило те, що вся ця ситуація була ще одним чоловічим підступом. Через чоловіків перспективи стосунків у містах стали такі мізерні, що жінки мусили відмовитися від своеі великоі сентиментальноі мріі, своеі Liebestraum[4 - Любовноі мріі (нім.).], своеі місіі народжувати. І все це заради чого? Щоб підбирати крихти на професійній ниві, а ввечері мріяти, дивлячись телесеріали й запиваючи бромазепам келихом білого вина. Привіт, еволюціе.

Спочатку вони з Тома були ідеальною сучасною парою. Окремі квартири. Окремі рахунки в банку. Окремі податкові декларації. Кілька вечорів на тиждень, проведених удвох, і час від часу, для різноманіття, романтичний вікенд у Довілі чи деінде.

Коли Жанна наважилася на незручні слова – «зобов’язання», «співжиття» або навіть – яке божевілля – «дитина», то іі позов одразу було визнано безпідставним. Тома оточив себе неприступною стіною вагань, зволікань, відстрочок… А оскільки біда біду тягне, у неі почали закрадатися сумніви. Чим саме Тома займався в ті вечори, які не проводив із нею?

Під час пожеж інколи трапляеться явище, яке спеціалісти називають «зворотна тяга». Вогонь у замкненому просторі пожирае весь кисень, а тоді починае всмоктувати повітря ззовні – під дверима, крізь пази наличників, тріщинки в стінах, – створюючи тиск, утягуючи перегородки, віконні рами, шибки, аж поки ті не розлетяться на маленькі уламки. Тоді раптовий наплив кисню ззовні різко підживлюе вогонь, і все вибухае.

Саме це й сталося з Жанною. Закривши серце від усякоі надіі, вона вичерпала своі ресурси. Кожні двері, кожний заслін, якими вона перекрила

шлях будь-яким сподіванням, зрештою знесло, вивільняючи лють, нетерплячість, безжальну вимогливість. Жанна перетворилася на фурію. Загнала Тома в куток. Ставила ультиматуми. Й отримала передбачуваний результат. Чоловік просто собі здимів. Тоді повернувся. Тоді знов пішов… Суперечки, ухиляння, втечі повторювалися по колу, аж поки іхні стосунки не вичовгались, як стара ганчірка.

Що ж ій лишилося тепер? Нічого. Вона нічого не надбала. Ні сподівань. Ні впевненості. Навпаки, лише стала трохи самотнішою. Готовою все прийняти. Наприклад, присутність іншої. Будь-що, аби не самотність. Будь-що, аби лиш не втратити його. І не втратити себе, адже ця присутність урешті-решт почала поглинати, заміщати, пожирати її…

Уже кілька тижнів вона виконувала свою роботу неначе хвора, що одужує від тяжкої недуги: кожен рух, кожна думка потребували надлюдських зусиль. Жанна вдавала, ніби існує, працює, дихає, але була геть одержима своїм привидом. Своїм зотлілим коханням. Своєю пухлиною.

І питанням: чи була в нього інша?

Жанна Коровська повернулася до себе близько півночі. Зняла пальто, не вмикаючи світла. Простягнулася на дивані у вітальні у відсвітах вуличних ліхтарів, що боролися з пітьмою.

А там мастурбувала, доки її не здолав сон.

## 3

– Прізвище. Ім’я. Вік. Професія.

– Перрая. Жан-Ів. П’ятдесят три роки. Очолюю комунальну службу з управління багатоквартирними будинками COFEC.

– За адресою?

– Рю дю Катр-Септамбр, 14, у другому окрузі.

– Ваша особиста адреса?

– Бульвар Сюше, 117. Шістнадцятий округ.

Жанна почекала, поки Клер, її секретарка, запише цю інформацію. Була десята година ранку. Надворі вже припікало. Жанна рідко опитувала свідків уранці. Зазвичай перші години дня вона присвячувала вивченню справ і телефонним дзвінкам, готуючись до післяобідніх судових дій – допитів свідків та підозрюваних, очних ставок. Але цього разу вона хотіла випередити свого кліента. Вона надіслала йому виклик напередодні ввечері. Запросила як простого свідка. Класичний викрут. Свідок не має права ні на адвоката, ні на доступ до матеріалів. Свідок удвічі вразливіший, ніж підозрюваний.

– Месье Перрая, мені нагадати вам факти?

Чоловік не відповів. Жанна повела далі спокійним голосом:

– Вас викликано у справі будинку № 6 на авеню Жорж-Клемансо, що в Нантеррі. За позовом месьє та мадам Ассалі, громадян Республіки Чад, які мешкають у соцмістечку Квіткове за адресою рю Саді-Карно, будинок 12, що в Гріньі. До позову приєдналися також організація «Лікарі світу» та Асоціація сімей-жертв сатурнізму (АСЖС).

Перрая поворушився на стільці, не відриваючи очей від своїх черевиків.

– Факти такі. Двадцять сьомого жовтня 2000 року шестирічну Гому Ассалі, що мешкає із сім'єю за адресою авеню Жорж-Клемансо, 6, госпіталізують до лікарні Робер-Дебре. Вона скаржиться на сильний біль у черевній порожнині. Також страждає на пронос. У її крові виявляють понаднормовий вміст свинцю. У Гоми сатурнізм, тобто отруєння свинцем. Їй довелося пройти тижневий курс хелації.

Жанна змовкла. Її «свідок» ледве дихав, досі не зводячи погляду зі своїх шкарів.

– Дванадцятого травня 2001 року до дитячої лікарні Некер потрапляє десятирічний Бубакар Нур, який так само мешкає за адресою авеню Жорж-Клемансо, 6. Діагноз той самий. Він проходить двотижневий курс хелації. Ці діти отруїлися фарбою на стінах квартир, у яких живуть, – справжніх халуп. Сім'ї Ассалі та Нур звертаються до вашої компанії, щоб ви провели роботи з очищення. Ви не реагуєте на їхне звернення.

Жанна підвела очі. Перрая спітнів.

– Двадцятого листопада того самого року до лікарні потрапляє ще одна дитина з шостого будинку на авеню Жорж-Клемансо, Мохамед Тамар, сім років. Знову отруєння свинцем. Хлопчик потерпає від сильних конвульсій і помирає в лікарні Некер через два дні. Під час розтину в його печінці, нирках і мозку знаходять сліди свинцю.

Перрая послабив краватку. Обтер долоні об коліна.

– Цього разу мешканці будинку позиваються до суду за підтримки АСЖС. Вас неодноразово просять провести очисні роботи. Ви не зволяєте їм відповісти. Усе так?

Чоловік прочистив горло й пробурмотів:

– Ці сім'ї подавали запити на переселення. Ними мала займатися міська влада Нантерра. Ми чекали, поки їм виділять інше житло, щоб розпочати роботи.

– Ви знаєте, скільки часу забирають такі клопотання? Ви чекали, поки всі повмирають, щоб нарешті щось зробити?

– У нас не було можливості їх переселити.

Жанна окинула його оком. Високий, кремезний, у фірмовому костюмі, із сивим волоссям, що стирчало над головою ореолом. Попри свою масивність, Жан-Ів

Перрая створював враження невиразної, німої покірності. Немов регбіст, який хотів би радше стати невидимкою.

Жінка розгорнула іншу течку.

– Два роки по тому, 2003-го, в будинку проводять експертизу. Її висновки невтішні. Стіни квартир укриті фарбою, що містить свинцеве білило, заборонене ще в 1948 році. Тим часом ще четверо дітей із будинку потрапляють до лікарні.

– Ми запланували ремонт! Міська адміністрація мала нам допомогти.

– У звіті експертизи йдеться також про загальні нездорові умови. Не було дотримано жодних стандартів безпеки. Площа квартир, фактично студій, не перевищує двадцяти квадратних метрів, ніде немає санвузлів. А орендна плата – понад 600 або й 700 євро. Яка площа вашої квартири на бульварі Сюше, месьє Перрая?

– Я відмовляюся відповідати.

Жанна пожалкувала про цей особистий випад. Не відходь від фактів.

– Через кілька місяців, у червні 2003 року, від отруєння свинцем помирає ще одна дитина з шостого будинку на авеню Жорж-Клемансо. На той час ви ще так і не приїхали для оцінювання майбутніх робіт.

– Ми приїжджали.

Слідча суддя розвела руками.

– І де ж звіти? Кошториси ремонтних компаній? Ваш офіс нічого нам не надав.

Перрая облизав губи. Ще раз обтер руки об штани. Великі пористі руки. Цей тип тямить у своїй справі, подумала Жанна. А отже, знає, якої лінії поведінки дотримуватись.

– За нашими оцінками, рівень інтоксикації був низьким, – збрехав він.

– А звіт експертизи? А лікарняні виписки жертв?

Перрая розстібнув верхній гудзик сорочки.

Жанна перегорнула сторінку і повела далі:

– «Постановою від 23 березня 2008 року Апеляційний суд Версаля розпорядився виплатити фінансове відшкодування постраждалим за ці смерті, за ці дочасно обірвані життя». Сім’ям нарешті виплатити компенсацію і дали нове житло. Водночас експерти зробили висновок, що у вашому будинку, занадто ветхому, немає сенсу проводити ремонтні роботи. До речі, схоже, що ви й справді планували знести будівлю та побудувати офісний центр. За іронією, міська влада Нантерра виділить вам фінансову допомогу на знесення й відбудування шостого будинку на авеню Жорж-Клемансо. Отже, ця справа допомогла вам добитися свого.

– Годі казати «ви». Я лише управитель.

Жанна не відреагувала. У кабінеті ставало спекотно, як у духовці. Сонце проникало крізь шибки й заливало приміщення, як олія – фритюрницю. Вона відчула спокусу попросити Клер опустити занавіски, але парильня була частиною випробування…

– Усе могло б залишитись як е, – продовжила Жанна, – але кілька сімей, заручившись підтримкою двох асоціацій, «Лікарів світу» та АСЖС, подали позов. На вас і на власників будівлі. За ненавмисне вбивство.

– Ми нікого не вбивали!

– Авжеж, убивали. А засобом убивства був сам будинок і фарба на його стінах.

– Ми цього не хотіли!

– Ненавмисне вбивство. Термін промовляє сам за себе.

Перрая струснув головою, а тоді прогарчав:

– Чого ви хочете? Навіщо ви мене викликали?

– Я хочу знайти справжніх винуватців. Хто ховається за анонімними товариствами, що володіють будинком? Хто віддавав вам накази? Ви лише пішак, Перрая. А розплачуватиметеся за інших!

– Я не знаю. Я там ні з ким не знайомий.

– Перрая, вам світить щонайменше десять років за гратами. І дострокового вам іще довго не отримати. А я можу вирішити, що ваш строк почнеться вже сьогодні – у вигляді тимчасового затримання.

Чоловік підвів погляд. Його очі зблиснули з-за сіроі гущавини брів. Жанна відчувала, що він ось-ось заговорить. Вона висунула шухляду і взяла конверт А4 з цупкого паперу. Із нього вийняла чорно-білий знімок того ж формату.

– Тарак Алук, вісім років, помер через шість годин після госпіталізації. Задихнувся через судоми. Під час розтину виявилося, що концентрація свинцю в його органах у двадцять разів перевищувала рівень, який вважається токсичним. Яке враження, по-вашому, справлять ці світлини на суд?

Перрая відвів очі.

– Єдине, чим ви можете зараз собі зарадити, – це розділити відповідальність. Розповісти нам, хто ховається за анонімними товариствами, які віддають вам накази.

Чоловік не відповідав. Він сидів з опущеною головою, на шиі виблискував піт. Жанна бачила, як тремтять його плечі. Її й саму пробирали дрижаки через просяклу потом блузку. Почалася справжня баталія.

– Перрая, ви просидите за гратами як мінімум п’ять років. Ви знаете, що у в’язницях роблять з дітовбивцями?

– Та я ж не…

– Неважливо. Поповзуть чутки, і вас вважатимуть ледве не педофілом. Хто ховається за анонімними товариствами?

Перрая почухав потилицю.

– Я іх не знаю.

– Коли атмосфера почала згущуватися, ви точно мали поінформувати тих, хто приймае рішення.

– Я відправляв електронні листи.

– Кому?

– На адресу одніеі фірми. Асоціації співвласників FIMA.

– Отже, вам хтось відповідав. Листи були без підпису?

– Так. Це рада директорів. Вони не хотіли напружуватись, от і все.

– І ви іх не попереджали? Не намагалися поспілкуватися з ними особисто?

Замість відповіді Перрая затулив обличчя руками. Жанна витягла протокол.

– Знаете, що це?

– Ні.

– Це свідчення вашоі секретарки, Сільвіі Денуа.

Перрая відсахнувся. Жанна повела далі:

– Вона пригадуе, що 17 липня 2003 року ви навідалися до будинку № 6 на авеню Жорж-Клемансо разом із власником будівлі.

– Вона помиляеться.

– Перрая, ви користуетесь абонементом компаніі G7[5 - Паризька компанія таксі, заснована 1905 року.] для пересування містом. Абонементом під назвою «Бізнес-клуб». Усі ваші поіздки рееструються в системі. Мені продовжувати?

Жодноі відповіді.

– Сімнадцятого липня 2003 року ви замовили таксі, світло-сірий «мерседес» із номерними знаками 345 DSM 75. За два дні до того ви отримали перший звіт від експертів. І захотіли власноруч оцінити збитки. Стан здоров’я орендарів. Необхідні роботи.

Перрая кидав на Жанну короткі погляди. Його очі були скляні.

– Згідно з даними компанії G7, ви спершу заїхали на авеню Марсо. Будинок 45.

– Вже й не пам’ятаю.

– Авеню Марсо, 45 – це адреса FIMA. Тож можемо припустити, що ви заїхали до начальника асоціації співвласників. Водій чекав на вас двадцять хвилин. Вочевидь, саме стільки часу вам знадобилося для того, щоб переконати ту людину в серйозності ситуації й умовити поїхати з вами на місце. За ким ви заїжджали того дня? Кого ви покриваете, месье Перрая?

– Я не можу називати імен. Професійна таємниця.

Жанна грюкнула по столу.

– Дурниці. Ви не лікар і не адвокат. Хто очолює FIMA? За ким ви заїжджали, чорт забирай?

Перрая замкнувся. Він ніби зіщулився у своєму дорогому костюмі.

– Дюнан, – прошепотів чоловік. – Його звати Мішель Дюнан. Він мажоритарний акціонер як мінімум у двох з анонімних товариств, які володіють будинком. Фактично він і е справжнім власником.

Жанна недвозначно кивнула Клер, своїй секретарці. Час записувати: пішли свідчення.

– Того дня він поїхав із вами?

– Звичайно. Від цієї сраної історії пахло смаленим.

Жанна уявила собі цю картину. Липень 2003 року. Сонце. Спека. Як і сьогодні. Двое ділків, що пітніють у своіх костюмчиках «Hugo Boss», боячись, що зграйка негрів порушить іхній комфорт, завадить іхньому успіху, іхнім схемам…

– Дюнан не прийняв рішення? Не міг же він не відреагувати.

– Він відреагував.

– І як же?

Чоловік знову завагався. Жанна наголосила:

– У мене немае жодного документа, який підтверджував би, що ви зайнялися цією проблемою тоді.

Знову мовчанка. Попри кремезну статуру, Перрая здавався нікчемним.

– Це через Тіну, – нарешті пробурмотів він.

– Хто така Тіна?

– Старша дочка Ассалі. Їй вісімнадцять.

– Не розумію.

Жанна відчувала, що він ось-ось відкрие правду. Вона нахилилася над столом і промовила вже не так суворо:

– Месье Перрая, що сталося з Тіною Ассалі?

– Дюнан на неі запав. – Чоловік витер лоба рукавом і додав: – Ну, хотів іі закадрити.

– Не розумію, до чого тут ремонтні роботи.

– Це був шантаж.

– Шантаж?

– Тіна йому опиралася. Він хотів… Він пообіцяв провести роботи, якщо вона йому віддасться.

Жанна відчула, як іі нутрощі перевернулися кульбітом. Отже, був мотив. Вона зиркнула на Клер, щоб переконатися, що та записуе. У приміщенні аж пашіло жаром.

– І вона віддалась? – почула Жанна власний здушений голос.

В очах чоловіка пробіг моторошний відблиск:

– А що, роботи провели?

Жанна не відповіла. Мотив. Зумисне вбивство.

– Коли він познайомився з Тіною? – запитала вона.

– Того ж дня. 2003 року.

Отже, можна було уникнути не одного отруення. Або принаймні вилікувати іх раніше. Жанну не здивувала непорядність власника. Вона й не таке бачила. Їі більше вразило те, що дівчина не погодилася. На кону стояло здоров’я іі братів, сестер, інших дітей у будинку.

– Тіна добре зважила наслідки своеі відмови?

– Звичайно. Але вона ніколи не піддалася б. Я так і сказав Дюнанові.

– Чому?

– Вона з тубу. Це дуже жорсткий народ. На іхній батьківщині жінки носять під пахвою ніж. Якщо у военний час іхніх чоловіків поранено в спину, вони з ними розлучаються. Ну, ви зрозуміли.

Жанна опустила голову. Нотатки, які вона завжди шкрябала під час допитів, кружляли перед очима. Треба було продовжувати. Розплутати клубок. Відшукати цю Тіну Ассалі й покарати справжнього поганця – Дюнана.

– Мене відправлять за грати чи як?

Жінка підвела погляд. Перрая виглядав прибитим. Знесиленим. Жалюгідним. Його турбувала лише його власна шкура, його сім'я, його комфорт. До Жанниного горла підкотила відраза. У такі моменти до неі повертався іі депресивний песимізм. Життя нічого не було варте…

– Ні, – сказала вона не роздумуючи. – Я не стану висувати вам обвинувачення, незважаючи на серйозні докази, що вказують на вашу відповідальність. Враховуючи ваші, скажімо так, імпровізовані зізнання. Підпишіть свідчення й забирайтесь.

Із принтера вже виіжджали аркуші з надрукованими Клер свідченнями. Жан-Ів Перрая підвівся. Розписався. Жанна поглянула на фотографіі, розкладені на столі. Дітлахи під крапельницями. Хлопчик у кисневій масці. Чорне тіло, готове до розтину. Вона запхала знімки до конверта. Всунула всі матеріали в течку, яку поклала на правий бік столу. Перрая вже пішов. Наступний.

Ось так обидві жінки проводили свої дні. Намагаючись жити нормальним життям, думати про звичайні клопоти, бачити людство хоча б у сірому кольорі, до наступного розчарування. До наступного жахіття.

Жанна глянула на годинник. Одинадцята. Вона покопирсалася в сумочці й дістала телефон. Може, дзвонив Тома. Щоб вибачитися. Пояснити все. Запропонувати зустрітися в інший день… Жодного повідомлення. Вона вибухнула слізьми.

Клер підбігла, простягаючи ій серветку.

– Не розкисайте. Ми й не таке бачили.

Жанна кивнула. Sunt lacrimae rerum. «Для всього е сльози». Як любив казати Емманюель Обюссон, іі наставник.

– Треба поспішати, – сказала секретарка. – У вас іще один допит.

– А потім? Обід?

– Так. Франсуа Тен. В «Usine». О першій.

– Чорт.

Клер стиснула іі плече.

– Ви щоразу так кажете. А потім повертаетесь о пів на четверту, п'яна й задоволена.

– Ну що, прочитала?

Жанна повернулася на звук голосу. 12:30. Вона прямувала до головного виходу, мріючи про холодний душ і проклинаючи скупердяйство суду: у СВІ постійно ламалися кондиціонери.

За нею йшов Стефан Ренарт. Той, який напередодні ввечері передав ій ту мутну справу. Лляна сорочка, сумка через плече – той самий пом'ятий вигляд. Пом'ятий і сексуальний.

– Прочитала чи ні?

– Я нічого не зрозуміла, – зізналася Жанна, знову рушивши до дверей.

– Але ж ти прошарила, що це справжня бомба?

– Якось усе це не в'яжеться в одну картину. Та й потім, анонімне донесення… Треба з'єднати ниточки.

– Про це тебе й просять.

– Я нічого не знаю про зброю. І про літаки. Я навіть не знала, що Східний Тимор – це країна.

– Це частина острова в Індонезії. Незалежна держава. Одна з найгарячіших точок на планеті.

Вони дійшли до рамок-металодетекторів. Фоє було залите сонцем. Охоронці, здавалося, підсмажувалися в ньому, наче ковбаски. Ренарт усміхався. Із портфелем під пахвою він був схожий на бувалого вчителя, який полюбляє виходити на косячок разом з учнями.

– Ще я не знаю, що таке «сессна», – мовила Жанна впертим тоном.

– Цивільний літак. Чорт забирай, це залізяка без жодних розпізнавальних знаків, якою перевозять автомати! Зброю, що була задіяна в спробі державного перевороту!

Саме це вона й прочитала напередодні, але в деталі не заглиблювалася. Навіть не розмірковувала над тим, що це означає. Тоді – як, до речі, й сьогодні – вона чекала на дзвінок. Решта ж…

– Ця історія з автоматами, – заговорила вона, щоби вдати зацікавлення, – не дуже мене переконала. Як упевнитись, що йдеться саме про французьку зброю? Виготовлену саме цією фірмою?

– Ти що, нічого не читала? Зброю знайшли в руках у вбитих повстанців. Напівавтоматичні рушниці «Scorpio». Зі стандартними набоями НАТО. Калібр 5.56. Нічого спільного зі звичним барахлом бунтарів із бідних країн. На такій зброї спеціалізується лише «EDS Technical Services».

Жанна стенула плечима.

– Тобі не здалося, що стукач на диво добре поінформований? – не вгавав суддя.

– Точно краще, ніж я. Я навіть не чула про цей державний переворот.

На обличчі Ренарта відобразився розпач.

– Та ніхто про нього не чув. Як і про всі інші події, що стосуються Східного Тимору. Але в мережі все можна перевірити. У лютому 2008 року повстанці спробували вбити Жозе Рамуша-Орту, президента країни. Чувак отримав Нобелівську премію миру в 1996 році. Нобелівський лауреат, важко поранений французькими карабінами! Бляха, не знаю, чого тобі ще треба. І це не враховуючи політичного боку справи. Прибутки від цієї схеми пішли на фінансування французькоі політичноі партії!

– Якоі я не знала.

– Молодоі партії. Правоі! Справа залізобетонна. Підсоли, приперчи – і подай гаряченькою. Ти ж це вмієш, хіба ні?

Жанна завжди була соціалісткою. Колись Обюссон не раз казав ій: «У молодості всі ліваки. Роки розставляють усе на своі місця, тобто праворуч». Жанна була ще не настільки стара, щоб змінити погляди. Та й сам Обюссон також лишився по лівий бік.

Ренарт пройшов крізь рамку, яка запищала, й охоронці привіталися з ним.

– Пообідаеш зі мною?

– Ні, пробач. У мене вже е плани.

Суддя розчаровано скривився, але Жанна не плекала щодо нього жодних ілюзій. Він лише хотів іще трохи побалакати про Східний Тимор.

Вона також пройшла через металодетектор.

– Якщо тебе так вабить ця справа, чому не доб’ешся, щоб іі передали тобі?

– Та в мене вже весь кабінет завалений простроченими справами, аж двері не відчиняються!

– Можу позичити тобі свій лом.

– Чудово. То як, берешся за справу, згода? Ти мені ще подякуеш.

Ренарт цьомнув іі. Біля губ. Від цього простого дотику Жанні потепліло в грудях. Вона попрямувала до парковки. Легка, неначе пилок у сонячному промінні. Почуваючись вродливою, сяйливою, непереможною. Від простого контакту з цим чарівним чоловіком іі смуток зник. Вона подумала, чи не починаеться в неі біполярка.

Або, може, вона просто стае старою дівою.

5

– Не знаю, що зі мною відбувається: хочеться трахнути все, що рухається.

– Дуже мило.

Жанна силкувалася не виглядати шокованою. Франсуа Тен задивився на сідниці офіціантки, що віддалялася. Тоді перевів погляд з ii задка на свою співрозмовницю й усміхнувся. Ця усмішка прямо свідчила про те, що Жанна також уходила до його сфери зацікавлення. Вона не відреагувала. Їхня дружба почалася ще в школі суддів у Бордо, за десять років до того. Першого разу Тен спробував підкотити до неі ще під час навчання. Тоді ще раз, через кілька років, після розлучення. Жанна щоразу відхиляла його пропозицію.

– Що будеш замовляти? – запитав він.

– Подивимось.

Як і всі парижанки, Жанна з підліткового віку лише вдавала, що ість. Вона проглянула меню, обрала страву, тоді роззирнулася. «Usine», модний ресторан, розташовувався неподалік від Тріумфальноі арки. Стіни були обшиті світлим вибіленим деревом. На підлозі – лакований бетон. Тут панувала заспокійлива атмосфера, попри звичний для обіднього часу гамір. Особливо Жанні подобалося те, що ресторан мав дві різні публіки. В обід сюди приходили бізнесмени в краватках. Увечері – бомонд зі світу моди й кіно. Така двоістість була в ii стилі.

Жанна звернула погляд на Тена, що вивчав меню, насупивши брови, наче йшлося про якесь важливе обвинувачення. Зовні чоловік був прямий і довгий, як телеантена. Солом’яне волосся. Худорляве обличчя. Він мав вигляд вічного студента, який не в’язався з його статусом досвідченого судді. Франсуа Тен, тридцять вісім років, слідчий суддя в Нантеррі – він працював у сусідньому з Жанною кабінеті, – був одним із тих, хто викликав до суду Жака Ширака за його президентства.

Після розлучення Тен обрав кричущо-вишуканий стиль, що мав на меті приховати і його юнацький вигляд, і вроджену відсутність граціі. Костюми на замовлення «Ermenegildo Zegna». Стрейчеві сорочки «Prada». Черевики «Martin Margiela». Жанна підозрювала, що Тен оплачував своі шмотки щомісяця, частинами. Як борги за азартні ігри.

Іще чоловік намагався боротися зі своєю зовнішністю відмінника, навмисно грубо висловлюючись. Він думав, що справляе враження крутого. У Парижі, другосортній столиці, це могло би спрацювати, але в ньому була якась вульгарність, яка потай резонувала з такою манерою говорити. Попри всі зусилля, найчастіше Тен виглядав саме тим, ким був. Вирядженим селюк з Ам’ена. Ні шику, ні смаку.

Звісно, Жанна любила його з іншоі, неявноі причини. Під владністю, показною розкішшю, вульгарністю ховався сором’язливий чоловік, який переборщував із намаганням побороти ніяковість. Цю вразливість видавали дві деталі. Те, як він несміливо всміхався, киваючи підборіддям, ніби

запускав камінчик поверхнею води. І те, як видавався його кадик, – аж незручно було дивитись, але Жанну він усе одно зачаровував.

Вони зробили замовлення, а тоді Тен нахилився до неї.

– Ти знаєш Одрі, стажерку з виправної палати?

– Ту жируху?

– Можеш і так її називати, якщо хочеш, – роздратовано відповів суддя.

– Між вами щось є?

Той глузливо всміхнувся, підтверджуючи її здогад.

– Мені цього ніколи не зрозуміти, – зітхнула Жанна.

Тен склав долоні в терплячому жесті, ніби давав обвинуваченому останній шанс перед вироком.

– Жанно, ти маєш зрозуміти одну просту істину. Суть чоловічого бажання.

– Дочекатися не можу.

– Більшість із нас бігає за красою, грацією, худорлявістю. За всілякими манекенницями. Але це все понти. Коли йдеться про справжню насолоду, коли на нас більше ніхто не дивиться, ми звертаємося до кругленьких жінок, до пишних форм. Чоловіки віддають перевагу товстухам. Шариш?

– Принаймні я знаю, до якої групи належу.

Жаннина вага, зі зростом метр сімдесят три, коливалася між 50 і 52 кілограмами.

– Жалійся, жалійся. Ти з тих, із ким одружуються.

– Щось не помітно.

– Ти з тих жінок, стосунками з якими пишаються. Яких водять до ресторану. Яким роблять дітей.

– Коротше, мамка.

Тен розреготався.

– А ти хочеш бути ще й хвойдою? Ну ти розігналась.

Наполовину улещена, а наполовину роздратована, Жанна запитала:

– Ну, гаразд. Що там у тебе?

– Минулої неділі, по обіді, я був з тією самою Одрі. У мене. Пам’ятаєш, яка тоді була спека? Ми опустили жалюзі. Простирадла були хоч викручуй. Атмосфера така… ну, ти зрозуміла.

– Зрозуміла.

– О п’ятій вечора в мене дзвонить домофон. Моя колишня, Наталі, привезла малих. Щонеділі я вечеряю з дітьми і відвожу їх до школи наступного ранку. Проблема в тому, що зазвичай колишня приїжджае о сьомій. А тут, через якусь там мутну історію зі скасованою виставою, заявилася на дві години раніше. А в моему ліжку Одрі. Я запанікував.

– Ви ж розлучились, ні?

– Але пристрасті ще не стихли. Наталі щоразу заходить на кілька хвилин і обстежуе територію, ніби винюхуе самку. Вона б за три секунди здогадалася, що в моій спальні хтось е.

– І що ти зробив?

– Натягнув труси і сказав Одрі бігом одягатися. Я живу на шостому, останньому поверсі. Ліфта немае. Зате на сходовому майданчику е службова комірчина. То я іі туди й запхав.

– Спрацювало?

– Ледь-ледь. Я стояв на порозі і в якусь мить побачив одночасно ноги Одрі, яка заскакуе в комірчину, і голови дітей, які з’являються знизу.

Тен на мить замовк, витримуючи інтригу. Жанна підіграла йому:

– А далі?

– А далі дітлахи пішли до своеі кімнати, а Наталі зайшла до квартири, зиркаючи в усі кутки. Пояснила мені якісь штуки стосовно дитячого одягу, а тоді щось про гроші на іжу. Як завжди. Я вже був розслабився. Аж поки не помітив сонячних окулярів Одрі на книжковій шафі в прихожій.

– Вона іх побачила?

– Ні. Я скористався моментом, коли вона дивилася на годинник, і засунув іх до кишені.

– То якщо вона нічого не помітила, у чому сіль?

– Я провів іі до дверей. Уже збирався зачинити двері, як вона питае: «Ти не бачив моіх сонячних окулярів? Я іх десь тут поклала».

Жанна всміхнулася.

– Ну в тебе і пригоди. І як ти викрутився?

– П’ять добрих хвилин ми шукали окуляри, які лежали в мене в кишені. Тоді я нишком витягнув іх і вдав, що знайшов на етажерці.

Принесли закуски. Салат із латуку для Жанни. Суші з червоним тунцем для Тена. На кілька секунд вони замовкли, пробуючи іжу й клацаючи виделками.

Гамір бізнесменів довкола них був такий же, як і іхні костюми, – нейтральний, прилизаний, безликий.

– Над чим зараз працюеш? – запитав Тен.

– Нічого особливого. А ти?

– А в мене жесть.

– Якого роду?

– Вбивство. Тіло знайшли три дні тому. Кров і кишки. На парковці в Гарші. Жертву розчленували. Є ознаки канібалізму. Усі стіни в кривавих розводах. Ніхто нічого не розуміе.

Жанна поклала виделку. Склала руки в замок, сперши лікті на стіл.

– Розповідай.

– Мені подзвонив прокурор. Я був на місці. Попросив негайно приіхати. Мені тут же передали справу.

– Хіба так можна?

– Стаття 74 Карного кодексу. «Розслідування причин смерті». Із такою різаниною прокуратура хотіла одразу залучити суддю, щоб скоординувати зусилля.

Жанну все більше цікавила ця справа.

– Опиши мені обставини.

– Труп знайшли на найнижчому ярусі підземноі парковки. Медсестра.

– Скільки років?

– Двадцять два.

– Медсестра де?

– У центрі для психічно хворих. Це парковка закладу.

– Опитування очевидців?

– Жодних свідків. Ні перехожих, ні працівників.

– Камери спостереження?

– Жодноі камери. Принаймні на тому поверсі.

– Оточення дівчини?

– Хрін там.

– Ти казав про центр для психічно хворих. Може, вона стала жертвою одного з пацієнтів?

– Це заклад для дітей.

– Інші зачіпки?

– По нулях. Слідча група перевіряє її комп’ютер. Дивляться, чи не сиділа вона на сайтах знайомств. Але все це ні до чого нас не приведе. Я думаю, це серійний убивця. Вочевидь, її обрав якийсь маніяк. Заскочив зненацька.

– У неї були якісь особливі риси зовнішності?

Тен завагався.

– Досить симпатична. Повненька. Може, це просто певний тип. Який приваблює вбивцю. Як зазвичай бувае в таких випадках, дізнаемося більше, коли з’явиться ще одна жертва.

– Розкажи ще якісь подробиці.

Жанна аж забула про свій салат. Про гамір у ресторані. Про холодок від кондиціонера.

– Поки що це все. Я чекаю на результати розтину і криміналістичної експертизи. Але без особливих надій. Місце злочину – щось середне між страшним дикунством і дбайливо підготовленою сценою. Я впевнений, що наш кліент перестрахувався. Що дивно, то це відбитки ніг.

– У черевиках?

– Ні. Босих. Фліки[6 - Флік – сленгова назва французьких поліцейських.] думають, що він роздягнувся. Щоби провести ритуал.

– Чому «ритуал»?

– На стінах е якісь знаки. Типу доісторичні. Та й ця тема з канібалізмом…

– Ти впевнений щодо цього?

– Кінцівки вирвали й обгризли до кісток. Підлогою розкидані залишки нутрощів. По всьому тілу сліди людських зубів. Просто гаплик: я навіть не впевнений, що в нашому законодавстві е такий злочин, як людоідство.

Жанна дивилася вглиб зали, але нічого не бачила. Опис місця злочину збурив у ній спогади. Фрагменти її особистості, які вона похоронила, дбайливо заховала за презентабельним образом судді.

– А що за знаки на стінах?

– Дивні фігури, примітивні силуети. Убивця змішав кров із вохрою.

– Із вохрою?

– Ага. Мабуть, приніс фарбу із собою. Це справжній псих. Якщо хочеш, покажу тобі фото.

– Ви покажете ці малюнки антропологам?

– Так, цим уже займаються фліки.

– Хто керує розслідуванням?

– Немає жодного сенсу ім телефонувати, я…

– Ім’я.

– Патрік Райшенбах.

Жанна знала його. Один із найбільших профі в кримінальній поліції. Жорсткий. Енергійний. Небагатослівний. А ще бонвіван. Жінка пригадала одну деталь: у слідчого, вічно погано виголеного, волосся було постійно прилизане гелем. Їй це здавалося гидотним.

– Чому в ЗМІ ніхто про це не казав?

– Бо ми зробили свою роботу.

– Таємниця слідства, – всміхнулася Жанна. – Важлива цінність…

– А то. У такій справі потрібен спокій. Маємо працювати в тиші. Розглянути кожну деталь. Я навіть залучив кримінального психолога.

– Офіційно?

– Аякже, старенька. Передав справу йому на розгляд. По-американськи.

– Хто він?

– Бернар Левель. Іншого в нас, якщо чесно, й немає… Перериваємо також кримінальні архіви. Шукаємо вбивства, які хоч трохи нагадували б цю справу. Але я в це не вірю. Це щось геть новеньке.

Жанна уявляла, як занурилася б у таке розслідування. Вона переривала б документи. Заглибилася б у вирізки з преси. Прикріпила б знімки з місця злочину на дошку в своєму кабінеті. Жанна опустила очі. Сама того не усвідомлюючи, вона м’яла в руках окраець хліба, розкришуючи його на дрібні шматочки. Попри кондиціонер, вона вся змокла.

Тен розреготався. Жанна здригнулася.

– Що тебе так насмішило?

– Знаєш Ланглебе, судмедексперта?

– Ні.

– Суперінтелектуал. Щоразу видає таке, що хоч стій хоч падай.

Жанна облишила свої крихти й зосередилася на словах Тена. Вона боялася, що в неї буде панічна атака. Як у часи депресії. Коли вона виходила з тунелів, залишивши авто прямо на дорозі. Або коли проводила обідні перерви, ридаючи в туалеті ресторану.

– На місці злочину Ланглебе кличе мене до себе. Я чекаю на якусь сенсацію. На деталь, яка все пояснить, просто як у фільмах. А він мені каже стиха: «Людина – це линва, напнута між звіром і надлюдиною». Я йому: «Що?» А він – далі: «Линва над прірвою».

– Це Ніцше. «Так казав Заратустра».

– Ага, він теж так сказав. Але хто читав Ніцше, окрім цього придурка? – Тен додав з усмішкою: – І тебе, звичайно.

Жанна всміхнулася йому у відповідь. Тривога минала.

– Треба було відповісти йому: «Велич людини в тому, що вона міст, а не мета»[7 - Пер. А. Онишка.]. Так там далі йде. Але згодна, що в цьому розслідуванні Ніцше не дуже помічний.

– Мені подобається, коли ти так робиш.

– Як?

– Коли потираєш потилицю, запустивши пальці у волосся.

Жанна зашарілася. Тен роззирнувся, наче хтось міг їх підслухати, а тоді нахилився до неї.

– Може, запланує мо вечерю на двох?

– Зі свічками й шампанським?

– А чому б ні?

Принесли страви. Вирізку Россіні для Тена. Карпачо з тунця для Жанни. Вона відсунула від себе тарілку.

– Думаю, сьогодні перейду одразу до чаю.

– То що скажеш про вечерю?

– Здається, ти вже випробовував удачу зі мною. І не раз, хіба не так?

– Як каже Одрі: «Почнімо все на голому місці».

Жанна розреготалася. Їй справді подобався цей хлопака. У його підкатах не було звичної облудності, такої собі «лицемірної злодійкуватості» інших хижаків. Навпаки, за його сміхом відчувалася справжня щирість. Цей чоловік мав що дати жінкам. Ця думка навела Жанну на іншу.

– Вибач.

Вона покопирсалася в сумочці. Схопила телефон. Жодних повідомлень. А щоб йому всралося, бляха-муха. Вона заковтнула хвилю гіркоти, що підкотила горлом. Справжне запитання було ось яке: чому вона досі чекала на цей дзвінок? Усе скінчено. Вона знала це. Але не могла себе в цьому переконати. Як каже молодь, вона «не викупала».

6

На зворотному шляху Жанна розмірковувала над справою Тена. Вона заздрила. Заздрила цій справі. Жорстокості вбивства. Напруженню, труднощам, які ставило перед ним таке розслідування. Вона вирішила стати слідчою суддею, щоб розплутувати криваві злочини. Її потаємною метою було вистежувати серійних убивць. Розбиратися в іхньому смертоносному божевіллі. Боротися з жорстокістю в чистому вигляді.

За п’ять років у CBI Нантерра ій діставалися лише якісь жалюгідні заголовки з жовтої преси. Наркоторгівля. Домашне насильство. Страхове шахрайство. А коли вона розслідувала вбивство, мотив завжди полягав у грошах, алкоголі чи якомусь імпульсі, породженому звичайною ненавистю…

Вона виіхала з Парижа через Порт-Майо й попрямувала по авеню Шарль-де-Голль у напрямку мосту Неі. Трафік був напружений. Машини рухалися повільно. Жанна відчула, як у пам’яті мимоволі щось заворушилося. Справа Франсуа Тена пробуджувала в ній спогад. Найгірший з усіх. Той, що пояснював ії покликання. Її самотність. Її смак до крові.

Вона стиснула кермо й приготувалася стикнутися лицем до лиця з минулим. Коли вона пригадувала Марію, свою старшу сестру, то завжди думала про хованки. Гру, яка так ніколи й не скінчилася. У лісі тиші…

Насправді все сталося зовсім не так, але в Жанниному спогаді діяла вона сама. Вона рахувала, приклавши лоба до стовбура дерева, затуливши очі долонями. І перед ії очима пропливали ті події, яким акомпанував ії власний шепіт:

Один, два, три…

Одного вечора сімнадцятилітня Марія не прийшла додому. Її мати, яка самостійно виховувала двох дівчаток, захвилювалася. Вона подзвонила подругам своеі доньки. Ніхто ії не бачив. Ніхто не знав, де вона. Жанна заснула під ритм цих дзвінків. Тихенько рахуючи, щоб відігнати тривогу. Десять, одинадцять, дванадцять… Їй було вісім років. Її сестра сховалася. Це була гра. От і все.

Наступного ранку прийшли якісь чоловіки. Вони говорили про вокзал Курбевуа[8 - Район у передмісті Парижа, біля Нантерра.], про підземну парковку. Марію знайшли в цій тіньовій зоні. Фліки вважали, що тіло залишили там на світанку, але що дівчину вбили деінде і… Більше Жанна нічого не чула. Ні материних ридань. Ні слів поліцейських. Вона рахувала гучніше. Двадцять, двадцять один, двадцять два… Гра тривала. Треба було лиш тримати очі заплющеними. А розплющивши іх, вона побачить свою сестру.

Знайшла вона її три дні по тому, у комісаріаті поліції, коли матері стало погано. Фліки заметушилися довкола неї. Жанна змогла зазирнути в досьє. Нишком. Знімки тіла: труп, що видніється крізь поруччя, ноги й руки, які поміняли місцями, нутрощі, витягнуті з живота, білі шкарпеточки, дівчачі балетки, обруч.

Жанна не побачила всього видовища цілком. Зернистість світлин. Чорно-білі відтінки. Білява перука, що вкривала обличчя сестри. Але вона прочитала досьє. Там писали, що Марію вбили шляхом странгуляції – вона не знала, що це означає. Писали, що її роздягли. Що її випатрали – ще одне незнайоме слово. Що їй відрізали руки й ноги і поклали їх навпаки – ноги біля плечей, руки внизу тулуба. Писали також, що вбивця здійснив «посмертну постановку». Але що це означало?

Тридцять один, тридцять два, тридцять три… Усе це було неможливо. Жанна збиралася розплющити очі. Побачити перед собою кору дерева. Обернутися й заглибитися в ліс тиші. Марія буде десь там, поміж листя. Треба було лічити. Триматися рахунку. Дати їй час заховатись. Щоб потім її знайти…

Потім був похорон. Жанна пережила його в стані сновиди. Приходили фліки, опустивши голови, наче побиті пси, із запахом шкіри, з порожніми фразами. Тоді мати почала скочуватися. Рік по тому вона зізналася Жанні – тоді вона, закінчена наркоманка, вже говорила повільно, важко, – що та завжди була її улюбленою дочкою. «Ти народжена з хаосу, і тому я завжди любила тебе більше…»

У Жанни й Марії були різні батьки. Маріїн батько пішов – про нього ніколи не говорили. Жаннин також – про нього говорили ще менше. Єдиний спадок, який він по собі залишив, – це було його прізвище: Коровський. Багато років по тому Жанна намагалася щось про нього дізнатися. Розпитала матір. Її батько був поляком. Торчок, який удавав із себе кіношника й розповідав, що належав колись до школи в Лодзі, де вчилися Роман Поланський, Єжи Сколімовський, Анджей Жулавський… Справжній серцеід. А ще – великий пустодзвін. Наприкінці сімдесятих чувак звалив до себе на батьківщину. Більше від нього нічого не чули…

Жанна була плодом хіпарської випадковості, цілком традиційної для сімдесятих. Двоє наркош зустрілися за якоюсь кислотою чи заштриком чорного. Покохалися. Відходами від тріпу стало народження Жанни. Однак вона, як казала мати, завжди була її улюбленицею. А тепер цей статус обертався проти неї. Марія померла через те, що про неї недостатньо піклувалися. Так уважала мати. Отже, винною була вона, Жанна, «пестунка». Любимиця. Та, яку захищали. Та, яка була в безпеці, тимчасом як її сестру скалічили…

Сорок три, сорок чотири, сорок п’ять…

Ці слова повпливали на Жаннин вибір професії більше, ніж саме вбивство. Вона почувалася боржницею. Над нею висіло моральне зобов’язання. Перед Маріею. Перед усіма жінками-жертвами. Згвалтованими дівчатами. Побитими дружинами. Замордованими незнайомками. Вона вирішила стати слідчою суддею. Щоб шукати виродків і чинити правосуддя від імені закону. П’ятдесят чотири, п’ятдесят п’ять, п’ятдесят шість…

Саме з цією думкою вона закінчила школу. Гнана нею, стала магістром права. Одержима нею, пройшла рік підготовки в Інституті правових студій, а тоді вступила до Національної школи суддів. Закінчивши навчання, Жанна на рік поїхала до Латинської Америки, щоб звільнитися від цього тиску, але це не допомогло. Повернулася до Франції. Два роки гарувала в Ліможі, ще три – в Ліллі, а тоді нарешті опинилася в Нантеррі.

Повернувшись до Іль-де-Франсу[9 - Регіон Франції, що включає в себе департаменти довкола Парижа.], вона відкопала справу про вбивство її сестри – воно сталося в Курбевуа й підпадало під юрисдикцію СВІ Нантерра. Жанна пішла до відділу ведення реєстру, де зберігались архіви прокуратури.

Вона прочитала досьє. Перечитала. Вивчила. Осяяння не було. Жанна наївно думала, що її невеличкий досвід слідчої судді допоможе їй зрозуміти. Помітити зачіпку. Але ні. Жодного знаку. А вбивця більше ніколи ніде не сплив.

Єдине, що її вразило, – це зауваження журналіста видання «Актюель». У досьє входила вирізка з цього журналу за жовтень 1981 року. Автор помітив подібність між положенням трупа й «ляльками» митця Ганса Беллмера. Так само змінені місцями кінцівки. Та сама білява перука. Ті самі білі шкарпетки і чорні туфельки. Той самий обруч…

Жанна копн?ла в цьому напрямку. Беллмер був німецьким художником і скульптором початку XX століття, пізніше зайнявся фотографією. Зображення його ляльок людського зросту вразило Жанну. Саме так виглядало скалічене тіло її сестри. Вона пустилася в мандри. Музей сучасного мистецтва в Нью-Йорку. Галерея Тейт у Лондоні. Інші музеї в Німеччині. Облазила Центр Помпіду в Парижі. Дивилася на скульптури, гравюри, малюнки. Плакала. Уявляла вбивцю, який пройшов той самий шлях. Психа, що надихнувся цими демонічними інсталяціями в кожному з музеїв. Такий собі крадій марень, який не мав іншого вибору, окрім як і собі відтворити їх на людських тілах.

Жанна їздила в різні місця, де проживав художник. У Німеччині. У Франції – до Парижа й Провансу. Зв’язувалася з найближчими поліцейськими відділками чи жандармеріями. Вона шукала слід убивці. Якусь деталь. Якусь зачіпку. Усе марно.

Зрештою вона мусила визнати очевидне. Вона назавжди залишиться маленькою дівчинкою, яка пошепки рахує, накривши очі долоньками. Якій не терпиться вирушити лісом у пошуках правди. У пошуках не сестри і не її вбивці, а пояснення. Одного дня вона знайде джерело зла…

Шістдесят сім, шістдесят вісім, шістдесят дев’ять…

Жанна здригнулася. Хтось постукав у її бічне вікно. Вона роззирнулася. Виявилося, що вона на автопілоті доїхала до суду Нантерра на авеню Жоліо-Кюрі. І машинально зупинилася перед будівлею.

До її вікна схилився охоронець.

– Тут не можна стояти, мадам. Це… Ой, перепрошую… Я не впізнав вас, пані суддя…

– Я… я зараз припаркуюсь.

Жанна змінила передачу і попрямувала до в’їзду на підземний паркінг. Кинула погляд на дзеркало заднього огляду. Її обличчя було мокре від сліз.

Заглибившись у пітьму парковки, вона нарешті зрозуміла, що це за дивний звук сповнює салон автівки. Це був її власний шепіт:

– Вісімдесят один, вісімдесят два, вісімдесят три…

Маленька дівчинка, що стояла біля підніжжя дерева.

Стояла, затуливши очі долоньками.

## 7

Коли Жанна зайшла до свого кабінету, Клер повідомила: їй прийшло ще одне попередне обвинувачення у справі Східного Тимору. Документ передали офіційно. Клер уже завела справу. № 2008/123. Жанна вирішила серйозно взятися за це. Урешті-решт, там також пролилася кров. І якщо вона могла прибрати з політики кількох покидьків, то це вже непогано.

Жанна відклала допити, призначені на пообідній час. Дозволила Клер піти о п’ятій. Поставила телефон на автовідповідач і замкнула двері. А тоді занурилася в досье. У течці було всього кілька аркушів. Складений суддею з По[10 - По – місто й муніципалітет у Франції, у Новій Аквітанії.] стислий виклад результатів слідства 2006 року, яке так ні до чого й не привело. Анонімне донесення, надруковане на машинці й датоване лютим 2008-го. Документ від фіскальної служби департаменту О-де-Сен[11 - Департамент неподалік від Парижа з адміністративним центром у Нантеррі.], що засвідчував деякі описані в донесенні факти.

Усе почалося в травні 2006 року.

Один авіадиспетчер на пенсії стежив онлайн за комерційними рейсами Франції. Чоловік був одержимий продажем зброї. Він відслідковував польоти, що здійснювалися з цивільних аеродромів, розташованих в ареалах виробництва військових товарів. Особливо пильно наглядав за власним регіоном, південним сходом Франції, де розміщується один із лідерів ринку – «EDS Technical Services».

У травні 2006 року чоловік помітив підозрілий рейс. «Сессна-750» під номером N543VP, яка належала компанії CITA, злетіла 15 травня з аеродрому Жукас, неподалік від Біарріца, у напрямку Банжула, що в Гамбії. Напрямок був незвичний. А ще дивніше було те, що ця злітна смуга не обслуговувала жодного іншого літака.

Пенсіонер перевірив компанію CITA. Перша сенсація: такої фірми не існувало. Тоді відстежив загадковий рейс, так само онлайн. У Банжулі літак не з’явився. Щойно знявшись у повітря, пілоти, вочевидь, змінили радіочастоту й повернули в невідомому напрямку.

Диспетчер відкопав рахунки, пов’язані з рейсом. Усе було збережено в мережі. Пальне. Дозаправка. Зарплатня пілотам. Ще одна сенсація: за все платила компанія «Noron». Філія «EDS Technical Services».

Тепер сищик мав справу. Французьку зброю по-тихому кудись доставили. Він розіслав електронні листи в усі чотири куточки світу, іншим любителям авіаперевезень, але нічого не дізнався. Шерлок Голмс дійшов до своеі межі.

Вересень 2006 року. Озброївшись зібраними матеріалами, він пішов до головного комісаріату По. На щастя, флік, який його прийняв, дослухався до його історіі. І передав цей перший протокол до прокуратури По. Справу передали судді. Тому, хто мав можливість провести справжне розслідування, на міжнародному рівні, і знайти літак. І хто мав право вимагати рахунки компаніі «Noron». Знов удача: суддя на прізвище Вітталі захопився справою.

Допит Жана-Луі Деммара, генерального директора фірми «Noron», яка спеціалізувалася на пристроях для телекомунікацій, нічого не дав. Чоловік не пам’ятав про такий рейс. Пообіцяв підняти архіви. Але підробити документи, які відвели б підозри від рейсу – план польоту, замовлення, квитанціі, – не так і важко. Суддя поспішив. Не підготувався як слід до першого допиту…

Тим часом міжнародне розслідування дало своі плоди. У лютому 2007 року Вітталі отримав новини про «сессну». Літак приземлився 15 травня 2006 року о 22:00 у Міжнародному аеропорту Дубаі, що в Об’єднаних Арабських Еміратах, щоб заправити баки. Куди він попрямував далі? Знадобилося ще два місяці, щоб суддя дізнався напевне. Наступного дня борт під номером N543VP дістався до Східного Тимору. Незалежноі держави, розташованоі на одному із Зондських островів між Індонезією та Австраліею. Сів літак не в аеропорту Ділі, столиці, а на другому аеродромі острова, на сході, неподалік від міста Баукау. Що ж містилося в його вантажних відсіках?

Суддя облишив роботу над справою. Не було ні допитів, ні обшуків, ні прослуховування телефонних ліній. Жанна здогадувалася чому. Слідчі судді в середньому ведуть 150 справ одночасно. Вітталі отримав звістку про літак аж через пів року після початку розслідування. Тим часом йому передали цілу гору справ. І він, не маючи позову або точноі інформаціі, відмовився від зусиль. Як кажуть судді: «Справа справою поганяе».

Кінець першоі діі.

Наступна почалася рік по тому, наприкінці лютого 2008-го. До прокуратури О-де-Сен надійшло анонімне донесення. Справжне обвинувачення, до якого прикріпили перший звіт із По і документи з фіскальноі служби департаменту, – а це означало, що донощик не просто був у курсі схем «EDS Technical Services», а й мав можливість дістати офіційні докази.

Замість вступу стукач почав із переліку вмісту «сессни». Кулемети. Ракетні установки. Гранати. Автомати. Документ містив подробиці стосовно останнього пункту. Напівавтоматичні натівські гвинтівки «Scorpio» 56х45 мм з прицілом і лазерним наведенням. Які е виключною спеціалізаціею компаніі «EDS Technical Services».

Донощик подав іще дещо. Саме гвинтівки «Scorpio» знайшли в руках повстанців, які 11 лютого 2008 року в Ділі вчинили замах на президента Жозе Рамуша-Орту. Він дістав важке поранення. Президента перевезли в лікарню в Дарвіні, що в Австралії, і тепер його життю ніщо не загрожувало.

Жанна замислилася. Справа була гаряча. Справжня бомба. Франція як спільник у спробі вбивства лауреата Нобелівки з миру, президента зовсім юної демократії. Оце так безлад…

Однак Жанна не мала певності, чи був тут склад злочину. Східний Тимор не підпадав під ембарго. Відповідно, експортувати туди зброю не було протизаконно. Проблема полягала в покупцях-беззаконниках. Але ж можливо, що зброю викрали – що від початку її продали державним військам чи силам правопорядку, наприклад австралійським. Саме так стверджуватимуть керівники EDS. Жанна вже уявляла ці допити. Боси в оточенні адвокатів, під захистом політиків, вільні розповідати що завгодно. У такому разі їй залишиться лише залучити до справи суддю з Тимору й видати міжнародне судове доручення. А на це могли піти роки.

Та й потім, на цьому труднощі не закінчувались.

Дія третя.

Довідка з фіскальної служби відкривала інший бік справи. Підроблені квитанції та політична корупція. Анонімне донесення свідчило, хоч і без прямих доказів, що паралельно з продажем зброї компанія «EDS Technical Services» сплатила близько мільйона євро консалтинговому агентству RAS – дані з податкової підтверджували ряд рахунків, які RAS виставляла «EDS Technical Services». А це підприємство, що базувалося в Леваллуа-Перре, департамент О-де-Сен, підозрювалось у виписуванні фальшивих рахунків різним фірмам, задіяним у держзакупівлях. Жанна відмітила іронію в назві контори, можливо навмисну. RAS на військовому жаргоні означало «rien ? signaler», тобто «все чисто».

Система була загальновідома. Депутати забезпечували замовлення будівельних робіт чи постачання спеціалізованим фірмам. Фірми «купували» ці тендери, оплачуючи рахунки компанії-привида, яка, своєю чергою, переводила кошти на користь політичної партії депутата. Або ж прямо йому до кишені – через закордонні банки чи компанії, що базуються в офшорній зоні. Так партії фінансували свої виборчі кампанії, а народні обранці збагачувались. У Франції схему було викрито в дев'яностих, коли розслідували справу конструкторського бюро «Urba». Першу з довгої вервечки справ, які заплямували репутацію всіх партій, як лівих, так і правих.

Згідно з тією-таки довідкою, компанія RAS була наближена до нової центристської партії, РПС (Республіканська партія за свободу). Жанна щось чула про неї, зокрема під час місцевих виборів минулого березня. Питання було ось у чому: за яку послугу «EDS Technical Services» розплачувалася цими рахунками? Відповідь проста. Продаж зброї до Східного Тимору став можливим завдяки Бернару Хіменесу, який 2006 року був радником із питань захисту й безпеки при Міністерстві оборони. А ще Хіменес був одним із засновників РПС…

Жанна поклала маркер. Підсоли. Приперчи. І подай гаряченькою. Ренарт мав рацію. Ця справа могла викликати справжній політичний скандал. Якщо завдати влучного удару. І зберігати слідство в таємниці. Жанна добре пам'ятала історію з Аленом Жюппе, коли в нантеррських суддів, які розглядали його справу 2004 року, обшукували кабінети, перевіряли комп'ютери, прослуховували телефонні лінії, не кажучи вже про тиск, погрози й інші анонімки…

Проте тут бракувало головного. Доказів. Якщо Жанна збиралася взятися за цю марудну працю, ій доведеться викрити роль Хіменеса як співробітника Міністерства оборони у вивезенні зброї. Довести, що рахунки, виставлені компаніею RAS, не мають підгрунтя у вигляді наданих послуг. Відстежити ці гроші на балансі фірми, а тоді у фондах РПС. А також, імовірно, в кишені Бернара Хіменеса. Для цього доведеться розплутати клубок із підставних фірм, пересилання коштів на анонімні рахунки у швейцарських банках, виведення фондів в офшори. Іншими словами, провести титанічну працю, на яку підуть роки без жодної гарантії результату.

Жанна почувалася готовою у це вв'язатися. Навіть якщо не була налаштована оптимістично. У Франції такі справи ні до чого не вели. Ще зі студентських років Жанна слідкувала за славнозвісними «республіканськими скандалами». Підроблені рахунки, фальсифіковані тендери, таємні фонди, розкрадені кошти, мутні призначення, фіктивні посади… Жодного разу суддя не виграв у політиків. Жодного разу. Розгорався скандал, так. Якийсь час газети тільки про це й писали. А тоді всі забували. Коли починався судовий процес – у найкращому разі через кілька років, – судді й політики вмикали свої махінації. І кожен виходив сухим із води. Як співав Ален Сушон: «Ватажки завжди лишаються на нагрітих місцях, просто клас…»

Жанна підняла слухавку телефона й набрала восьмий кабінет судового управління, який мав повноваження у справах із фальшивими рахунками. Вона була знайома з одним іхнім співробітником, капітаном Еріком Атцелем, якого кликали Брецелем або інколи Фактуратором – за його здатність розшифровувати рахунки, у яких ніхто нічого не тямив.

– Брецель? Коровська.

– Як справи, Коровська?

– Непогано. У мене е дещо цікавеньке. Зараз надішлю тобі факсом ПО, а ти скажеш, що ти про це думаеш.

– Жанно, клянусь тобі, у нас тут повний завал…

– Спочатку прочитай.

– А про що мова?

– Це не телефонна розмова. Прочитай і передзвони.

– І з чого ти хотіла б почати?

– Із прослуховувань. Комплексних.

– Тим більше! У нас зараз немає вільних рук, та й…

– Прочитай факс. Тоді подивись електронку. Відправляю тобі список людей, яких треба «слухати». Я пошукаю іхні контакти. А з іншим ти впораєшся.

Жанна поклала слухавку. Вона не звикла мати справу з прослуховуванням. Це була складна процедура. Слід було добитися від операторів стаціонарних ліній під'єднання до каналу зв'язку. Порозумітися з мобільними операторами. А Жанна хотіла більшого. Мікрофонів у кабінетах. Апаратури для прослуховування у квартирах. Вона збиралася доручити це МСТЗ, Міжмністерській службі технічного забезпечення. Жменьці людей, яка по-тихому встановлювала «жучки». Тоді естафету переймали поліцейські, які розшифровували найцікавіші уривки записів і передавали іх судді у формі протоколу.

І все це часто заводило в глухий кут. Або ж процедуру визнавали нечинною через втручання у приватне життя. Це було перше, про що клопоталася сторона захисту. Легко було довести, що мікрофон у квартирі дозволив дізнатися з особистого життя набагато більше, аніж про одну-дві підозрілі розмови. І слідчий суддя раптом опинявся поза законом. Бо перейшов межі службових повноважень. Справу закрито. Жанна була готова піти на цей ризик. У кожному разі, вона не бачила, з якого ще боку тут можна було зайти.

Чекаючи, доки передзвонить Брецель, вона зайшла в мережу й пошукала контактні дані осіб для прослуховування. Робочі. Особисті. Мимохідь перевірила ще одну деталь. Деталь, яка від початку крутилась у неі в голові. Жанна написала листа й знову занурилася в матеріали.

Через пів години задзвонив телефон. Стаціонарний. 19:30. Один дзвінок. Хвилинна пауза. Ще один дзвінок. Жанна підняла слухавку: це точно був Брецель. Вони домовилися про цей код, щоб уникати небажаних розмов. Журналісти завели моду телефонувати суддям після сьомоі вечора, щоб точно натрапити на них, а не на секретарів.

– Це бомба, – сказав Брецель. – Я в ділі.

Його голос аж дрижав від захоплення.

– У понеділок заіду по судові доручення. Уже сьогодні запущу прослуховування мобільних і стаціонарних ліній. Завтра встановимо обладнання в офісах. Субота, ніхто нас не займатиме. Також відправлю хлопців у По, щоб подбали про приміщення фірм.

Жанна здригнулася. Їі також захоплювала вся ця «военна машина». А цей раптовий поспіх Брецеля підтвердив те, що вона і так знала. Цей чоловік не був боягузом. Він не думав про кар'єрне зростання чи пенсію. Цей чувак був на ii боці.

– Але е один нюанс, – мовив він. – Останне ім'я в списку, Антуан Феро. Яким хріном він стосується цієі історіі?

Жанна чекала на це запитаня.

– Не хвилюйся. Я розберусь.

– Це психоаналітик чи психіатр?

– І те, і те.

– Ти поставила до відома раду медиків?

– Кажу ж тобі, я розберусь.

– Це порушення лікарськоі таемниці. Це стовідсоткова лажа, красуне.

– Це моя справа, гаразд? Ці записи розшифровувати не треба. Відправлятимеш іх просто мені. У вигляді цифрових копій. Із запечатаними оригіналами. Щовечора. Окей?

– Що за мутки?

– Ти мені довіряеш чи ні?

– Обладнаемо його кабінет завтра після обіду.

Жанна повісила слухавку. У роті пересохло. Вона щойно вчинила найсерйозніше з усіх порушень професійноі етики. Смертний гріх для суддів.

Вона додала до списку людей, яких слід було прослуховувати, психоаналітика Тома.

Вона знала його ім’я.

Знайшла адресу його кабінету в довіднику.

Вона прослухае записи Тома й дізнаеться.

8

Минуло шість днів. Усе пішло не так, як очікувалося.

Тридцять першого травня, в суботу, Брецель надіслав запити на прослуховування мобільних до операторів «Orange» і «France Telecom». Хлопці з МСТЗ встановили жучки в кабінеті Бернара Хіменеса в штабі РПС: політик склав повноваження в Міністерстві оборони в 2007 році й обійняв посаду скарбника партіі. Також вони обладнали офіс Жана-П’ера Гріссана, генерального секретаря, і Сімона Матюрі, гендиректора компаніі RAS. Що ж до прослуховування EDS та «Noron», Атцель відправив людей до По ще в п’ятницю ввечері. Згідно з пунктом 4 статті 18 Карного кодексу, слідчий суддя може відправляти фліків у будь-яку точку Франціі, якщо це сприятиме «виявленню правди». Кабінети Жана-Луі Деммара, керівника «Noron», та Патріка Леша, директора EDS, обладнали мікрофонами впродовж вихідних. Стаціонарні лініі переадресували. Мобільні під’еднали до серверів.

У вівторок, 3 червня, Жанна отримала перші розшифровки. Кілька аркушів. Без результатів. Ні підозрілих розмов. Ні натяків на можливі інтриги. Тим

більше на виведення коштів, інструкції з оплати чи передачу готівки. Навіть жодних загадкових конструкцій, які давали б привід припустити наявність якогось шифру. Нічого. Підозрювані використовували інший спосіб комунікації, у цьому Жанна не сумнівалася.

Того ж дня вона залучила комп'ютерні служби, щоб отримати іхні емейли. І там чисто. RAS виправдовувала свою назву. А проте Жанна інстинктивно відчувала, що всі ці схеми й досі діяли. Можливо, хтось попередив іх про «жучки». Брецелю можна було довіряти. Хлопцям із МСТЗ також. Але витоки інформації завжди трапляються. Світ судочинства найдірявіший з усіх адміністративних установ.

Насправді ж від самого початку всіх цих серйозних маніпуляцій Жанну Коровську цікавив інший бік справи. А саме необроблені записи з кабінету Антуана Феро, психоаналітика Тома, які ій передавали з понеділка. Два диски: один – опечатаний оригінал, другий – копія для прослуховування, – загорнуті в цупкий конверт з Жанниним іменем, який щовечора просовували під двері іі квартири. Консультації психолога за цілий день.

Тут клювало набагато краще.

Аж занадто добре, чесно кажучи.

Жанна знала дні й години візитів Тома. Понеділок, 14:00. Середа, 15:30. Першого ж вечора вона поставила понеділковий запис на перемотування, поки не впізнала голос Тома. І тоді дізналася все, що хотіла.

У Тома була не одна коханка, а дві.

Він говорив про одруження, дітей, вагався між ними двома.

Казав, що йому час осісти. Будувати сім'ю.

Але Жанна участі в кастингу не брала. Тома ні разу про неі не згадав. Їй не було місця в його сьогоденні. Тим більше в майбутньому. Вона була лиш однією з тих, хто дозволяв йому вдовольнити свою жагу, втамувати спрагу завоювань – «спорожнити яйця», як елегантно висловлюються чоловіки, – щоб тепер, нагулявшись, спокійно заснувати родину. Що ж до кандидаток у дружини, ім обом не було й двадцяти п'яти років. Пффф…

Жанна десять разів переслуховувала той уривок, плачучи, бісячись, лаючись. Як вона могла присвятити стільки часу цьому мудаку, покласти на нього стільки надій? Тієі ж ночі вона розірвала його листи, повикидала його фото, повидаляла емейли й стерла номер із контактів на мобільному. Не могла сказати, чи стало ій краще, але принаймні в неі не лишилося сумнівів.

І все ж Жанна гаряче чекала на вечір середи з, варто визнати, неясними сподіваннями. З цією клятою надією, яка рие могили дівчатам. Можливо, впродовж наступного прийому він нарешті згадае іі? Хрін там. Новий диск підтвердив діагноз. Дві жінки. Два дівчиська. Шлюб чи то з першою, чи то з другою. І так само ні слова про Жанну. Стару бабу.

Тоді жінка помітила натяки на деякі зміни. Те, що почалося з вечора понеділка… Певним чином перший запис був жорстким, але оздоровчим. Таким собі катарсисом. Звільненням через біль. Вона мусить іти своїм шляхом.

А тепер вимальовувався інший процес. Із нездоровою допитливістю Жанна починаючи з вівторка завела звичку, стоячи посеред вітальні й поідаючи рис, слухати на комп'ютері записи інших прийомів. Голоси. Таємниці пацієнтів.

Наприклад, іі вразив один уривок. Це був священник близько п'ятдесяти років:

– Моя віра слабне, лікарю. Я тільки з вами можу про це поговорити. Мое переконання слабшае… Ніби згорае. Це наче запалений гнотик, який завжди гасне в певній точці…

– У якій точці?

– Скажімо, я вірю в усе аж до смерті Христа. А далі не йде. Не можу я прийняти подальші чудеса. Воскресіння. Повернення Ісуса до апостолів. Неможливо.

– Отже, ваша віра закінчуеться на розп'ятті?

– Так, на розп'ятті.

Пауза.

– Ви народилися в багатодітній сім'і, чи не так?

– Семеро братів і сестер. В Ельзасі. Ми часто про це говорили: я мав щасливе дитинство.

– Але вашому батькові більше подобалася наймолодша дитина.

– Лікарю, це не становило для мене проблеми. Я був найстаршим. Я розумів батькові вподобання. До того ж я рано увірував. Віра сповнила мене й дуже рано підштовхнула покинути дім.

Антуан Феро нічого не каже. Священник прицмокуе. Схоже, у нього пересохло в горлі. Жанна добре знала це відчуття. Коли говориш, поклавши голову на подушку, слина в роті пересихае, а в голову вдаряе кров.

– Віра, що закінчуеться на розп'ятті, – повторюе Феро.

– То й що?

– Ви пригадуете останні слова Христа?

Знову тиша. Тоді голос священника промовляе, ніби визнаючи свою поразку:

– «Батьку, чому ти покинув мене?»

Жанна всміхалася, жуючи свій рис. Молодець, Феро… Вона уявляла собі його кабінет. Лакований паркет. Марокканський килим. Червонувато-бурі тони. Книжки на полицях. Біля кушетки – крісло, повернуте спинкою до вікна. Трохи далі – діагонально до кушетки – письмовий стіл.

Не всі прийоми були цікаві. Але пацієнти – різноманітні. Були поспішливі, які закінчували передчасно. Балакуни, з яких лився безперервний потік слів. Мовчуни, які видавали по слову чи два на хвилину. Раціоналісти, які нагромаджували аналізи, структурували свої спогади, сновидіння. Поети, які плекали слова й емоції. Жертви ностальгії, які розводилися про минуле з меланхолійними нотками в голосі. Норовливі, які приходили неохоче і в яких кожен прийом здавався останнім…

Жанна слухала і слухала.

– Я весь час мастурбую, думаючи про неї, – каже якийсь чоловік із глибоким голосом. – А я ж кинув її минулого року, цю брехуху. І до того вже три роки її не торкався! Звідки це раптове бажання? Звідки ця нав’язлива думка – при тому, що я й чути про неї не хотів?

– Ви отримуєте задоволення не від самої мастурбації, – відповідає Феро. – Ваше задоволення йде від почуття провини. Мастурбуючи, ви пестите не тіло цієї жінки, а власні докори сумління. Ви любите власний проступок. Ви почуваєтеся винним, і вам це подобається. Ось від чого ви кінчаєте.

Жанна розважалася, як божевільна. Вона два роки вислуховувала такі репліки, які, хоч і завжди суперечливі, завжди загадкові, інколи влучали в яблучко. Або принаймні змушували задуматися, заглибитись у власну пітьму, щоб відшукати там нову істину.

Найбільше її заворожував голос Антуана Феро. Не дуже низький, але чоловічий. Із дещо хрипкуватим тембром. Манера мовлення в нього теж була особлива. Якась серйозна непоспішність у ній задавала ритм, наділяла вагою кожне слово. А головне, у цьому голосі була ніжність. Якась м’яка, чарівлива нотка, ніби бальзам на рани…

За три диски – понеділок, вівторок, середа – Жанна вже відчула благотворний ефект цього голосу. Вона відточила ритуал. Щовечора жінка вимикала світло, всідалася на дивані й надягала навушники. Заглибившись у ніч, вона насичувалася цією ніжністю, цією спокусливістю. Голос просочувався в неї і, неначе важіль, розпирав їй ребра так, що її серце розкривалося й сповнювалося радістю під дією його звучання…

Напередодні ввечері Жанна навіть відчула, що не витримує. Відчула тривожний потяг… Вона засунула руку в трусики і пестила себе впродовж консультацій. Уже шкодуючи, що все псує. Плямує цей голос, який навіював їй таке чисте почуття…

Вранці в четвер, 5 червня, вона довго стояла в душі й подумки сварилася на себе. Мастурбувати, слухаючи голос психотерапевта, на самоті, посеред ночі. Як жалюгідно…

Жанна витерлась. Зачесалась. На дзеркалі танула пара. Жінка не поспішала побачити свою фізію. Гострі риси обличчя. Блідий тон. А все-таки вона була

гарна. Вузьке лице. Біла, всіяна ластовинням шкіра. Високі вилиці. І ці зелені очі, які в хороші часи сяяли, наче два агати. Одного разу Тома порівняв іх з абсентом, нині забороненим спиртним напоем, який був писком моди в XIX столітті й отримав назву «зелена фея». Над склянкою з блідо-зеленим напоем тримали вогник, на якому плавили шматочок цукру. Тома, хоч поетом і не був, помітив схожість. Зелені очі. Вогник рудого волосся. Що ж до сп'яніння… Того вечора він прошепотів: «Ти – моя зелена фея…» Метафора закінчилася ліжком. Жанна не сумнівалася, що він вичитав це в якомусь журналі, але все ж зберігала про той вечір зворушливий спогад.

Вона вийшла з ванної з мокрим волоссям. Випила каву, яку приготувала раніше. Згризла хлібець із цільного зерна. Ковтнула звичну дозу «Еффексору»[12 - Французький препарат, що застосовується під час лікування депресії.] – 0,75 мг. Відчинила дверцята гардероба й моментально обрала одяг – як добирають уніформу.

Білі джинси.

Біла блузка з чорними візерунками.

Льняний піджак.

І туфлі «Jimmy Choo» з гострими, як кинджали, шпильками.

Схопила ключі, сумочку, портфель для паперів – і з силою грюкнула дверима.

Тепер – за роботу.

Слідства. Допити. Очні ставки.

І більше жодних дурниць із безтілесним голосом, бальзамом для душі й нічними пестощами.

## 9

Піднявшись на свій поверх у СВІ, Жанна зрозуміла, що щось сталося. У коридорі, спиною до неї, стояло двое фліків. Спортивні статури. Червоні пов'язки. Автомати на поясі, добре видимі. Усе серйозно.

Один із них обернувся. Вона впізнала погано виголене, трохи щокате обличчя капітана Патріка Райшенбаха, керівника слідчої групи з кримінальної поліції. Його волосся так само блищало від гелю. Швидким рухом Жанна спробувала розтріпати власну, ще вологу, шевелюру. Марно.

– Привіт, – сказала вона, всміхаючись. – Що ви тут забули?

– Прийшли по Тена.

Жанна збиралася розпитати подробиці, коли з кабінету вийшов сам Тен. Щойно поголений, він натягував піджак, тримаючи шкіряний портфель в одній руці. Слідом за ним ішла його секретарка.

– Що відбувається? – запитала Жанна.

– Маємо ще одне. – Тен повів плечима, поправляючи піджак. – Ще одне вбивство. Канібал. Якраз туди іду. Це в 93-му. Прокуратура Бобіньї[13 - Місто й муніципалітет неподалік від Парижа, адміністративний центр департаменту Сена-Сен-Дені, що має номер 93.] передає справу нашій.

Жанна оглянула команду. Райшенбах із непроникним лицем. Другий флік, незнайомий, такий самий замкнутий. Тен, що саме натягував свій стандартний суддівський крижаний вираз обличчя. Секретарка за його спиною, достоту така ж. Усе суперсерйозно.

– Окей, – сказав Тен, немов прочитавши Жаннині думки. – Хочеш із нами?

– А можна?

– Без проблем. – Він глянув на годинник. – Це в Стені. Зробимо свою справу й повернемося пообідати.

Жанна заскочила до свого кабінету. Глянула, чи немає новин у поточних справах. Дала вказівки Клер і побігла наздоганяти компанію біля ліфта.

Надворі ще зранку збиралося на зливу, і тепер вона нарешті вибухнула. Прекрасна літня злива. Тепла. Сіра. Справжнє звільнення. Краплі барабанили по асфальту, немов петарди. Небо було схоже на гігантський парашут із переливчастих тіней, яким носився пустотливий вітер, утворюючи з хмар мандрівні, швидкоплинні скульптури.

На них чекала машина без розпізнавальних знаків, припаркована в другому ряду на авеню Жоліо-Кюрі. За кермо сів Райшенбахів поплічник, такий собі Леру. Капітан сів біля нього. Судді й секретарка вмостилися на задне сидіння.

Не встиг Леру завести свій «пежо», як Тен запитав:

– Що там у нас?

– Жертву звати Неллі Баржак. Двадцять вісім років.

– Професія?

– Фахівчиня в лабораторії медичних аналізів. Її вбили на підземному паркінгу лабораторії.

Жанна сиділа рівно, прилипаючи до плеча секретарки по центру.

– Її вбили пізно вночі, – вів далі Райшенбах. – Вона працювала допізна і йшла пізніше за всіх. Мабуть, убивця чекав на неї внизу. Заскочив її, коли вона сідала в тачку.

– Убив її на місці?

– Не зовсім. Він затягнув дівчину ще на поверх нижче. Вочевидь, добре знав це місце. Або працює там, або приходив і винюхував кожну деталь. У будь-якому разі, зумів не потрапити на камери спостереження.

– Хто знайшов труп?

– Охоронець, сьогодні вдосвіта. Ішов дощ. Він перевіряв підвали, відведені під стоки. Не одразу зрозумів, що перед ним жертва. Тобто людина.

Після кожної відповіді Тен робив невеличку паузу. Ніби складав інформацію в окрему шухляду мозку. Жанна слухала, намагаючись зорієнтуватися на місцевості. Марна справа. Траса. Вказівники. Цифри. Усе розмивав дощ. Небо над головою, здавалося, розривається. Набрякле, немов сіра губка. Час від часу його роздирало електричне сяйво блискавки.

Вони об'їжджали Париж, прямуючи до Сени-Сен-Дені, на північ. Єдине, що було видно в цьому буревії, – це екран навігатора, закріпленого на приладній панелі, який час від часу давав указівки.

– А що це за лабораторія?

Райшенбах витягнув із кишені піджака записник, тоді надягнув окуляри.

– Це… цитогенетична лабораторія. Досліджують ембріони. Не знаю, що воно таке.

– Моя дружина робила такий аналіз, – втрутився водій. – Це щоб перевірити, чи зародок нормальний.

– Амніоцентез.

Усі звернули погляди на Жанну – це вона озвалася. Вона повела далі, силкуючись прибрати несерйозного тону – або хоча б не повчального:

– Гінеколог забирає зразок амніотичної рідини з матки вагітної жінки. Тоді з неї виділяють відлущені клітини зародка чи оболонки плоду, вирощують із них культуру й аналізують хромосоми, щоби встановити каріотип дитини.

Тен запитав, дивлячись у вікно, ніби відповідь його не цікавила:

– А що таке каріотип?

– Це хромосомний набір. Усі 23 пари хромосом, що визначають, якою буде дитина. Це дозволяє виявити можливі аномалії в котрійсь із пар. Наприклад, синдром Дауна. У Парижі таким займається дуже мало лабораторій. Як називається ця?

Райшенбах подивився в записнику, тоді обернувся.

– «Павуа». Знаете таку?

Жанна заперечно похитала головою. Вона ледве не додала, що в неї таких проблем нема. Що вона не вагітна. Що в неї нікого немає. І що її життя – повна срака. Але стрималася. Вона поїхала з ними як суддя. Не час було ділитися наболілим.

– Перша жертва, – звернувся Тен до фліка, – працювала в центрі для дітей з вадами розвитку, так же?

– Ага. З дітлахами, що страждають на… – Райшенбах погортав записник, – …РАС, розлади аутичного спектра. – Він повернувся до Тена, опустивши окуляри на ніс: – Ви думаете, між цими розумово відсталими малими й тими амніоштуками е зв’язок?

– Є спільні риси з попереднім убивством? – запитав, не відповівши, Тен. – Я маю на увазі, у способі вбивства?

– Усе збігається. Парковка. Малюнки на стінах. І, звісно, тіло. У такому ж стані, як і перше.

– Якісь подібності в профілях жертв?

– Зарано казати. Ми ще навіть не бачили обличчя другоі дівчини… до вбивства.

На цих словах запала тиша, яку порушував лише шелест дощу. Жанна й далі дивилась у вікно. Злива розмивала краевид, але недостатньо, щоби приховати його потворність. Як і щоразу, минаючи ці лабіринти заводів, будівель, соцмістечок, Жанна дивувалась: як можна було дійти до такого?

Вона уявляла, ніби існуе зв’язок між убивцею й цими мерзотними містами. Агломераціями. Вулицями. Серед них були точки, де вибухнуло звірство вбивці. Ніби підпал. Один, два, три… Потрібно було пройти крізь цей лабіринт, зануритися в ці міські хащі та відшукати осередок вогнища. Чотири, п’ять, шість… Зрозуміти, чому він діе по підвалах. Ніби проводить ритуал у доісторичних печерах. Приносить жертву…

– Потенційних свідків уже опитують? – запитав Тен.

– Щойно почали. Я вже відправив туди своіх людей. Вони розмовляють з охоронцями. Із сусідами. Але особливих надій немае. Це промислова зона. Вночі там нікого. У кожному разі, думаю, вбивця діе холоднокровно. Продумуе все, перш ніж узятися за справу.

– А про перше вбивство новин немае? Я досі не отримав звіту судмедексперта.

– Я також. Я говорив із ним уранці. Сьогодні все маемо отримати, разом із токсикологією і результатами розтину. За попередніми висновками, нічого особливого. Ми й так знали, що вбивця перерізав дівчині горло, знекровив тіло та зжер деякі його частини. Навряд чи розтин додасть до цього щось нове.

– А підозрюваних маемо? Із близьких? Колег? Сусідів?

– Хрін там. У дівчини був наречений. Ми його допитали. Він безневинний. Сиділа в Інтернеті. Як і всі.

– Сайти знайомств?

– Не зовсім. Фейсбук. MSN. Зараз перелопачуемо це все. Копаемо і в іншому напрямку.

– В іншому напрямку?

– Відштовхуемося від канібалізму. В мережі капець як багато сайтів на цю тему. Всі англійською. Божевільні форуми, чати, оголошення про бажання взяти участь у розчленуванні, рецепти страв на основі людськоі плоті. І навіть охочі потрапити на тарілку до зацікавлених канібалів! Здуріти можна. Тисячі людей хочуть, щоб їх схавали!

Саме так сказав на суді Армін Майвес, «канібал із Ротенбурга». Цей чоловік мріяв з'істи іншу людину й у 2001 році знайшов в Інтернеті добровольця, Бернда Юргена Брандеса.

Уночі з 9 на 10 березня 2001 року Майвес відрізав йому член перед камерою. Вони з'іли його разом, після чого Майвес перерізав Брандесові горло, розчленував його і скуштував, коментуючи своі дії вголос на камеру.

– І що з того? – запитав Тен.

– Нічого. Як на мене, це все блеф. Та й потім, дуже важко відстежити тих, хто пише цю херню. У кожному разі, ми не знайшли ні сліду Маріон Кантело, жертви. Між нею й цими психопатами немае жодного зв'язку. Ні, на мою думку, вона опинилася не в той час не в тому місці. Як завжди.

– Я думаю, що скоріше цей тип уже довго стежив за нею.

– Тут я згодний. Але від початку ій просто не пощастило з ним перетнутись.

– А що з відбитками? ДНК? Там повсюди його пальчики, якщо я нічого не плутаю. Іще слина…

– І лайно.

– Окей. То що?

– Нічого. За відбитками збігів у базі не знайдено. Результатів аналізу ДНК ще немае. Але наскільки можна судити зараз, навряд чи це щось дасть. Якщо він не турбуеться про сліди, значить, його немае в жодній базі.

Суддя запитав трохи тихіше:

– Сім'ю ціеі дівчини вже повідомили?

Райшенбах кивнув на свого сусіда за кермом «пежо».

– Цим займеться Леру. Відчуваю, що він сьогодні у формі.

Водій лайнувся, а тоді постукав пальцем по екрану навігатора.

– Ну, все, – буркнув він. – Ми на місці.

10

Лабораторія розташовувалася в закритій промисловій зоні. Масивні будівлі зі скла й бетону, споруди зі збірних конструкцій, ангари зі склопластику. До кожної будівлі прилягала територія в кілька гектарів – багнисті, поросліе травою, всіяні калюжами пустища. Усюди було безлюдно.

Леру пригальмував перед довгою триповерховою спорудою з рядами вікон. Табличка при в'їзді сповіщала: «ЛАБОРАТОРІЇ ПАВУА». Довкола будівлі стояли поліцейські фургони, цивільні автівки, карети швидкої. Жанна здригнулася. Сині вогники мигалок мерехтіли, відбиваючись від дощових хмар, відображаючись у шибках фасаду та стікаючи ними, ніби лискуча фарба. У поривах вітру, що розносив сірі краплі, сновигали люди в блискотливих дощовиках. Усе це коло пекла було обгороджене жовтими стрічками.

Вони зупинилися за сто метрів від споруди й вийшли з авто. Повітря було теплим і липким. Шквал не вщухав, тулився до іхніх тіл, наче хмари водяного пилу. Асфальтована доріжка була вкрита багнюкою. Жанна ледве не впала на своіх підборах і вхопилася за руку Тена. Зігнувшись, вони дошкандибали до вхідних дверей, поки Леру розмахував посвідченням, прокладаючи шлях. Жанна була дезоріентована. Вода. Бруд. Атмосфера промислової зони. Не так вона уявляла собі лабораторію амніоцентезу, місце за визначенням стерильне.

Назустріч ім вийшов капітан місцевої поліції. Заступник прокурора вже поіхав. Чекали на Тена, перш ніж забрати тіло. Тоді офіцер коротко описав жертву. Нічого такого, чого б уже не було в брифінгу Райшенбаха.

– Треба обійти справа, – повідомив він, простягаючи руку. – Вхід до парковки – із заднього боку будівлі. Попереджаю вас, там… кривава лазня.

Поруч матеріалізувалися фліки. Клацнули парасольки. Вони обійшли будівлю алеею, обсадженою бирючиною. Усі ковзалися й шльопали багнюкою на асфальті. Сцена загалом була комічна, але найсміховинніший вигляд мала Жанна на своіх шпильках, у мокрому піджаку й заляпаних білих джинсах, що здавалися геть убитими.

– Зайдемо он там, – мовив капітан, махнувши в бік бетонного пандуса, що зникав у пітьмі. – Ворота підняті. Інакше доведеться заходити до будівлі й спускатися ліфтом. Треба ключі, коди. Ця лабораторія – справжній бункер.

Жанна з Теном перезирнулися. Як тоді сюди проникнув убивця? Дощ заливав заізд до паркінгу темними шумливими хвилями. Повітря було таке вологе, що здавалося, наче дихаеш водяною парою. У Жанни виникло враження, ніби вона спускалася до перегрітої печери. До якогось таемного прадавнього місця, звідки походять міські легенди.

Парковка з низькою стелею була переділена колонами. Жодної машини, окрім «смарта», оточеного жовтою стрічкою. Вочевидь, тачка жертви. Довкола снували фліки в тих самих дощовиках, підлогою ковзали промені іхніх ліхтариків.

– Треба спуститися ще нижче, – сказав капітан. – На другий рівень. Приходив якийсь чувак із мерії, пояснював нам, навіщо той підвал, але я

нічого не зрозумів. Паркінг оснащений системою стоків, зробленою в шістдесяті, туди стікає вода з усієі промислової зони. Хочете маски? Там унизу добряче смердить.

Новоприбулі відмовились. Ще один пандус. Вони зустріли перших криміналістів у білих комбінезонах із написом «ЕКСПЕРТНО-КРИМІНАЛІСТИЧНА СЛУЖБА». Ті фотографували окремі деталі під світлом прожекторів, збирали зразки в герметичні пакети.

Жанна та інші дісталися бетонного шлюзу, який охороняли двое вартових. Здавалося, сюди скликали всіх фліків з паризького регіону. Під ногами валялося сміття, папірці, жуйки, нанесені водою, що добігала сюди й витікала під двері.

Відімкнули замок. Вони переступили купу сміття й почали спускатися бетонними сходами. Жанна знову сперлася на руку Тена. До стелі прикріпили переносний ліхтар. Попри це освітлення, у підвалі було так темно, що пітьма здавалася матеріальною. Нездоланною.

– Тут висота – добрих п’ятнадцять метрів. Мабуть, зніс іі сюди на спині…

Усе відчутнішим ставав запах стічних вод, повний нудотних випарів. До нього домішувався дух масла й бензину. А ще – гострий, пронизливий сморід, який виділявся на фоні інших запахів. Тхнуло смаленим поросям.

– Чим це смердить? – запитала Жанна.

Капітан підозріливо обернувся на неі. Від самого початку в нього на язиці крутилося запитання. Двое слідчих суддів на одну справу – це на одного більше, ніж потрібно…

– Убивця, – сказав він, звертаючись до Франсуа Тена, – запік деякі частини тіла. Але е ще дещо.

– Ще дещо?

– Тут знайшли залишки дивноі речовини. Експерти кажуть, це може бути лій.

– Що ви маете на увазі?

– Тваринний жир. Схоже, він добре горить. І довго. Так убивця собі підсвічував. Криміналісти все вам пояснять. Нам сюди.

Ще одні двері. Кілька сходинок. І – шок. Замкнуте приміщення у двісті-триста квадратних метрів із похилою стелею. Стіни з чорного бетону, вкриті вологими плямами. Блискуча від стічних вод підлога. Справжня печера новітньоі ери. Ери бетону й бензину. Колись була залізна доба. Потім бронзова. А тепер настала нафтова.

Світло прожекторів криміналістичної служби відбивалося в калюжах. Приміщенням снували експерти в масках. Вони один за одним кидали короткі погляди на новоприбулих, не припиняючи працювати.

Жанну знову охопило неоднозначне враження, яке ій навіювали місця злочину. Тут відчувалася жорстокість, але й також, і навіть більше, спокій, полегшення. Спокій убивці. Ця кров, цей труп, ця пошматована плоть складали ціну його умиротворення. Тут убивця вдовольнився. Втишився. Заспокоївся…

– Можна побачити тіло? – запитав Тен.

Капітан затис ліхтарик під пахвою й натягнув хірургічні рукавички. Тоді обережно відгорнув простирадло, що вкривало жертву. Промінь ліхтарика ніби випадково вихопив із пітьми труп. Жанна відсахнулася. У неї підкосилися коліна. Вона покликала на підмогу свій статус слідчої судді. Роки навчання. Непохитну впевненість у своєму покликанні. Думай як суддя і тільки як суддя.

Шматків було щонайменше п’ять.

Із тулуба з розпанаханим черевом стирчали, на місці плечей і стегон, білясті кістки. Усі чотири кінцівки було вирвано. Голову жінки, або того, що від неї лишилося, не було видно: вона була закинута назад. Волосся мокло в калюжі.

Попри жах, що парадоксально сліпив Жанну своєю непроникною пітьмою, ій в око впали кілька деталей. Білість шкіри. Огрядність тіла. Її плечі й стегна були округлі, немов відшліфовані водою скелі. Жанна пригадала скульптури Жана Арпа. Білі м’які фігури, без рук і без ніг, що так і манили своїми чистими обрисами, аж хотілося їх погладити…

У темряві Жанна розрізнила розкидані руки й ноги. Наполовину пожерті. Місцями попечені. Вдалині, попід стіною, також лежала купа сірих тельбухів, що, злипнувшись, мокли в брудній воді.

Жанна усвідомила, що всі навколо мовчать. Усі були однаково шоковані: Тен, Райшенбах, Леру, секретарка… Вона підійшла ближче до страхітливої сцени, яку нерішуче освітлював своїм ліхтариком капітан. Жанна помітила рану на горлі, перерізаному від вуха до вуха.

– Можете посвітити на обличчя?

Капітан не ворухнувся. Жанна взяла з його рук ліхтарик і скерувала промінь у потрібному напрямку. М’язи й кістки обличчя змішалися під шкірою в суцільну масу. Його вкривала фіолетова гематома, схожа на величезну винну пляму. Убивця лупив свою жертву каменюкою чи якимось обухом. Не раз. Під шкірою зібралася й згорнулася кров. Це означало, що під час цих тортур дівчина досі була жива. Жанна також помітила згустки крові в кучерях: вбивця розбив ій череп. Поміж розпатланого волосся виднілися шматочки мозку.

Жанна перевела ліхтарик на живіт. Розпанаханий вертикальним порізом від грудної клітки до таза. По боках – рани, подряпини, отвори. Можливо, навіть малюнки. Бракувало однієї груді. Інша звисала. Жанна здогадалася, що вбивця занурювався обличчям у ці рани й кусав м’язи. Кожен укус шматував шкіру по краях отвору. Злочинець оголював плоть, а тоді впивався

в неї зубами. Йому не подобається шкіра. Він хоче доторкатися до ніжного, ще теплого м’яса, відчувати тканини м’язів, твердість кісток…

Жанна посвітила ще нижче. Пах. Вона передбачала, що та зона постраждала особливо сильно. І мала рацію. Вбивця роздер лобок. Зубами. Або руками. Він відгорнув шкіру по боках і впивався зубами в органи, всмоктував кров, випорскував її назад кривавими струменями. Жанна не була патологоанатомом, але здогадувалася, що вбивця зжер усі геніталії цілком. Статеві губи, клітор, труби, матку… Проковтнув усе. Поглинув ці дорогоцінні частини, символи жіночності.

Раптом у Жанни сяйнув здогад. Убивця – жінка. Горгона, яка хотіла заволодіти плідністю своєї жертви. Як папуаси з’їдають серце чи мозок своїх ворогів, щоби перейняти певні їхні риси. Жанні на думку спали слова. Слова, які їй вбивали в голову в церкві, у її перше причастя: «Хто тіло Мое споживає та кров Мою п’є, той у Мені перебуває, а Я в ньому»[14 - Ів. 5:56. Тут і далі цитати з Біблії подано в перекладі Івана Огієнка.].

Жанна помітила відображення свого блідого обличчя в калюжі. Боже мій, я зараз зомлію… Щоб повернути собі солідний вигляд, вона простягнула ліхтарик капітанові й обернулася до Тена.

– Перша була в такому ж вигляді?

Суддя не відповів.

– Ти бачив тіло чи ні?

– Лише на фото. Коли я приїхав, його вже забрали.

– Але там усе було так само?

Суддя спромігся лише кивнути. До них долинув якийсь голос. Кремезний чоловік із великим черевом, утиснутим у сине поло «Ralph Lauren», бурмотів у диктофон. Йому було за шістдесят, він мав матову шкіру й сиве волосся з проділом посередині. Ніс із горбинкою. Маленькі блакитні очі. Його погляд здавався жвавим, смішливим і якимось водянистим. Але було в ньому й щось агресивне, щось недоречне. Ніби ці прозорі очі не мали жодного стосунку до цього засмаглого обличчя.

– Ланглебе, – прошепотів Тен. – Судмедексперт. Клянусь, якщо цей розумник знову почне мені тут філософствувати, я його в сраку виграю.

Суддя представив йому Жанну. Вони механічно потиснули руки.

– Схоже, я знаю, як він діє, – сказав медик, засовуючи диктофон до задньої кишені джинсів.

– Ми тебе слухаємо.

Той підвів голову, киваючи на арматуру на стелі, де висіли неонові лампи.

– Він підвішує дівчину он там головою донизу. Розквашує їй обличчя й перерізає горло. Як забивають свиней на фермі. Він користується добре

наточеним ножем. Краї рани акуратні. Ріже зліва направо. «Щурячий хвостик», тобто кінець порізу, не залишає сумнівів. Цей покидьок – правша. І можу вам сказати, що рука в нього не труситься. Я вже бачу, що пошкодження сягає хребта, перерізані трахея й стравохід.

У дитинстві Жанна проводила два місяці літніх канікул у селі в Перші[15 - Перш – природний регіон Франції, розташований на перетині регіонів Нормандія, Центр-Долина Луари та Пеі-де-ла-Луар.]. Вона не раз була присутня на таких варварських екзекуціях. Справжня церемонія. Ріжуть кабанчика…

– Крові замало, – зауважила вона.

Експерт перевів на неї свої метанолові очі. Він оцінив її спостереження:

– Саме так. Думаю, він збирає її. У таз чи якусь іншу посудину.

– Що він із нею робить? – запитав Тен.

Ланглебе зміряв їх обох поглядом. «Два судді за ціною одного». Схоже, його це забавляло.

– Судячи з атмосфери, мабуть, одразу випиває. Ще теплою.

– Ти впевнений у своїх висновках?

– Щодо способу вбивства – так. У жертви на щиколотках сліди від мотузки. Перевірте перекладини. Там будуть сліди тертя, ознаки навантаження. У першої жертви були зламані щиколотки. Думаю, тут те ж саме. Усе це буде в моєму звіті.

– До речі, про звіт, – перебив його Райшенбах, – ми досі не отримали перший.

– Скоро буде. Це не горить.

– Не знаю, що ще тобі потрібно.

– Прояснімо все, – заговорила Жанна. – Коли він підвішує дівчину, вона ще жива?

– Звичайно. Щоб кров била ключем, серце має битися.

Тен мовчки похитав головою. На його обличчі відбилися сумніви. Здавалося, ніби він хоче довести розслідування до кінця й водночас якомога швидше вшитися звідти. Накритися ковдрою з головою та забути про все це.

– Потім, – вів далі незворушний Ланглебе, – він розрізає їй живіт. Хапає нутрощі руками й витягує з тіла. У меню – тельбухи й…

– Ми зрозуміли.

– Як він розрізає живіт? – запитала Жанна. – Якою зброєю?

– Чимось примітивним. Я ще чекаю на результати розтину першої жертви. На мою думку, там будуть залишки металу або каменю. Але все це ніби з печерної доби.

– А потім? Що він робить?

– Спускає тіло. Ховає мотузки, гачки. Починає бенкет. Ви бачили, що з ділянкою паху? Думаю, спершу він поїдає цю частину.

– Чому спершу? – озвався Тен.

– Інтуіція. В кожному разі, цю частину він жере сирою. Негайно. Тимчасом як усе інше запікає. Є якийсь нагальний зв'язок між убивцею й жіночою маткою.

Жанна переконувалась у своїй гіпотезі. Може, вбивця – жінка?

– Тоді він виривае всі чотири кінцівки. Тут варто сказати, що ваш кліент наділений просто-таки богатирською силою. Як на мене, він ламае суглоби й викручуе руку або ногу, поки не порвуться зв'язки.

Ні, не жінка…

– Урешті-решт він розводить вогонь і запікає на ньому вибрані шматочки. Руки, ноги й деякі органи. Я ще не встиг тут усе порахувати, але у випадку з першою жертвою він ум'яв печінку, нирки і, звичайно, серце. Серце – це головне.

Тен провів рукою по лицю. Він досі тримав свій портфель. Секретарка біля нього не ворушилася. Ніби соляна статуя. Влада, яку втілювали ці двое, здавалася застарілою, сміховинною.

– Він точно людоід? – запитав суддя. – Я маю на увазі, він не міг забрати з собою деякі… шматки з іншою метою?

– Ні. Після першого вбивства я мав можливість вивчити рештки бенкету. На кістках були специфічні подряпини. Сліди розчленування. Інші кістки він поламав, щоб дістати кістковий мозок. Достоту так, як робили наші доісторичні предки. Також е специфічне пошкодження на маківці. Убивця розбивае черепну коробку, щоб висмоктати мізки. Я не спеціаліст, але, здаеться, це ще одна техніка кроманьйонців.

Жанна заговорила: лише чіпляючись за власні запитання, можна було не втратити грунт під ногами:

– А лій?

– Так він присвічуе собі – палить сало.

– Нам казали про «тваринний жир». Про яку тварину йдеться?

– Хто вам таке сказав?

Втрутився капітан поліцейськоі бригади:

– Так мені сказали експерти-криміналісти.

– Вони помилилися. Аналізи зразків із першого місця злочину свідчать, що йдеться про людський жир. Убивця користується всім готовим. Він вирізає частини пахвини або черева й використовує їх як свічки повільного згорання.

– Якщо він уже розвів вогонь для своєі… трапези, – сказала Жанна, – навіщо йому тоді свічки?

– Для письма.

Ланглебе взявся за прожектор і повернув його до однієі зі стін. Та була вкрита символами. Вертикальними рисками, які ускладнювалися з кожним рядком. Ряди дерев, кожне з яких мало інший рисунок гілок. Ще в них можна було розпізнати стилізовані людські постаті. Або літери з якогось примітивного алфавіту.

Відступивши, Жанна усвідомила ще одну паралель, пов’язану з діяльністю самоі лабораторіі Павуа. Ці покручені риски могли також позначати пари хромосом, якими іх зображають на каріотипі.

– Про ці штуки вам розкажуть криміналісти, – прокоментував Ланглебе. – Наскільки я знаю, іх намалювали неабиякою сумішшю. Кров, слина, екскременти. І вохра. Одним словом, суцільна органіка.

Вохра: Тен уже згадував про це в ресторані, говорячи про перше вбивство. Жанна попросила більше подробиць про цей матеріал. Ланглебе відмахнувся від запитання – мовляв, чекаемо детальніших результатів, – а тоді підсумував:

– Ми й близько не розуміемо, що це все значить. Я б навіть додав, що так все й задумано. Це фармакон, згідно з Рене Жираром.

– Не заводь свою шарманку, – сказав Тен напівжартома.

Судмедексперт усміхнувся. Його широке й масивне обличчя зі світлими очима випромінювало особливу ауру.

– «Процес жертвоприношення передбачае певну міру незнання. Віряни не знають і не повинні знати, яку роль відіграе насильство…»

Тен розтулив рота, збираючись вилаятись, але Жанна поклала руку йому на плече. Ланглебе вже задкував, поклавши руки до кишень. У своему поло, вичовганих джинсах, мокасинах він був схожий на яхтсмена, який зібрався поплавати на своему вітрильнику.

– Па-па, дорогенькі. Сьогодні отримаете мій звіт про першу жертву. З другою постараюсь упоратися швидше.

Ланглебе відкланявся й попрямував до сходів. Тен сплюнув:

– От гівнюк…

– Рене Жирар – це антрополог, – пояснила Жанна. – Він написав дуже відому книжку, «Насильство і священне».

– Он як? – реготнув Тен.

Тоді гукнув, ні до кого конкретно не звертаючись і вказуючи на тіло:

– Це можна забирати чи як?

Люди довкола заметушилися. Жанна вела далі:

– У цій книжці він пояснює, як первісні суспільства регулювали насильство в клані за допомогою жертвоприношень. Це був ніби клапан, що дозволяв випустити агресію, зменшити напруження. Проливалася кров – і пристрасті влягалися.

– А «фарма-щось-там» – це що?

Тіло запихали в пластиковий мішок.

– «Фармакон» у перекладі з грецькоі означае речовину, яка е отрутою і водночас ліками. Згідно з Жираром, у стародавніх народів цю роль відігравало насильство. Лікувати насильство насильством… Хтозна. Можливо, вбивця хоче врятувати наше суспільство від хаосу.

– Дурня. Якийсь псих граеться в канібала, а в нас немае ні найменшоі зачіпки. Ось такі справи.

– Привіт. Можна вам дещо показати?

Поруч із ними стояв чоловік у білому комбінезоні. Він із шурхотом зняв капюшон. Алі Мессауд, керівник ЕКС – експертно-криміналістичноі служби. Вони привіталися жестом: усі були між собою знайомі.

Мессауд повів іх до того місця, де лежало тіло, а тепер залишилися контури з липкоі стрічки.

– Погляньте туди.

Довкола силуету купчилися чорні сліди. Жанна вже помітила іх раніше, але подумала, що то криваві плями. Зблизька виявилося, що то фрагменти відбитків. Вигнуті, посічені, загадкові форми.

– Відбитки ніг, – підтвердив Мессауд. – Точніше кажучи, босих ніг. На мою думку, вбивця роздягаеться догола й тупцяе довкола жертви.

Тен уже згадував цю деталь. Жанна уявила собі голого чоловіка, що схиляеться над жертвою й починае іі пожирати. Хижак.

– Тут не тільки сліди ніг. Руки теж. Убивця ходить на чотирьох кінцівках. Просто жесть.

– Відбитки здаються досить невеликими, – зауважила Жанна. – Вони можуть належати жінці?

– Ні. Не думаю. Але точну відповідь дасть аналіз ДНК. Пальці зігнуті. Вбивця спирається на підлогу стиснутими кулаками. І я помітив іще дещо. Якщо порівняти розташування відбитків долонь і ступень, можна побачити, що він переміщується, розвертаючи долоні всередину.

– Страждає на фізичне каліцтво? – запитав Тен.

– Можливо. Або ж імітує деякі види мавп. Важко сказати напевне.

Жанна продовжила розвивати свою думку:

– Можеш за цими відбитками описати статуру вбивці?

– Більш-менш. Чувак носить 40-й розмір, але руки в нього маленькі. Судячи з того, що він зробив із тілом, це має бути якийсь здоровило. Але водночас сила відбитків натякає на невелику вагу.

Тен кивнув на моторошні знаки, що виднілися на стінах.

– А це? – запитав він Райшенбаха. – Ти доручив комусь це вивчити?

– Кільком спеціалістам, – відповів Мессауд. – Антропологу. Археологу. Криптологу. Поки що ми не отримали результатів.

Підійшов капітан територіальної бригади. Він постукав по своєму наручному годиннику й звернувся, знову-таки, до Тена:

– Можемо підніматися, пане суддя? Директор лабораторії чекає на нас у своєму кабінеті.

## 11

– Шановні, чим я можу вам допомогти?

Жанна з Теном перезирнулися. За таких обставин запитання здавалося не дуже доречним. Бернар Павуа був велетом, непорушним, наче мармурова статуя. Зростом близько метра дев'яноста, вагою під сто двадцять кіло, він сидів за своїм письмовим столом, підпираючи плечима шибу вікна. Добре за п'ятдесят, квадратне обличчя, шевелюра з тугими кучерями, колись білява, тепер сива, й окуляри в роговій оправі. Його обличчя було спокійне, але золотисто-карі очі за скельцями нагадували крижинки на дні склянки віскі. Пика on the rocks[16 - З льодом (про коктейлі) (англ.).].

– Ну, чекаю на ваші запитання.

Двое суддів, флік і секретарка сиділи навпроти масивного столу.

Тен, закинувши ногу на ногу, сказав таким самим тоном:

– Розкажіть нам про жертву.

Павуа пустився в класичні дифірамби. «Незрівнянна співробітниця. Чарівна жінка. Ніхто не міг бажати ій зла». І так далі. Неможливо було зрозуміти, чи він справді вірив хоч в одне слово зі своеі стереотипноі промови. Жанна не вслухалася. Вона розбиралась у своіх відчуттях, досі осліплена сяйвом лабораторіі.

Вийшовши з пітьми парковки, вони проминули приміщення бездоганноі чистоти. Стерильні лабораторіі. Герметизовані кімнати. Кабінети, розділені скляними перегородками. Дорогою вони перестріли десятки спеціалісток у білих халатах. Справжній промисловий вулик. «Двадцять тисяч амніоцентезів на рік», – уточнила заступниця директора, яка іх супроводжувала.

Але найбільше Жанну схвилювала саме ця спеціалізація. У пробірках, у центрифугах, у витяжних шафах – всюди була амніотична рідина. Води родючості. Народження. Невинності… Після того, що вони бачили в підземеллі, це було ніби потрапити з пекла в рай. Перейти від смерті до життя.

– Двое суддів на одну справу, – зауважив Павуа, – це не дуже поширена практика, ні? Нове розпорядження Саркозі?

– Жанна Коровська тут у ролі консультантки, – сказав Тен, анітрохи не збентежений.

– Консультантки з чого?

Жанна заговорила, проігнорувавши запитання:

– Яку саме посаду обіймала Неллі Баржак? Лаборантка?

Павуа насупив брови. У нього було друге підборіддя, справжній пеліканячий міхур, який надавав йому ще незворушнішого вигляду.

– Ні-ні. Це була блискуча цитогенетикиня. Надзвичайно талановита.

– Вона встановлювала каріотипи?

– Не тільки. Вечорами вона також працювала над програмою з молекулярноі генетики.

– А в чому різниця?

– Цитогенетики працюють із клітинами. Молекулярні генетики вивчають ще меншу ланку – молекули ДНК.

Побачивши вираз обличчя співрозмовників, директор зітхнув і розщедрився на пояснення:

– У кожній клітині е хромосоми. Це нитки, такі собі спіралі, складені з генів. Молекулярна генетика займається цими послідовностями. Це незрівнянно менші масштаби.

– У вас е обладнання для таких досліджень?

– Так, на третьому поверсі, але це не наша спеціалізація. Наша повсякденна робота – це каріотипи. Пошуки аномалій у парах хромосом.

– Ви говорили про якусь програму, – вела далі Жанна. – Над чим саме працювала Неллі? Я маю на увазі, вечорами?

– Вона дописувала докторську дисертацію про генетичну спадщину народів Латинськоі Америки. Їй звідусіль надсилали зразки крові. Вона іх класифікувала. Порівнювала. Я не дуже добре знаю, що вона там хімічила. Вона не сильно про це розводилася. Це була поступка з нашого боку: ми дозволили ій використовувати наше обладнання для особистих досліджень.

Павуа нахилився вперед. Ніби Будда, що хитається на своему постаменті.

– До чого ці запитання? Як це пов’язано з тим, що сталося?

– Ми не виключаемо зв’язку між іі роботою і мотивом убивства, – заявив Тен.

– Це жарт?

Суддя відповів, очевидно, щоб підштовхнути директора до співпраці:

– Ми вже розслідуемо вбивство такого ж типу. Жертва – медсестра, що працювала в центрі для дітей із вадами розвитку. Між хворобами, які лікують у тому закладі, та діяльністю вашоі лабораторіі може існувати зв’язок.

– Що то за вади? На що страждають ці діти?

Тен зиркнув на Райшенбаха: запитання Павуа його вкурвило.

– Ми нічого про це не знаемо, – зізнався він. – Принаймні поки що. Розкажіть краще, які проблеми ви можете виявити за допомогою каріотипів.

– Здебільшого синдром Дауна – трисомію 21. Його називають так через те, що це відхилення стосуеться пари хромосом під номером 21. Ми також виявляемо інші аномаліі, наприклад трисомію 13, яка викликае психомоторну загальмованість і фізичні вади. Або ж так звану «делецію». Відсутність певних ділянок хромосом. Така нестача призводить до важких наслідків для розвитку дитини.

– Ці аномаліі рідкісні?

– Залежно від того, що ви називаете «рідкісним». У нас вони трапляються щодня. Або майже.

– Вони можуть викликати незвичайні форми божевілля?

– Я не розумію вашого запитання.

– Ви говорили про трисомію. Аналіз каріотипу може виявити такі хвороби, як, наприклад, шизофренія?

– Ні. Навіть якщо припустити, що такі патології мають генетичне походження, потрібно було б ідентифікувати відповідний ген і працювати з ДНК. Ми не такі професіонали. Чого ви дошукуетесь? Страшно навіть подумати: ви вважаете, що вбивця – якийсь псих, чию генетичну аномалію виявили тут колись давно?

– Є й інша можливість – батьки. Які могли б мати на вас зуб.

– Чому ж?

– Через хибний результат. Через дитину, яка народилася з відхиленнями.

– Це безглуздя, – відрізав Павуа.

– Якби ви знали, які мотиви трапляються в нашій роботі.

– Я маю на увазі, це справді безглуздо. Якщо в каріотипі видно аномалію, це ще не привід вважати нас відповідальними за цю проблему. А головне, такі аналізи робляться якраз для того, щоб уникнути народження дитини з вадами. Амніоцентез роблять у визначений час, щоб мати можливість перервати вагітність.

– А якщо ви припустилися помилки? Не помітили проблеми і дитина народилася неповноцінною?

Павуа виглядав пригніченим. Утім, на його обличчі блукала неясна усмішка.

– Ні, – просто відповів він. – Наші результати достовірні на 100 %.

– Тут ніколи не плутали пробірки? Не глючили комп'ютери?

– Ви не уявляєте собі, у яких умовах ми працюємо. Ми дотримуємося вкрай суворих заходів безпеки. За нами постійно стежать експерти від уряду. Я ніколи не чув про помилки в нашій справі. Ні тут. Ні в інших лабораторіях по всьому світу.

Бернар Павуа виголосив свою промову спокійно. Здавалося, ніщо й ніхто не може його зачепити. Цей чоловік і справді був крижаною брилою.

Тен, мабуть, дивувався не менше за Жанну.

– Схоже, вас не надто засмучує загибель Неллі Баржак. Ви навіть не здивовані неймовірними обставинами її смерті.

– Моя філософія – приймати світ таким, яким він е. Як на мене, неможливо щодня читати газети, бачити потік насильства, характерний для наших суспільств, і водночас не припускати, що це саме насильство може постукати в моі двері.

Суддя роздратовано розвів руками.

– Але де ваше співчуття? Вас не шокуе спосіб, у який убили Неллі? Такою молодою? Або тортури й каліченння, яким її піддали?

– Неллі померла в цій формі. Але її душа мандруе далі.

– Ви… ви вірите в реінкарнацію? – запитала Жанна, приголомшена.

– Я буддист. Я вірю в ланцюжок тіл і в унікальність душі. Що ж до моіх емоцій, ліпше сказати вам одразу: Неллі була моею коханкою. Ми вже рік мали романтичні стосунки. Але те, що я відчуваю в даний момент, стосуеться тільки мене. Я не збираюся набридати вам цим.

Запала мовчанка. Жанна, Тен, Райшенбах і секретарка зіщулилися. Нечасто натрапиш на такого свідка.

– А якщо ви хочете поговорити про мое алібі, – повів далі науковець, так само зверхньо, – то в мене його нема. Я чекав Неллі в себе вдома. Сам. Вона попередила, що працюватиме допізна.

– У неі була якась інша зустріч?

– Вона мені нічого не сказала.

– Вас не стурбувало, що вона не прийшла?

– Інколи вона працювала до світанку. Її дослідження були важливіші за мене, розумієте? Це одна з причин, чому я любив іі і захоплювався нею.

Жанна на кілька секунд утупилася в чоловіка. Вона зрозуміла його справжню сутність. Його спокійний вигляд свідчив про неабияку силу духу. Смерть Неллі не залишила його байдужим. Навпаки. Спогад про неі відбився в його пам’яті. Ніби епітафія на мармурі. З внутрішнього боку.

Тен скочив на ноги, ніби пружина.

– Дякую вам, докторе. Попрошу вас за кілька днів заіхати до мене у CBI Нантерра.

– Ви хочете ще раз мене допитати?

– Ні. Треба буде лише підписати свідчення. Тим часом капітан Райшенбах дещо перевірить.

– На кшталт відсутності в мене алібі?

– Наприклад.

– У мене останне запитання, – сказала Жанна, й собі підводячись.

Секретарка зиркнула на Тена: продовжувати ій записувати чи ні? Вона вже стояла, склавши записник у портфель. Суддя заперечно похитав головою.

– Каріотипи визначають за інших обставин? Наприклад, у дорослих?

– Так, зі зразків крові. – Павуа досі сидів. – У таких випадках ми шукаемо ознак безпліддя.

– Безпліддя визначають за каріотипом?

– Так. Делеції в деяких хромосомах можуть пояснювати репродуктивні проблеми. Інколи ми також шукаємо генетичні причини розладу в дитини. Наприклад, причини труднощів із навчанням. Тоді ми перевіряємо каріотип й інколи визначаємо патологію малечі.

Жанна повернулася до свого першого здогаду. Безплідна жінка, чий каріотип аналізували в лабораторії Павуа. Схиблена, яка захотіла помститися цьому закладу й водночас заволодіти плідністю Неллі Баржак, поглинувши її… Але як пояснити іншу жертву, медсестру? І дивовижну силу вбивці?

Підвівшись, Павуа підтвердив перше враження: він мав зріст понад метр дев’яносто і був кремезний, як бик. На собі мав потворну блискучо-зелену футболку з написом «NO LOGO» та бежеві полотняні штани. Його атлетичне, але обрезкле тіло нагадувало величезну грушу.

– Я не експерт, – сказав він так, ніби це його забавляло, – але мені здається, що це звірство – справа рук серійного вбивці, чи не так? У телеку весь час таке трапляється. Чому б цьому не статися в реальності?

Ніхто йому не відповів. Неможливо було приховати правду: вони блукали в пітьмі. А цей глузливий велет сипав їм сіль на рани. Він відчинив двері. З його обличчя не сходила усмішка. Компанія мовчки вийшла. Павуа махнув їм на прощання й повернувся до себе в кабінет.

У ліфті Франсуа Тен запитав Жанну:

– Ну й мудак. Що думаєш про це?

– Перевір, чи хтось часом не викрадав амніотичну рідину.

– Де?

– У лабораторії.

– «Хтось» – це хто?

– Убивця.

– Навіщо йому це робити?

Жанна ухилилася від відповіді.

– Прочеши весь район. Зв’яжися з Бригадами з запобігання злочинам. Убивця втік на світанку. І точно не на летючій тарілці. Можливо, його зупиняли для перевірки.

– Це було б справжнє диво.

– Таке вже траплялося.

Двері відчинилися. Тен, який стояв до них спиною, вийшов із ліфта, задкуючи. Опинившись у фое, він, здавалося, відчув полегшення після допиту та огляду місця злочину.

– Окей, – сказав він, плеснувши в долоні. – Я все це перевірю, а як отримаю звіти про розтин, то наберу тебе. Можемо повечеряти разом і все це обговорити, що скажеш?

Жанна скривилася. Підтвердилася підозра, яка не давала ій спокою всю дорогу від самого СВІ. Франсуа Тен розраховував скористатися цими канібальськими злочинами, щоб іі закадрити.

Невже вона була настільки похмура, що іі можна було спокусити трупом?

12

20:30.

Жанна повернулася до СВІ, але скасувала всі допити. Не мала снаги. Сяк-так позаймалася поточними справами. Підписала виклик до суду на ім’я Мішеля Дюнана, хтивого покидька, який отруів увесь будинок свинцем. Проглянула інші досье. Але сил зануритися в справу Східного Тимору не було. Завтра. Ось так вона підтримувала в собі ілюзію роботи аж до прийому в психотерапевта. Єдиного, що могло насправді привести іі до ладу…

Тепер вона була вже вдома. Вечоріло, і небо, досі налите дощем, ніби чекало на ніч, щоб знову вибухнути зливою. Жанна застигла на кухні, досі у вологій куртці, втупившись на китайські страви, які купила чисто рефлективно. Ні найменшого апетиту.

Перед очима стояла мертва дівчина. Скалічена. Порізана. Поідена. Їі прозорі очі на пошматованому обличчі. Їі розкидані кінцівки. Їі нутрощі. А також малюнки на стінах, чорні, аж нагадували автомобільне мастило чи оливу… Ще Жанна пригадувала занадто білі, занадто стерильні лабораторіі. Незворушне обличчя Бернара Павуа за окулярами в стилі Елвіса Костелло. Неллі померла в цій формі. Але іі душа мандруе далі.

Раптом Жанна відчула різкий біль у животі. Одразу за ним – сильний спазм. Вона підбігла до раковини, щоби зблювати. Нічого не вийшло. Вона відкрутила кран із холодною водою. Засунула обличчя під прозорий струмінь. Тоді випросталась, хитаючись, схопила сміттевий пакет і викинула в нього китайські страви. Це навіяло ій дивне відчуття, ніби вона щойно поіла. Смітник, шлунок, один хрін.

Жанна пішла до спальні, щоби взяти одяг на зміну. Вона жила в маленькій, нічим не примітній трикімнатній квартирі на рю дю В’е-Коломб’е. Білі стіни. Темний паркет. Оснащена всім необхідним кухня. Одна з тих відремонтованих квартир, у які столиця розпихае тисячі своіх одинаків.

Жанна з вдячністю занурилася під душ. Пекучі струмені змили дощову воду й піт з іі шкіри. Огорнена парою, хлюпотом, вона мала враження, ніби от-от розчиниться. Вона досі ходила краечком прірви… А якщо депресія

повернеться? Жанна намацала баночку шампуню. Ця проста дія заспокоіла іі. Їй здавалося, ніби вона мие не лише волосся, а й душу.

Жінка вийшла з душовоі кабінки, більш-менш заспокоена. Витерлась. Розтріпала волосся. Помітила відображення свого обличчя в дзеркалі і якусь секунду не могла повірити, що це суворе, замкнуте лице належить ій. За один день вона постарішала на десять років. Запалі щоки. Зависокі вилиці. Синці й зморшки довкола очей. Вона вперше пораділа, що Тома більше ій не телефонує. Що ніхто ій не телефонує. Її вигляд нажахав би будь-кого.

Повернулася до вітальні. У квартирі досі було вогко від пообідньоі зливи. Немовби сама ніч пітніла. На журнальному столику лежав цупкий конверт з іі іменем. Два вечірні диски. Опечатаний оригінал і копія для прослуховування із записами денних прийомів Антуана Феро.

Ось що могло іі відволікти.

Жанна миттю підготувала свою церемонію. Кава зі склянкою газованої води (цю звичку вона завела в Аргентині). Пітьма. Ноутбук. Навушники. Жінка вмостилася поміж подушок, ніби кіт. Засунула диск у дисковод.

– Мені весь час сниться одне й те ж, – сказав жіночий голос.

– Що саме?

– Золотий ангел рятуе мене від смерті.

– Якоі смерті?

– Я вистрибую з вікна.

– Це самогубство?

– Так, самогубство.

– Ви вже відчували спокусу здійснити такий рішучий учинок у реальному житті?

– Ви самі добре знаете. Три роки депресіі. Два місяці в лікарні. Рік лицьового паралічу. Тож так, я «відчувала спокусу», як ви кажете.

– Ви намагалися викинутися з вікна?

– Ні.

Психіатр мовчить. Заохочуе поміркувати.

– Ну, так, – зізнаеться жінка.

– Коли це було?

– Не можу сказати. Це був най… сплутаніший період у моему житті.

– Пригадайте обставини. Де ви мешкали?

– На бульварі Анрі IV, в 4-му окрузі.

– Неподалік від площі Бастиліі?

– Так, на самій площі…

Антуан Феро більше не ставить запитань. Усе відбувається так, наче в ньому е датчик правди, що допомагае йому виявити в потоці слів якесь тріпотіння, якусь дрібничку, яка дозволить проникнути в думки пацієнта.

– Я пригадую, – шепоче жінка. – Я відчиняю вікно. Бачу небо… Бачу пам’ятник… Генія свободи… Він сяе в темному небі. У мене в голові все перевертається. Мене вже не вабить порожнеча. Мене пронизуе сила янгола. Його сила. Він підтримуе мене зсередини. Затягуе мене назад, до життя. – Жінка вибухае слізьми. – Я врятована… Врятована…

Кабінет лікаря Феро став для Жанни казками з «Тисячі й одніеі ночі». Історіі. Долі. Персонажі. Вона порівнювала ставлення психотерапевта з власною роллю на допитах підозрюваних. Тут усе було навпаки. Жанна допитувала своіх «кліентів», щоб ув’язнити іх, Феро ж намагався іх звільнити. Але в кожному разі йшлося про те, щоб змусити іх зізнатись у своіх учинках…

Жанна слухала і слухала. Особливо голос Феро. Він огортав іі ніжністю. Давав затишок і безпеку, водночас теплий і свіжий. У ньому було щось рослинне. Ніби листки, що вкривають квітку…

Жанна перемотала диск. Зупинилася на одному кліенті. Екзальтований голос, поспішливий темп. Чоловік говорив. Замовкав. Знову озивався. Одні слова тягнули за собою інші. Асоціаціі. Алітераціі. Протиставлення. Ніби в тій давній грі – «Марабу», де треба називати слова, що починаються зі складу, яким закінчуються попередні: марабу… Бутерброд… Родовід…

Пацієнт описував сон і обставини, за яких він йому наснився. Перед сном чоловік прогортав літературний часопис «Правила гри». Його назва нагадала йому про Жана Ренуара, режисера однойменного фільму. Уві сні довгометражку замінила стрічка «Людина-звір», інший фільм Ренуара, де Жан Габен керуе паротягом. Страшні, незабутні чорно-білі кадри машини на повному ходу і трагічноі міни Габена в кабіні. У тому ж таки сні ця картинка засоціювалася з останньою сценою одніеі п’еси Чехова – пацієнт не міг пригадати, якоі саме, – де головні героі обмінюються останніми репліками під свист поізда на задньому плані. Сон на весь день залишив йому непозбувне тривожне враження.

Тоді чоловік пригадав іншу деталь. Під час навчання на філфаці він писав на залік із театрального мистецтва твір про цю фінальну сцену з Чехова. У висновку він указав, що в психоаналізі потяг у сновидінні символізуе смерть. Потім пацієнт згадав інший факт. Після написання цього завдання він упав у депресію. Він на два роки закинув університет. Наче ці кілька рядків про російську п’есу, а точніше про прибуття потяга на задньому плані, викликали цей зрив і поселили в його голові думки про смерть.

На прийомі завдяки сну, завдяки кушетці він звернув увагу на ще одну обставину. На подію, яку він ніколи не пов’язував з усім цим. У той час його мати, яка виховала його самостійно, знову одружилася. Тієї весни вона переїхала до свого нового партнера, залишивши пацієнта самого в іхній квартирі. Тоді потяг – смерть – зринув у репліках Чехова і в його творі. Але також і в реальності. Цей потяг забрав його матір і вбив його самого в глибині його свідомості…

Жанна слухала, широко розплющивши очі в темряві. Вона була зачарована. Втратила будь-яке поняття часу – і навіть простору. Плинула в пітьмі у навушниках, просочуючись цими голосами, що пронизували іі, радували, а провідником слугував голос Феро, ласкавий і спокійний.

Раптом Жанна заворушилася. Глянула на годинник. Друга ночі. Їй треба поспати. Щоб завтра бути у формі. Вона й так змарнувала цілий робочий день…

Жінка швидко перемотала післяобідні прийоми. Останній на доріжку. Зупинила запис на 18:00.

– Ви не приляжете?

– Ні.

– Тоді сядьте. Вмостіться зручніше.

– Ні. Ви добре знаете, що я тут не заради себе.

Новий пацієнт говорив владно. Мав сухий глибокий голос та іспанський акцент.

– Щось сталося?

Тон Феро, здавалося, змінився. Став напруженим. Нервовим.

– Сталося? Його зриви все сильніші.

– Що він робить під час цих зривів?

– Я не знаю. Він зникає. Але це небезпечно. У цьому я впевнений.

– Я маю з ним побачитись.

– Це неможливо.

– Я не можу поставити діагноз, не поговоривши з ним, – каже Феро. – Я не можу лікувати його через ваше посередництво.

– Це все одно нічого не дасть. Ви нічого не побачите. Нічого не відчуєте.

– Дозвольте мені судити.

Ці останні слова Феро вимовив із нечуваною владністю. Він ставав мало не агресивним. Але іспанця це, схоже, не збентежило.

– Зло в нього всередині, розумієте? Приховане. Невидиме.

– Я тут цілими днями витягую на світ таємниці. Про які не здогадуються навіть ті, кому вони належать.

– Із моїм сином усе інакше.

– У якому сенсі?

– Я вже пояснював вам. Той чоловік, якого треба боятися, не мій син. То інший.

– Отже, він страждає на роздвоєння особистості?

– Ні. Всередині нього ховається інша людина. Або радше дитина. Дитина зі своєю історією, своїм розвитком, своїми потребами. Дитина, яка виросла всередині мого сина. Як рак.

– Ви говорите про дитину, якою колись був ваш син?

Іспанець здався:

– Ви ж знаете, що мене тоді не було поруч…

– Чого ви тепер боїтесь?

– Що ця особистість вирветься назовні.

– У якому сенсі – вирветься назовні?

– Не знаю. Але це небезпечно. Madre Dios![17 - Мати Божа! (ісп.)]

– Ви впевнені щодо цих зривів?

Почулися кроки. Іспанець відступав. Можливо, до дверей.

– Я маю йти. Розповім вам більше на наступному прийомі.

– Ви впевнені?

– Це я маю взаємодіяти з цією інформацією. Усе це – частина цілого.

Гуркіт стільця: Феро встав.

– Якого цілого?

– Це мозаїка, розумієте? Кожен елемент вносить свою частку правди.

Голос іспанця також був гіпнотичним. Він ставав усе теплішим. Він здавався засмаглим, якщо так можна було сказати про голос. Попеченим роками жари й пилюки. Жанна уявляла високого сивого елегантного чоловіка за шістдесят. Висушеного світлом і страхом.

– Я хочу з ним зустрітись, – наполягав Феро.

– Немає сенсу. Він не заговорить. Він нічого вам не скаже. Я маю на увазі, той інший.

– Ви не хочете навіть спробувати?

Звуки кроків. Феро підійшов до іспанця, який стояв біля дверей. Коротка пауза.

– Подивимось. Я вам зателефоную.

Прощання. Клацання дверей. Тоді тиша. Вочевидь, Антуан Феро пішов із кабінету відразу після цього. Жанна кілька разів переслухала цю загадкову розмову, тоді пішла готуватися до сну, не вмикаючи світла ні в спальні, ні у ванній.

Чистячи зуби, вона думала про те, що цього вечора її не занесло. Вона не мастурбувала. Відчула від цього якусь непевну гордість. Це був чистий вечір.

Жанна простягнулася під простирадлом. Ніч задихалась у власній духоті. На горизонті сунула гроза. Жанна бачила, як за вікном пропливають хмари, осяяні місяцем. Вона повернулася й поклала щоку на подушку. Прохолода. Жінка щовечора пахтилася евкаліптом – стара дитяча звичка…

Жанна заплющила очі. Антуан Феро. Його голос. За кілька годин до того, у своєї психотерапевтки, вона не втрималась.

– Мені розповіли про одного психіатра, – сказала вона якомога байдужішим тоном. – Антуана Феро. Ви його знаєте?

– Ви хочете змінити терапевта?

– Звичайно ні. Ви з ним знайомі?

– Трохи.

– Що ви про нього знаєте?

– Він працює в одній клініці. Не пригадаю в якій. Іще має свою практику в 5-му окрузі. У нього хороша репутація.

– А який він?

– Я не особливо його знаю. Просто перетиналися на конференціях.

– А який він… із себе?

Терапевтка здивовано реготнула. Прийом наближався до кінця.

– Досить милий.

– У якому сенсі милий?

– Миліший за багатьох. А чому ви питаете?

Жанна вигадала якусь байку про психіатричну експертизу, про термінову зустріч. І по-тихому змилася, забравши з собою цю цінну інформацію. У якому сенсі милий? Миліший за багатьох…

Її долав сон, але мозок досі працював. Жанна була посеред броду. Вона покинула берег Тома – з набагато меншими труднощами, ніж очікувала, – але ще не дійшла до іншого берега. Того голосу. Берега Феро.

А тим часом між її босими ногами спливала ріка часу…

Її долала дрімота. У шибки грюкотів дощ: нарешті почалася гроза. Жанна прийняла рішення. Не вольове, а нечітко окреслене, вже просочене сном рішення, яке, втім, наступного ранку повернеться з новою силою – вона це знала.

Я маю побачити його обличчя. Обличчя того, кому належить цей голос.

13

– Здається, я щось нарив, – сказав Брецель.

Жанна не зрозуміла його слів. Дзвінок мобільного вирвав її зі сну. Вона пошукала поглядом годинник на тумбочці, скупаній у сонячному світлі. 9:15. Вона проспала.

– Слухаю тебе, – сказала Жанна, прочистивши горло.

– Три перекази з RAS. До Швейцарії. Щоразу на один і той же рахунок у банку UBS.

Жанна провела рукою по обличчю. Кімнату заливало сонце. Вона не розуміла, про що йдеться.

– Суми? – рефлекторно запитала суддя.

– 200 000 евро. 300 000. 250 000. Упродовж менш ніж тижня.

– Ім’я отримувача е? – уточнила Жанна, досі навпомацки.

– Звісно ні. Але дати збігаються. Червень 2006 року. Якраз після вивезення зброї та інкасації рахунків EDS. Приблизно ті ж самі суми. Тепер треба там покопати. У Швейцарії.

RAS. Швейцарські банки. EDS… Жанна догнала. Східний Тимор. Контрабанда зброї. Корупційні схеми між промисловою компанією та працівниками Міноборони Франції. Але її думки досі були сповнені кошмаром. Який вона бачила всю ніч. По колу.

Жанна йшла лабіринтом із вогкого бетону. Бачила жирне покалічене тіло Неллі Баржак, розпластане в калюжі. Якась істота з шишкуватим черепом,

схожа на Голума, пожирала її плоть. Відригуючи, постогнуючи, він глитав криваві шматки, віддираючи шкіру, обсмоктуючи кістки, видлубуючи мозок гачкуватими пальцями. У Жанниному сні Голум був жінкою. Безплідною. Або згвалтованою. Вона гарчала закривавленим ротом. На животі в неї був свіжий шрам. Можливо, слід від народження монстра, якого цитогенетикиня з зайвими кілограмами не змогла виявити…

Кінець сну був жорсткий. Голум підводив очі й бачив перед собою дзеркало. Канібал виявлявся не ким іншим, як самою Жанною.

– Агов, ти мене слухаєш? Я тебе хоч не розбудив?

– Ні-ні.

– Кажу, у Швейцарії все буде глухо.

Жанна зосередилась. Брецель був правий. Вона вже працювала з цією країною. Щоб отримати дані власника рахунка, треба було довести, що переказані кошти мали незаконне походження. У даному випадку – надати докази того, що це бабло справді йшло з фальшивих квитанцій.

– Побачимо, – сказала Жанна, сідаючи на ліжку. – А що зі стеженням?

– Нічого. Жодної підозрілої розмови. Глухий кут.

– Емейли?

– По нулях. Треба піддати газу. Обшуки?

– Ні. Краще я їх викличу.

– Тобі е чим на них натиснути?

– Нічого немає. Окрім ефекту несподіванки.

– Тобі вирішувати. Я спробую нарити більше про рахунки й перекази.

– Передзвониш. Я роблю виклики.

– І ще одне. Мені бракує одного СД.

СД – тобто «судового доручення». Його треба було виписувати для кожного прослуховування.

Жанна ввімкнула дурочку:

– Якого?

– Того, що стосується психіатра. Антуана Феро.

– Мабуть, секретарка забула.

– Ти мене за ідіота маєш, Жанно. Я-то можу все зам'яти, а от хлопці з МСТЗ – ні. Їм потрібно підписане доручення щоразу, коли вони встановлюють обладнання. Про це знає навіть першокурсник.

– Я цим займуся. Передам тобі.

– Мені срати на той папірець. Якщо ти хочеш примусити мене прослуховувати когось нелегально, так і скажи. Зустрінемось і обговоримо.

– Добре. Зустрінемось і обговоримо. Але не телефоном.

Жанна повісила слухавку. Одразу ж передзвонила в офіс, щоб попередити Клер про запізнення. Тоді встала. Поставила кавоварку. Ковтнула антидепресант. Попрямувала до ванної. У д?ші Жанна знову подумала про попередження Фактуратора. Ця історія з прослуховуванням ще вилізе ій боком. Вона досить наївно думала, що «жучки» в кабінеті Феро ніхто не помітить…

Помившись, зачесавшись і нафарбувавшись, вона повернулася на кухню. Кава вистигла. Жанна поставила ще одну, а поки вона готувалася, взяла собі хлібець із цільного зерна. Під хрумкіт хлібця в ії голові зблискували картинки нічного кошмару. Голум. Чорно-біла плоть. Гарчання. Жаннині думки повернулися до реальності. Учорашня поіздка. Місце злочину. Плідність як об'єкт жадань. З'їдена матка. Так, можливо, це жінка…

За пів години Жанна гнала швидкісною смугою, анітрохи не зважаючи на обмеження швидкості. Ще двадцять хвилин – і вона вже сиділа за своїм столом, обклавшись документацією в справі Східного Тимору. Відвела весь ранок – чи те, що від нього залишилося, – на те, щоб докладно вивчити досьє, перш ніж розсилати виклики.

Жанна ще раз перечитала матеріали попереднього обвинувачення. Щось було не так. Навіщо продавати зброю повстанцям із такої далекої країни? Чисто заради грошей? Угода принесла мільйон евро, який розподілили між собою різні ії сторони. Не так і багато для таких продажів. А от репутаційні ризики були високі. Докластися до замаху на нобелівського лауреата миру – це вам не абищо.

Жанна знову занурилася в досьє, шукаючи підказку. І знайшла ії досить швидко. Східний Тимор володів нафтою. Нещодавні дослідження виявили значні ії поклади вздовж узбережжя острова. Прибутки від експлуатації родовищ поблизу тиморського узбережжя протягом двадцяти років оцінювалися в 15 мільярдів евро. Австралія уклала угоду з чинним урядом. Якби державний переворот удався, нові очільники держави – повстанці – могли б обрати нових партнерів для видобування нафти. Чому б не тих, хто іх озброїв?

Отже, цю історію слід було читати навпаки. Це не Бернар Хіменес, співробітник Міноборони, виставив компанії «EDS Technical Services» рахунок за свою доброту, щоб фінансувати з цих мутних доходів свою партію, РПС. Усе навпаки. EDS за наказом політиків озброїла державний переворот, який міг послужити інтересам Франції. Тоді політики й промисловці поділили пиріг – прибутки від продажу зброї, – але це був лише комплімент від шефа. Усі чекали на продовження бенкету – видобування нафти.

От тільки проблемка: державний переворот зазнав поразки. Операцію згорнули. Ось чому на записах більше не було чого слухати. «EDS Technical Services», RAS та РПС більше не контактували. Такий порядок справ упевнив Жанну в ії рішенні. Між головними героями вже не було чого підслуховувати. Треба було переходити до допитів. Викликати всю цю тусовочку.

– Я можу йти? – запитала Клер.

Жанна глянула на годинник: 16:00. Зануривши у матеріали, вона й не помітила, як промайнув день. Жінка пригадала, що була п'ятниця. Зі скороченими робочими днями – компенсаціею за переробіток – останній день тижня нагадував шагреневу шкіру.

– Без проблем. Я ще попрацюю.

Клер зникла, пошурхотівши сукнею. Жанна потягнулася й глянула на підшивки на робочому столі. До вечора треба було вирішити й інші справи. Але спершу ій хотілося закінчити з Тимором. Визначити точне місце розташування цієі стратегічноі точки в Тихому океані. Жанна розгорнула мапу, яку Клер купила напередодні в Національному географічному інституті, й узялася шукати острів у формі крокодила.

Відслідковуючи лініі, рифи, узбережжя, Жанна піддалася заколисливому впливу екзотичних назв. Вона пригадала власну велику подорож. Після суддівськоі школи вона взяла річну перерву та об'їздила весь південноамериканський континент.

Почала з Центральноі Америки. Нікарагуа. Коста-Рика. Тоді власне Південна Америка. Бразилія. Перу. Аргентина. Чилі… Це не була чергова вилазка досвідченого мандрівника. Жанна самостійно снувала цими безкраіми землями, стиснувши зуби й повторюючи собі: «Ось чого в мене ніколи не зможуть відібрати. Кожне відчуття, кожен спогад буде моею таемницею». Це був відбиток, слід, просвіт, який вона назавжди збереже в глибині душі. У разі любовних травм вона завжди могла врятуватися там, на тому обріі…

17:00. Шістдесят хвилин мрій. Чорт. Жанна заметушилася. Написала кілька записок Клер, пов'язаних із викликами Бернара Хіменеса, скарбника РПС, Жана-П'ера Гріссана, генерального секретаря, і Сімона Матюрі, генерального директора компаніі RAS, а також Жана-Луі Деммара, керівника «Noron», і Патріка Леша, директора EDS.

Суддя поклала записки на стіл Клер. Погортала інші справи. У неі був вибір. Зачинитись у своему кабінеті до десятоі вечора й закрити всю цю писанину або ж змитися по-тихому, повернутися додому та закинутися кількома серіями «Анатоміі Грей» на ліжку, поідаючи свій звичний білий рис.

Насправді ж був іще один варіант.

Той, що крутився в неі в голові від самого ранку.

Кабінет доктора Антуана Феро був розташований на рю Ле Гофф, 1. Це коротенька вуличка, що з'єднує рю Ге-Люссак із рю Суффло, неподалік від Пантеона. У її тінистих звивинах ховаються кам'яні сходи в стилі Монмартра, що ведуть до інших, іще вужчих провулків. Будинок під першим номером виходить на рю Суффло. Жанна засіла у своїй машині, припаркувавшись нижче по вулиці, у куточку.

Її план був простий. Простий як двері. Дочекатися, поки психотерапевт вийде надвір. Набрати його на мобільний, щоби переконатися, що це він. Тоді простежити за ним… Жанна чекала вже годину, спостерігаючи за під'їздом будівлі з тесаного каменю, злегка нагрітої післяобіднім сонцем. За цей час там пройшло лише двоє чоловіків і одна жінка.

Антуана Феро не було видно.

За цю годину Жанна встигла все обміркувати. Зокрема сміховинність ситуації: слідча суддя зачаїлась у своїй тачці, виглядаючи психіатра, чий голос здався їй спокусливим. Жалюгідно. Проте Жанна була в романтичному настрої. Вона безперестанку уявляла його собі. Високий. Худий, але не занадто. Каштанове волосся. Довгі пальці. Це дуже важливо. А головне – лице. Жанна не мала жодних упереджень щодо рис його обличчя, але очікувала, що вони будуть яскраво вираженими. Позначеними печаткою сильної вдачі. Рішучістю, що відбивається в точній географії.

Ще пів години. Жанна ввімкнула радіо. Ненав'язливу рокову FM-станцію. І поринула у свої думки. Тома більше не дзвонив. Вона теж йому не дзвонила. Це був кінець. Коли вмирає надія, залишається принаймні гордість. Також вона подумала про Східний Тимор і свої безглузді виклики, з якими ще доведеться поморочитися. Про судове доручення на прослуховування Феро, яке вона досі так і не склала. Ще один бумеранг, який…

Із під'їзду вийшов чоловік.

Жанна з першого погляду зрозуміла, що це він.

Метр вісімдесят. Стрункa фігура. Довге чорне волосся. Вузьке лице з легкою неголеністю. Утім, попри густі чорні брови, його обличчю бракувало мужності. Особливо підборіддю, дещо округлому і скошеному, яке не виражало тієї рішучості, якої хотілося б Жанні. Не можна мати все й одразу. А головне, дещо не в'язалося – вік. Феро виглядав років на тридцять п'ять. З голосу Жанна уявляла його на десять років старшим…

Вона набрала номер. Чоловік зупинився. Пошукав по кишенях. Він був одягнений у геть пом'ятий світло-сірий лляний костюм, що ніби символізував його робочий день.

– Алло?

Жанна збила виклик. Вона відчула солодке тремтіння, коли побачила, як він пройшов просто повз неї й пірнув у вхід до підземної парковки на рю Суффло. Перед тим як зникнути, він скуйовдив волосся. Довгі пальці піаніста. Ці руки компенсували лисяче підборіддя й молодечий вигляд.

Жанна повернула ключ запалювання. Вона помітила два виїзди з паркінгу, по обидва боки вулиці. Звідки з'явиться він? Яка в нього машина? З іншого боку вулиці показався скутер у кепському стані, який поїхав у напрямку бульвару Сен-Мішель. Жанна встигла помітити обличчя під шоломом. Феро. Вона перемкнулася на першу передачу й розвернулась. Психотерапевт уже гальмував перед світлофором на перехресті з бульваром, увімкнувши правий поворотник, – він збирався їхати в бік Сени. За кілька секунд Жанна стояла за скутером, а її серце ледь не вискакувало з грудей.

Зелений. Феро спустився бульваром Сен-Мішель, об'їхав фонтан на площі, а тоді звернув ліворуч на набережну. Він їхав повільно, як людина, яка нікуди не поспішає і нічим не тривожиться. Може, до якоїсь жінки? Жанна постійно стискала й розтискала руки на кермі. Долоні змокріли. Вона вимкнула радіо. Ховаючись за сонячними окулярами, вона походила на героїню пародійного шпигунського фільму.

На набережній, на ке де Грандз-Огюстен, Феро набрав швидкість. Ке де Конті. Ке Малаке. Ке Вольтер. Тоді перебудувався на швидкісну смугу, найближчу до Сени, і пригальмував до швидкості всього потоку. Жанна залишила між собою і скутером дві автівки. Усе йшло добре. Не втрачаючи зосередження, вона навіть устигала помилуватися краєвидом. Мостами, що підсвічувалися в сутінках. Будівлями на правому березі, які тонули в тіні. Сеною, повільною, звивистою, наче потік грязюки. І цим рожевим сяйвом, яке опускалося на місто, немов саван. Феро їхав далі. Куди він прямує?

За мостом Згоди він здав лівіше і пірнув у короткий тунель, що вів до з'їзду. На мосту Інвалідів повернув праворуч, перетнув Сену, знову повернув праворуч, проїхав набережною в протилежному напрямку до мосту Александра III. Жанна подумала про «Show-Case», новий модний заклад, розташований у підстінках мосту. Але Феро припаркувався перед парком довкола Великого палацу, сховав шолом до кофра під сидінням і пішов у напрямку авеню Вінстона Черчилля.

Жанна зробила так само, припаркувавши авто під однією з квадриг на Великому палаці. Під колісницею, запряженою дикими кіньми, що рвуться вперед на вершині скляного даху. Феро крокував до брами. Жанна пригадала, що в музеї якраз проходила виставка під назвою «ВІДЕНЬ 1900», присвячена художникам віденськоі сецесії. Клімт. Егон Шіле. Мозер. Кокошка. У голові промайнула думка – досить безглузда, – що це дуже доречно: вона вже давно хотіла побачити експозицію.

Психіатр уже піднімався сходинками. Жанна наддала ходи, вгадуючи високо-високо над головою величезний купол зі скла й сталі, який збирав сонячні промені, наче гігантська лупа. У цьому розімлілому від призахідного сонця Парижі вона почувалася крихітною й водночас легкою, збудженою, сп'янілою.

Феро зник. Мабуть, мав абонемент, тому й не мусив вистоювати чергу. По інший бік будівлі, в напрямку Єлисейських Полів, вишикувалася довга вервечка людей, охочих потрапити до музею у вечірні години. Жанна покопирсалася в сумочці: в неї теж був абонемент. Синьо-біло-червона картка, видана президентським указом. Годилося для обшуків. Згодиться й для віденських художників.

За кілька хвилин Жанна вже заходила до виставкової зали. Спершу в неї склалося враження, ніби ці червонувато-бурі полотна були великими театральними лаштунками, розвішеними заради ще масштабнішого, ще багатшого видовища, в якому поєдналися всі види мистецтв. Відень початку XX століття, де кожна галузь переживала злiт – живопис, скульптура, архітектура, а ще музика – в особі Малера, а тоді й Шенберга… І все це на тлі фундаментальної революції – психоаналізу.

За кілька метрів перед Жанною Феро неспішно роздивлявся кожну картину. Каталогу в нього не було. Він не читав назв експонатів. Схоже, добре все це знав. Жанна, вся спітніла, розслабилась і також почала спокійно милуватися полотнами. Першу залу займав Клімт. Жанну, як і завжди, приголомшила оригінальність художника. Кожнісінький відтінок. Кожнісінька риска. Кожнісінький візерунок. Усе промовляло про радикальний розрив із будь-яким попереднім мистецтвом. Але це був плавний розрив. Гладенькі, затушовані мазки, що нагадували японські гравюри. Витончена палітра. Золоті зблиски. Ефект емалі, перлів, фарбованого скла, шматочків бронзи…

І ці жінки. Поснулі феї з довгими медовими косами, оточені чудернацькими й водночас ретельно промальованими візерунками. Кожну жінку огортало симетричне тло – ряди символів і завитків, подібних до візерунка на тканині, – захищаючи її сон. Інші картини справляли враження текучості, водянистості. Пасма волосся плинули в повітрі, ніби руді водорості. Золоті блискітки й перли приглушено сяяли, пробиваючи прозорі шари, мерехтячи під гладеньким покривом лаку. Ці картини буквально омивали очі, розум, серце…

Феро зупинився: його увагу поглинула маленька картина завширшки менш ніж метр. «Настав час діяти», – подумала Жанна. Вона покрокувала в його напрямку, плануючи просто стати поряд. А тоді побачимо. З пересохлим горлом, хиткою ходою вона підійшла, прокручуючи в думках кілька компліментів, які їй робили останнім часом. Коли Тома порівняв її з абсентом. Коли Тен прокоментував її доторк до потилиці. Коли Клер, її секретарка, порівняла її з акторкою Джуліанн Мур…

Жанна вже з хвилину стояла біля Антуана Феро, застигнувши, втупившись у картину невидющим оком.

І він говорив.

Цей голос, який вона так часто слухала в записі, тепер звучав просто біля її вуха, наживо…

– Про… прошу?

– Кажу, щоразу як я дивлюся на цю картину, то думаю про Бодлера. «Багно я замісив і золото зробив…»

Жанна ледве не розреготалася. Чоловік, який з перших же хвилин цитує Бодлера, навряд чи дозрів до побачень. Але чом би й ні? Вона зосередилася на полотні Клімта. На ньому була зображена дуже бліда жінка в бірюзовій сукні на помаранчевому тлі. Портрет показував її до пояса.

Жанна усвідомила, що запитує Феро мало не агресивно:

– Багно – це, по-вашому, модель?

– Ні, – м’яко відповів той. – Багно – це час, який поглине цю жінку й знищить її красу. Одноманітність повсякдення, яка її гризтиме. Банальність, яка потроху її завоює. Клімт вирвав її з усього цього. Він зумів вихопити її внутрішній розквіт. Показати цей момент грації між двома ударами серця. Він подарував їй вічність… її власну вічність.

Жанна всміхнулася. Голос із навушників. Ближчий. Реальніший. Він виправдовував її очікування. Жінка поглянула на картину. Психотерапевт був правий.

«Портрет Йоганни Штауде».

Перш за все в око впадали два взаємодоповнювані кольори. Бірюза сукні – мінеральна, наче художник малював кристалами. І червоногаряче тло, що палало, ніби лава. Жанні це нагадало не стільки Бодлера, скільки відомий рядок Поля Елюара: «Земля блакитна, ніби апельсин».

Коли це перше потрясіння минало, око помічало обличчя. Кругле й біле, наче місяць. Ця бліда пляма, оточена чорним хутряним коміром, була ключиком до картини. Лице відкривало невимовну істину, поезію чарівних казок, яка не потребувала коментарів, щоби влучити в саме серденько. І, можливо, ще нижче – в пах. У коріння людського єства…

Жанна прониклася ніжністю до цієї жінки. Це місяцеподібне обличчя П’еро. Це чорне, коротко підстрижене волосся, яке свого часу мало здаватися викличним. Ці тонкі червоні губи. Ці густі брови, схожі на розділові знаки. Усі ці подробиці нагадували Жанні рекламу, яку вона обожнювала в дитинстві. Рекламу парфумів «Loulou» від «Cacharel». У ній молода жінка ніби плинула під найприємнішу мелодію на світі – «Павану» Габріеля Форе…

Жанна знайшла собі союзницю. Вона раптом відчула себе сильнішою, впевненішою – але досі не спроможна була говорити. Тиша затягнулася. Жанна відчайдушно копалася в голові, шукаючи, що сказати…

– Я вже вп’яте приходжу на цю виставку, – повів далі Феро. – Є в ній якесь… умиротворення. Джерело розслаблення й спокою. – Він на мить замовк, ніби щоб дати Жанні почути дзюркотіння цього джерела. – Ходіть сюди. Я хочу дещо вам показати.

Жанна дала себе відвести. Вона була геть не в собі. Феро повів її до наступної зали. Попри сплутані думки, Жанна усвідомила, що атмосфера змінилася.

Тут стіни були вкриті криками й ранами. Тіла, вигнуті в судомах. Спотворені жагою чи то тривогою обличчя. Але в першу чергу на глядача нападала сама фарба. Об’емисті мазки бурого, вохряного, золотого, ніби подерті ножем. Густі, збурені, роздроблені кольори, що нагадували переоране поле. Вузькі обличчя. Вирячені очі. Заламані руки. Жанні подумалося про севільський фестиваль, що проходить у Страсний тиждень. Тиждень спокути, де за капюшони правлять ці постаті, а за свічки – іхні сяйливі руки.

– Егон Шіле! – вигукнув Феро. – Хоч він і не схожий на Клімта, але теж приносить мені полегшення. Його жорстокість позитивна. Рятівна. Я психіатр і психотерапевт. У мене бувають… важкі дні. Ці полотна початку століття додають мені снаги, енергії.

– Вибачте, – спромоглася прошепотіти Жанна. – Я справді не розумію…

– Та ж ці роботи показують несвідоме! Вони доводять існування світу, якому я присвятив усе життя. Сон. Секс. Тривога… Егон Шіле вивертає душу, ніби рукавичку. Тут немає місця викрутам, міщанській достовірності, заспокійливій брехні…

У Жанни голова йшла обертом. Вона цілий день нічого не іла. Емоції затьмарювали сприйняття. А Антуан Феро, попри спокусливий голос і гарненьку пику, більше за все нагадував безумця.

– Вибачте, – сказав він тихіше, ніби щоб заспокоїти жінку. – Я захопився… Навіть не представився. – Він простягнув руку: – Антуан Феро.

Жанна легко стисла його пальці, вперше розглядаючи його зблизька. Обличчя психіатра було напружене, гарячкове, але дивним чином згасле. Феро не намагався ні замилити очі, ні сховатися. Він стояв перед нею, вразливий, розхристаний, голий…

– Жанна Коровська.

– Це польське прізвище?

– Це від слова «корова». Так називався бар із «Механічного апельсина».

Господи, вона верзла якісь дурниці. До чого тут цей жорстокий фільм?

– Але воно має польське коріння? – наполягав Феро.

– Далеке. Тобто мій батько – поляк, але він завжди був… далеко.

Ще одна репліка, яка завела розмову в глухий кут. Жанна хотіла пожартувати. А вийшла якась драма. Але Феро дивився на неї, слухав її ніби вже з увагою й турботою.

– Схоже, ви почуваетеся незатишно. Ви знаете, що таке синдром Стендаля?

– Даріо Ардженто, – прошепотіла Жанна.

– Прошу?

– «Синдром Стендаля». Італійський фільм жахів. Режисера Даріо Ардженто.

– Не дивився. Я казав про психологічний синдром. Є люди, які страждають на гіперчутливість до мистецтва. Які непритомніють перед картиною.

– Фільм якраз про це.

Навіщо вона наполягала? Перед очима спалахували кадри. Азія Ардженто, яка крокує вулицями Рима з білявою перукою на голові, готова вбити всіх на своєму шляху. Згвалтовані жінки. Обличчя, роздроблене кулею автомата…

Жанна приклала руку до лоба й додала, ніби виправдовуючись:

– Я цілий день нічого не іла. Я…

Договорити вже не змогла. Феро твердо взяв її під руку.

– Ходімо. Подихаємо свіжим повітрям. Пригощу вас морозивом.

## 15

Надворі легше не стало. У світлі призахідного сонця тремтіли тіні від листя на землі, і Жанні здавалося, ніби це в неї все дрижить перед очима. Їй було соромно за свій стан. Водночас вона потай раділа, що ій ось так допомагають.

Вони перейшли авеню на бік театру Маріньі та купили італійського морозива в кіоску.

– Хочете трохи пройтися?

Жанна кивнула, насолоджуючись прохолодою морозива й турботливістю запитання. Вони мовчки рушили в бік площі Згоди. Жанна давно не ходила цим парком. Інші парки завжди здаються якимись обмеженими, замкненими в своїх парканах. А парк на Єлисейських Полях, навпаки, відкритий до міста, він включає в себе ревучий проспект, змішується з транспортом, гамором, газами… Справжня зустріч. Любовна історія між листям і асфальтом, перехожими й машинами, природою й загазованістю…

– Я почуваюся натхненним, – зізнався Феро. – Відень. Початок XX століття… Це моя пристрасть. Цей період, коли посеред затишних брасерій, кафешок і штруделів було знайдено стільки істин! Клімт, Фройд, Малер…

Жанна не могла повірити, що він повернувся до цієї теми. Феро вже пустився в докладний опис інтелектуального розмаю тієї доби. Жанна не слухала. Вона насолоджувалася його фізичною присутністю.

Вони йшли далі в затінку крон, а поруч на повній швидкості проносилися машини. Вечірне сонце забарвлювало все навколо в пурпуровий відтінок. Низькі залізні гратки, що оточували стовбури дерев, сяяли, наче мішені. Жанна вже давно не почувалася такою щасливою.

Феро й далі пристрасно говорив. Вона так само не слухала. Її зворушувала його захопленість. Його спонтанність, говірливість. А ще – його бажання спокусити її своїми знаннями.

На площі Згоди чоловік узяв Жанну під руку.

– Зайдемо до Тюільрі?

Та кивнула. Какофонія автівок. Сморід газів. Кам'яні фонтани і іхні рожевуваті бризки. Радісно фотографувалися туристи. Усе, що зазвичай дратувало Жанну, тепер здавалося чарівним, казковим, нереальним.

– Я все говорю й говорю, а про вас досі нічого не знаю, – сказав Феро, коли вони заходили до парку Тюільрі. – Чим ви займаетесь?

У жодному разі не можна було відлякати його своєю роботою.

– Я працюю у сфері комунікацій, – зімпровізувала Жанна.

– Як це?

– Я керую типографією. Робимо брошури, рекламні матеріали. Нічого особливого.

Феро кивнув на лавку. Вони сіли. Над парком спадала ніч. Вона підкреслювала кожну деталь. Надавала речам щільності. Сутінь резонувала з Жанниним серцем, яке поринало в ці глибини, цю ваговитість.

Феро мовив:

– Головне – щодня, щохвилини любити свою роботу.

– Ні, – відказала Жанна, не роздумуючи. – Любов – це головне.

Й одразу ж закусила губу, жалкуючи, що сказала таку дурницю.

– Ви знаете, що у вас дуже особлива манера говорити «ні»?

– Ні.

Феро розсміявся від усього серця.

– Ось знову. Ви злегка повертаете голову, лише на один бік. А не хитаете нею.

– Це тому що я не вмію казати «ні». Принаймні остаточно.

Чоловік ніжно взяв іі за руку.

– Ніколи не говоріть цього чоловікові!

Жанна зашарілася. За кожною реплікою наставала коротка пауза. Мовчання, в якому поєднувалися ніяковість і задоволення. Із нею не говорили так ласкаво вже… вже скільки?

Жанна зробила зусилля, щоб не розчинитися в блаженстві, а залишатися в реальності, підтримувати розмову.

– А ви, – вичавила вона, – як ваше прання?

– Яке прання?

– Ну, ви ж перете брудну білизну своїх пацієнтів?

– Так, можна й так сказати. Це не завжди легко, але робота – це моя пристрасть. Я тільки заради цього й живу.

Жанна сприйняла це зізнання як хороший знак. Жінки немає. Дітей немає. Вона вже пожалкувала, що збрехала. Адже про свою професію могла сказати те саме. Два фанати. Дві вільні душі.

– Якби ви мали обрати одну-єдину причину своєї пристрасті, що б ви сказали?

– Ви проводите психоаналіз для психоаналітика?

Вона мовчала, чекаючи на відповідь.

– Думаю, найбільше мені подобається, – зрештою заговорив Феро, – бути в епіцентрі механізму.

– Якого механізму?

– Механізму батька. Батько – це ключ до всього. Його тінь завжди формує особистість дитини, її вчинки й бажання. Особливо в області зла.

– Я не дуже добре вас розумію.

– Візьмімо випадок чистісінької людини-монстра. Істоти, яку навіть людиною складно назвати, такими жахливими видаються її вчинки. Наприклад, Марк Дютру. Ви пам’ятаєте цю історію?

Жанна кивнула. Якби Дютру діяв у паризькому регіоні, можливо, саме вона вела б досудове розслідування.

– Вчинки такого злочинця неможливо зрозуміти, – вів далі Феро. – Він морив голодом маленьких дівчаток у себе в підвалі. Гвалтував їх. Продавав. Ховав підліток живцем. Це нічим не можна виправдати. Однак, якщо покопатися в його біографії, можна знайти іншого монстра – його батька. У Марка Дютру було страхітливе дитинство. Він і сам жертва. І таких прикладів купа. Гі Жоржа покинула мати. Мати Патріса Алегра змушувала його брати участь у своїх сексуальних іграх…

– Тепер ви говорите про матерів.

– Я говорю про батьків у широкому сенсі. Про перших об’єктів любові дитини, хай то батько чи мати. Серійні вбивці мають лише одну спільну рису, байдуже, чи вони психічно хворі, чи психопати, чи збоченці: у них було нещасливе дитинство. Вони виросли в хаосі, у насильстві, яке завадило їм сформувати збалансовану особистість.

Це вже менше цікавило Жанну. Вона напам’ять знала ці штамповані фрази, якими її годували щоразу, коли вона замовляла психіатричну експертизу вбивці. І все ж вона запитала:

– Але що ж таке «механізм батька»?

– Я часто ходжу на судові засідання. Кожного разу, коли описують родину вбивці, я ставлю собі запитання: чому батьки цієї людини не впоралися зі своїм завданням? Чому вони самі були монстрами? Можливо, вони також були дітьми жорстоких людей? І так далі. За кожним обвинуваченим стоїть уже винуватий батько. Зло – це ланцюгова реакція. І так аж до світанку людства.

– До самого прабатька? – докинула Жанна, раптом знову зацікавившись.

Феро поклав руку на спинку лавки за Жанною. Знову-таки, без жодних двозначностей. Попри серйозну тему розмови, чоловік, здавалося, був у легкому, радісному гуморі.

– У Фройда була теорія щодо цього. Він пояснив її у «Тотемі і табу». Первісний гріх.

– Це про Адама і яблука?

– Ні. Вбивство батька. Фройд вигадав притчу. Колись давно, у незапам’ятному минулому, один чоловік керував своїм кланом. Домінантний самець. У вовків таких називають альфа-самцями. Він володів жінками. Його ревниві сини вбили і з’їли його. Але одразу ж покаялись. Вони вигадали собі тотем за прообразом батька і встановили заборону на зносини з жінками їхнього клану. Так з’явилося табу на інцест і батьковбивство. Ми й досі живемо з цими докорами сумління, глибоко в нас захованими. Навіть якщо наука антропологія завжди заперечувала гіпотезу Фройда – цієї історії ніколи не відбувалося в реальному житті, – важить саме значення цього міфу. Ми носимо на собі відбиток цього гріха. Або наміру. Лише виховання дозволяє нам підтримувати рівновагу, сублімувати ці приховані бажання. Але від найменшого порушення наша жорстокість спливає на поверхню, підсилена витісненням, браком любові…

Жанна вже була не певна, що стежить за ходом думки, але це не мало значення. Вдалині сяяла, немов кришталевий конус, піраміда Лувру. Мабуть, була вже десята година. Їй не вірилося, що їхня розмова повернула в такому напрямку.

– А чим займався ваш батько?

У неї мимоволі вирвалося це нескромне запитання. Феро відповів абсолютно природно:

– Може, поговоримо про це на наступній зустрічі?

– Ви маєте на увазі, на наступному прийомі?

Вони засміялись, але чари зникли. Феро облишив спільницький тон. А Жанна мимоволі починала сумувати.

– Мені час додому. – Вона поправила волосся. – Думаю, на сьогодні з мене досить.

– Звичайно…

Психіатр, мабуть, подумав, що вона мала на увазі іхню розмову і ці занадто серйозні теми. Але він помилявся. Просто з Жанни Коровськоі було досить щастя.

16

Перед дверима квартири Жанна наштовхнулася на конверт, який поклали ій на килимок. Сьогоднішній запис. Прийоми доктора Антуана Феро. Вона взяла диски й вирішила, що послухае іх завтра. Вона не хотіла знову чути голос психіатра. Ятрити зовсім свіжі враження…

Жанна попрямувала просто до ванноі й стала під душ у якомусь зміненому стані. Наче п'яна. Вона до пуття й не знала, як саме завершилась іхня зустріч. Вони обмінялися номерами. Більше вона нічого не пам'ятала.

Суддя вийшла з душу й надягла футболку та трусики. Вона більше не відчувала ні спеки, ні втоми. Лише заціпеніння. Солодку порожнечу. В неі залишилося тільки одне відчуття, розмите, нечітке, – зачатки кохання.

Кухня. Світло. Їсти не хотілося. Жанна просто зробила собі чашку зеленого чаю. Вона хотіла одразу ж лягти. Заснути в цьому захмелілому стані, поки все не зіпсувала тривога. Жанна себе знала. Якщо вона не засне, то почне ставити собі запитання. Чи вона йому сподобалася? Чи він ій передзвонить? Які знаки, хороші й погані, дозволяли вгадати його думки? Жанна могла цілу ніч аналізувати ось так найменшу подробицю. Справжне досудове розслідування. Яке ніколи не приведе іі до внутрішнього переконання.

Їі погляд знову впав на конверт у темряві. Їй захотілося почути цей голос. Його голос. Вона всілась у вітальні з ноутбуком на колінах і навушниками на голові. Засунула диск у комп'ютер.

Жанна перемотала запис. Їй хотілося послухати лише один чи два прийоми. Вона слухала перші кілька слів кожного пацієнта й вирішувала. Упізнавала голоси, інтонаціі і ті ретельно пропрацьовані психічні пекельця, у яких кожен із них обертався, як хом'як у колесі.

Довелося дійти аж до кінця диска, щоб нарешті натрапити на дещо цікавеньке.

Повернувся той іспанський батько.

Із сином.

– Познайомтеся, це Хоакім.

Жанна навпомацки підкрутила гучність. Й усвідомила, що батько із сином прийшли до Феро десь близько шостоі години. Якраз тоді, коли вона сиділа в засідці у машині перед під'іздом… Тож вона мала бачити, як вони зайшли й вийшли з будинку № 1 на рю Ле Гофф. Жодного спогаду. Чекаючи на одного чоловіка, Жанна не звернула на цих двох жодноі уваги.

– Добрий день, Хоакіме.

– Добрий день.

Із голосу Жанна прикинула, що йому має бути років сорок. Отже, батькові, як вона й здогадувалася, перевалило за шістдесят.

– Ви не проти відповісти на кілька запитань?

– Не проти.

– Скільки вам років?

– Тридцять п’ять.

– Ви одружений?

– Ні.

– Маєте роботу?

– Я юрист.

– У якій галузі?

– Зараз я займаюся громадськими організаціями, що базуються в країнах Південної Америки.

Хоакім говорив без тіні іспанського акценту. Отже, виріс у Франції. Або ж мав природний хист до мов.

– Чим займаються ці організації?

– Нічого особливого. Ми допомагаємо найбіднішим. Лікуємо й вакцинуємо дітей. Що ж до мене, то я керую пожертвами, що надходять з усіх куточків світу.

Тиша. Феро записував. На кожне запитання Хоакім відповідав спокійно, без поспіху чи хвилювання.

– У вас є проблеми зі здоров’ям?

– Ні.

– Ви п’єте?

– Ні.

– Приймаєте наркотики?

– Ніколи й не пробував.

– Ваш батько розповів мені, що у вас трапляються, скажімо так, зриви.

Жанні почувся сміх. Хоакім сприймав усе це легковажно.

– «Зриви». Це саме те слово.

– Що ви можете мені про них розповісти?

– Нічого.

– Тобто?

– Я нічого про них не пам’ятаю. Суцільний провал.

– У цьому й проблема, – докинув батько.

Ще одна пауза. Феро знову нотував.

– Ці провали відзначаються появою іншої особистості?

– Кажу ж вам, я нічого про це не знаю!

Хоакім підвищив голос. Перша ознака знервованості. Феро й сам змінив тон. Заговорив твердіше:

– Ви були б не проти короткого сеансу гіпнозу?

– Як в «Екзорцисті»?

До юриста повернувся грайливий тон. Грайливий, але відсторонений.

– Як в «Екзорцисті». Саме так. Ця методика часто дає несподівані результати.

Знову сміх.

– Ви вважаете, що я… одержимий?

У голосі чоловіка чергувалися знервованість і розслабленість. У тоні Феро також.

– Ні, – відповів психотерапевт. – Можливо, ваші провали в пам’яті звільняють у вашій психіці місце для іншої особистості, про яку ви й не здогадуетесь. Або радше іншій грані вашої особистості. Може, разом нам удасться витягти її на поверхню. Гіпноз може нам у цьому допомогти. Без жодної небезпеки для вас.

Феро заговорив найсолідніше своїм тоном. Як хірург перед наркозом. Почувся шурхіт тканини. Хоакім завовтузився на сидінні.

– Не знаю…

– Хоакіме, – видихнув його батько.

– Тату, не лізь у це!

Пауза. Тоді:

– Добре. Спробуймо.

– Дайте опущу жалюзі.

Кроки. Постукування жалюзі. Скрип. Переставляли стільці. Жанна слухала не відриваючись. З голови не йшла думка, що все це відбувалося якраз перед іхньою зустріччю. Вона починала дещо розуміти: поки вона розслаблялася, поїдаючи морозиво на Єлисейських Полях, Антуан Феро так само намагався відволіктися. Це була взаємовигідна зустріч.

Жанна перемотала, пропускаючи стадії релаксації, що передують будь-якому сеансу гіпнозу. Тепер Хоакім був у стані навіювання. Повільні відповіді. Невиразний голос, що йшов ніби напряму з гортані, від самих зв'язок. Жанна уявляла іх трьох у сутінках. Феро за робочим столом чи, можливо, на стільці біля пацієнта. Хоакім, випростаний на стільці, із заплющеними або втупленими в одну точку очима. І – трохи далі – його батько, на ногах. Жанна, сама не знаючи чому, уявляла його з густою сивою чи білою шевелюрою.

– Хоакіме, ви мене чуете?

– Я вас чую.

– Я хотів би поговорити з тим, хто всередині вас, якщо такий існує.

Жодної відповіді.

– Я можу з ним поговорити?

Жодної відповіді. Феро підвищив голос:

– Я звертаюся до того, хто живе в голові в Хоакіма. Відповідай мені!

Жанна відмітила, що Феро перейшов на «ти». Можливо, щоб розрізняти двох своіх співрозмовників. Хоакіма й іншого. Остання спроба, спокійнішим тоном:

– Як тебе звати?

Коротка пауза. Тоді в кімнаті пролунав інший голос:

– У тебе немае імені.

Жанна аж підскочила, почувши цей тембр. У ньому була якась металічна, скрипуча, свердляча нотка. Він не походив ні на чоловічий, ні на жіночий голос. Можливо, дитячий. Коли Жанна проводила канікули в Перші разом із сестрою, дівчата робили раціі з консервних банок, з'єднаних мотузкою. Голос на записі звучав достоту ніби з металевого циліндра. Залізний голос. Мотузковий голос.

– Як тебе звати?

Батько прошепотів:

– «Воно» ніколи не каже «я». Воно завжди говорить у другій особі.

– Цитьте!

Феро прочистив горло:

– Скільки тобі років?

– У тебе немае віку. Ти походиш із лісу.

– Якого лісу?

– Тобі буде дуже боляче.

– Чого ти добиваешся? Чого ти хочеш?

Тиша.

– Розкажи мені про той ліс.

Залізний голос відкашлявся. Або, можливо, реготнув.

– Його треба слухати. Ліс духів.

– Чому ти так його називаеш?

Жодної відповіді.

– Ти бував у цьому лісі в дитинстві?

– Ти бував у цьому лісі в дитинстві?

Батько знову пошепки прокоментував:

– Це означае «так», я вже помітив. «Воно» повторюе запитання.

Феро не відреагував. Жанна уявляла, як він зосередився на Хоакімі. Можливо, нахилився до нього, поклавши руки на коліна.

– Опиши мені його.

– Цей ліс небезпечний.

– Чому ж?

– Ліс убивае тебе. Ліс кусае тебе.

– Тебе вкусили в тому лісі?

– Тебе вкусили в тому лісі?

– Коли ти з’являешся в голові Хоакіма, що ти просиш його робити?

Тиша.

– Ти хочеш помститися лісу?

Тиша.

– Відповідай, це наказ!

Знову кахикання. Можливо, сміх. Або відрижка. Дитячий голос підвищився на кілька тонів і швидко, монотонно затарабанив:

– Todas las promesas de mi amor se iran contigo / Me olvidaras, me olvidaras / Junto a la estacion llorare igual que un ni?o, / Porque te vas, porque te vas, / Porque te vas, porque te vas…

Феро спробував перебити його, але чоловік-дитина повторював ту саму мантру, не дихаючи:

– …se iran contigo / Me olvidaras, me olvidaras / Junto a la estacion llorare igual que un ni?o, / Porque te vas, porque te vas, / Porque te vas, porque te vas…

Голос звучав жахливо, ніби голосові зв’язки терлися так, що аж розігрівалися. Ледве не рвались. Підвищивши голос, Феро спромігся витягнути Хоакіма з гіпнозу. За його наказом запала тиша.

– Хоакіме, ви мене чуете?

– Так, чую.

Голос знову був нормальним.

– Як ви почуваетесь?

– Втомленим.

– Ви пам’ятаете, що сказали мені під гіпнозом?

– Ні.

– Добре. На сьогодні ми закінчили.

– Що зі мною, лікарю?

Хоакім знову заговорив грайливим тоном, але в ньому вчувалося занепокоєння.

– Зарано щось казати. Ви погодитеся приходити до мене регулярно? Проходити тести?

– Як скажете, – видихнув Хоакім, здаючись.

– Тепер я хотів би поговорити з вашим батьком. Сам на сам.

– Без проблем. До побачення, лікарю.

Скрегіт стільців. Клацання дверей. Тоді – тремтливий голос батька:

– Лячно, правда ж?

– Анітрохи. Але треба буде провести діагностику. Подивитися, чи немає неврологічних ушкоджень.

– І мови не може бути.

– Ваш син – тобто істота, з якою я розмовляв під час гіпнозу, – виявляє специфічні симптоми.

– Симптоми чого?

– Займенникова інверсія. Повторення запитань. Ехолалія. Навіть його обличчя: ви помітили, як воно спотворилося, коли говорив інший…

– Симптоми ЧОГО?

– Аутизму.

– Я не хочу чути цього слова.

– Ви ніколи не лікували його від цього?

– Ви знаєте його історію. Мене не було поруч із ним у перші його роки.

– Які стосунки в нього були з матір'ю?

– Його мати померла під час пологів. Hay Dios m?o[18 - О Боже мій (ісп.).], ви не записуєте чи що?

– Я не розумію, що ви зробили з цією дитиною.

– У моїй країні це дуже поширена практика. Усі так робили.

Вони говорили тихо. Жанна взялась уявляти обстановку. Феро не піднімав жалюзі. Тож вони досі сиділи в напівтемряві.

– Я мушу дізнатися більше про його минуле, – повів далі Феро. – На вашу думку, коли він говорить про цей «ліс духів», що він має на увазі?

– Поняття не маю. Я ще не був із ним.

– А ці слова іспанською, що він постійно повторював, ви знаєте, що це таке?

– Це – так. Це слова з однієї іспанськоі пісні сімдесятих років. Із фільму «Вигодуй ворона». Коли він відчуває небезпеку, то повторює ці слова.

– Йому потрібно лікуватися. Він у… складному стані. Присутність іншоі особистості може вказувати також на шизофренію. Але симптоми збігаються з

ознаками аутизму. Його треба покласти на кілька днів до лікарні. Я працюю в одній чудовій клініці і…

– Я не можу! Я ж вам уже пояснював. Госпіталізація виявить правду. Нашу правду. Це неможливо. Тепер тільки Господь Бог може нам допомогти. «І буде Господь тебе завжди провадити, і душу твою нагодує в посуху…»[19 - Іс. 58:11.]

Феро, схоже, вже не слухав. Він сказав, ніби сам до себе:

– Я хвилююся. За нього. І за інших.

– Уже пізно.

– Пізно?

– Думаю, сьогодні вночі він когось уб’е. У Парижі, в 10-му окрузі. Він постійно блукає кварталом Бельвіль.

## 17

За всю ніч Жанна практично й не поспала. У її голові чередою нескінченних кошмарів множились емоції, думки, голоси. Зустріч з Антуаном Феро. «Пригощу вас морозивом». Тоді аудіозапис. Сеанс гіпнозу. Голос чужинця. «Ліс кусає тебе». І побоювання батька. «Думаю, сьогодні вночі він когось уб’е. У Парижі, в 10-му окрузі…»

У глибині душі Жанна ні в що не вірила. Ні в романтичне знайомство. Ні в можливе вбивство. Знайомство було занадто прекрасним, щоби бути справжнім. Та й як повірити в злочин, у якому хтось зізнався в кабінеті психіатра? Психіатра, якого вона якраз поставила на прослуховування? Ніяк.

Феро й сам у це не повірив. Інакше не кинувся б на виставку художників віденської сецесії. Не став би заливати до першої стрічної руденької. Водночас Жанна розуміла, чому в нього було таке напружене обличчя. Чому за грайливими манерами проглядала стурбованість. Певно, він терзався сумнівами, як і сама вона тепер. Станеться вбивство чи ні? Чи має він поставити до відома поліцію? Жанна всміхнулася. Якби вона відкрила йому свою справжню професію…

Вона встала. Поглянула на годинник. 9:00. Була субота, і квартиру заливало сонце. Жанна пішла на кухню і зварганила собі кави. Чорний запах і присмак горілої землі. Бутерброди готувати не стала. Ковтнула звичний «Еффексор», споглядаючи своє відображення в хромованій поверхні холодильника. На ній була футболка з емблемою бойкоту Олімпійських ігор у Пекіні – з наручниками замість кілець – та трусики-боксери «Calvin Klein». У голові без упину крутилася фраза батька. «Думаю, сьогодні вночі він когось уб’е. У Парижі, в 10-му окрузі…»

Перевірити це легко, вона ж була слідчою суддею. Вона могла зателефонувати в префектуру поліції Парижа й дізнатися, чи не знаходили цієї ночі в столиці труп. Могла навіть, припускаючи, що «чоловік-дитина» завдав удару

і заховав тіло десь у передмісті, обдзвонити прокуратури Іль-де-Франсу. Жанна була знайома з усіма прокурорами. Чи майже.

Друга чашка кави. Вона перейшла до вітальні. Всілася на диван перед журнальним столиком. Витягла з портфеля спеціалізований довідник, виданий Міністерством юстиції, і схопила телефон.

Спочатку Жанна набрала офіс прокурора ПП (префектури поліції). Уночі не було жодних убивств. У кожному разі, вранці не знаходили ніяких трупів. Але не було ще й десятої. Субота, а отже, тіло може пролежати ще два дні, якщо його залишили в якомусь офісі, на складі чи на іншому робочому місці.

Тоді вона зателефонувала до прокуратури Нантерра.

Нічого.

Бобіньї.

Уночі в Ганьї скоено вбивство. Почубились якісь алкаші. Винуватець уже за гратами.

Кретей.

Нічого.

Жанна пошукала номери прокуратур великого вінця[20 - Департаменти регіону Іль-де-Франс поділяються на «малий вінець», довкола міста Парижа, та «великий вінець» – довкола малого.].

Версаль.

Нічого.

Сержі.

У Сені втопився безхатько.

Мо.

Нічого.

Мелен.

Убито жінку. Домашне насильство.

Фонтенбло.

Нічого.

Понтуаз.

Нічого…

Жінка глянула на годинник. Майже одинадцята. Вона свою справу зробила. І щоразу просила заступника попередити її, якщо знайдуть труп. Усі погодились. Не ставлячи запитань. Суддя Коровська мала хорошу репутацію. У неї мають бути свої причини. Залишалося тільки чекати.

Настав час забути про цю історію. Утім, Жанна ще набрала ґенеральний штаб – Міністерство внутрішніх справ на площі Бово, яке отримувало повідомлення про всі тяжкі злочини, скоєні в Іль-де-Франсі. Теж усе чисто.

Інформаційний центр національної жандармерії у форті Роні. Знову нічого. Жанна раптом пригадала, що опівдні в неї стрижка, а потім обід у 8-му окрузі.

Треба повертатися до реального світу.

Вона зібралась і зачесалась. Обличчя в дзеркалі підтверджувало її побоювання. Таке враження, ніби вона курила й квасила всю ніч. Джуліанна Мур, ага… Жанна спробувала приховати збитки макіяжем.

Вийшла з дому опівдні – якраз тоді, коли мала прийти на стрижку. Чорні джинси. Босоніжки. Футболка DKNY. І панамка на голові – поки її перукар не витворить диво. Жанна вже не думала про можливе вбивство. Ні про Феро. Ні про що.

Розвіятись.

Ось що їй потрібно цієї суботи.

## 18

За півтори години плюс одну стерпну стрижку після того Жанна Коровська переступала поріг ресторану, де мала призначену зустріч. На барі назвала ім’я свого супутника, і її повели поміж столиків. Високі стелі. Вітражі на вікнах. Стиль ар-деко. А головне – просторо розсаджені гості. Жанна десь читала, що такий дизайн був натхнений рестораном на пасажирському судні. Правда це чи ні, але тут у неї щоразу виникало враження, що вона сходить на борт.

– Пробач за запізнення.

Емманюель Обюссон у світлому костюмі, пошитому на замовлення, підвівся, випростуючись на всі свої метр вісімдесят п’ять. Він поцілував її в обидві щоки з цілковито батьківською ніжністю. Старий ніколи не був її коханцем. Він значив для неї набагато більше. Її вчитель. Її наставник. Її хрещений батько. Жанна познайомилася з ним на початку кар’єри, коли закінчувала навчання. Працювала на нього, коли він іще був головою паризької виправної палати. У свої майже сімдесят років Обюссон мав худорляву фігуру, та у сфері юстиції був фігурою вагомою. Його погляд був сяйливий, як орден Почесного легіону на його грудях. Справжній кондотьєр. Але не тільки.

Цей чоловік колекціонував парадокси. Він поєднав їх у свою цілісну життєву мудрість. Лівий активіст, він заробив цілий статок на сьомому десятку, ставши юристом-консультантом із розлучень. Він і дотепер міг запросити

кількадесят тисяч євро лише за те, щоб начепити окуляри та почитати шлюбний договір. Самітний, зверхній, він ніколи не був одружений, але залишався тим іще донжуаном. Бездітний, він із безмежною ніжністю ставився до будь-якої невинної малечі. А головне, цей холодний, суворий, твердий тип був естетом. Палким любителем мистецтва.

Обюссон навчив Жанну всього. І суддівського фаху. Й історії мистецтва. Обидві дисципліни зрештою поєдналися під час походу до Лувру, у залі давньогрецьких і давньоримських скульптур.

– Чому ви призначили мені зустріч тут?

– Я вже давно цікавлюся давньогрецькими статуями. Найдавніші часи. Тоді Праксителъ, Фідій, Лісіпп. Далі мені подобається вже менше. Еллініcтичний період. Забагато тканини, руху. І, в певному сенсі, менше чистоти.

– Ви говорили про останні поради, які я маю отримати, перш ніж приступити до суддівської справи.

– Це місце і е ії метафорою.

– Не розумію.

Чоловік лагідно взяв ії за руку й повів до атлета з невидющими очима та дитиною на руках.

– Гермес, який тримає маленького Діоніса. Єдина відома скульптура руки Праксителя. І то в цьому е сумніви. Поглянь на лінії, вигини, рельеф. Кажуть, греки ідеалізували природу, як фотограф ретушує портрет. Це неправда. Грецькі скульптори працювали навпаки.

Жанна не могла відвести погляду від цього точеного тіла, чиі м’язи немов напинали мармурову шкіру.

– Грецькі скульптори відштовхувалися від старовинних зразків египетської традиції, помалу додаючи до них риси, ознаки, деталі, притаманні людині. Слабинки іхньої моделі. Вони старалися вдихнути все більше життя в ці стародавні форми. Саме в часи Праксителя цей метод дав найкращі плоди. Древні канони почали жити, дихати в руках скульптора. Вони знайшли точку рівноваги між абстракцією та індивідуальністю.

Жанна відчувала, як пальці старого стискають ії руку. Орлина хватка.

– Я досі не розумію, як це пов’язано з моіми справами.

– Твої справи, Жанно, це твої скульптури. Ти завжди відчуватимеш спокусу зробити іх довершеними. Так, щоб усі свідчення збігалися до секунди. Щоб мотиви були ідеально відкалібровані. Щоби був лише один винний… Я ж раджу тобі чинити інакше.

– Тобто?

– Працюй як греки. Приймай недосконалість. Місце й час, які не узгоджуються між собою. Провали в свідченнях. Суперечливі мотиви. Поважай

ці аномалії. Поважай життя твоіх справ! От побачиш: тоді тобі відкриватимуться інші істини, які інколи вестимуть тебе вбік. Я не мав би тобі цього казати, але деякі справи досі не відпускають мене. Справи, у яких мені щось муляло. Якісь деталі, які не в'язалися між собою і які я відкинув, дбаючи про стрункість, логіку. Ці ганджі переслідували мене довгі роки, аж поки я не виявив у них іншу правду. Чи принаймні не почав серйозно сумніватися.

– Ви маете на увазі, що за грати сіли невинні?

– Невинні, яких я, звичайно, вважав злочинцями. Це також життя. Ми, судді, лише ще одна недосконалість у процесі слідства.

Жанна не була впевнена, що все зрозуміла. Ще й досі, десять років по тому, вона прилизувала свої справи, щоб ті виглядали стрункo й логічно. Зате успадкувала любов до греко-римськоі скульптури. Вона чимало подорожувала Грецією, Італією, Північною Африкою, де музеі забиті античними статуями. Навіть у Парижі вона часто заходила до Лувру, щоб помилуватися цими тілами, цими поставами, цими подихами…

– Як справи? – запитала вона, всідаючись навпроти наставника.

– Краще, відколи почався червень. – Обюссон надягнув окуляри й проглянув меню, яке ім щойно принесли. – Нарешті скінчилися всі ці дурниці про травень 68-го.

Жанна всміхнулася. Намічалася невеличка активістська промова.

– Ти ж там був, так?

– Був.

– І ти не погоджуешся з усім, що кажуть і пишуть про ці подіі?

Чоловік згорнув меню. Зняв окуляри. У нього було високе чоло, хвилясте сиве волосся, благородне видовжене обличчя, чорні очі, фіолетові мішки. Його зморшки, здавалося, накреслив якийсь внутрішній вогонь, як тріскається на сонці африканська земля. Але то був міцний горішок. Обюссона нелегко було зламати.

– Можу тільки сказати, – почав він, – що в ті часи батьки не готували нам бутерброди на мітинг. Ми були проти них. Ми були проти буржуазного ладу. Ми боролися за свободу, за щедрість, за єдність. Тепер молодь виходить на акціі за свою пенсію. Буржуазія заразила все. Навіть бунтівний дух. Коли протидію породжує сам панівний лад, системі нічого не загрожує. Нині епоха Саркозі. Епоха, у якій сам президент уважає, що він на боці мистецтва та поезіі. Звичайно, успішної поезіі. Радше Джонні Голлідей, ніж Жак Дюпен.

Обід з Обюссоном без випадів проти Саркозі не був би повним. Жанні захотілося зробити йому приємність:

– Ти бачив? Його рейтинги падають і падають.

– Піднімуться. За нього я не хвилююся.

– У глибині душі ти, зрештою, почав його цінувати.

– Як мисливець проймається любов’ю до старого слона, якого вистежує не один рік…

Прийшов офіціант прийняти замовлення. Два салати, газована вода. Ніяких прибамбасів. Ці двое були едині у своєму аскетизмі.

– А в тебе як справи? – запитав Обюссон.

– Нормально.

– Як справи амурні?

Жанна подумала про Тома. Усе скінчено. Феро. Ще й не починалося.

– Трішки голяк.

– А робота?

За одну секунду Жанна зрозуміла, що несвідомо йшла сюди спитати поради. Згадати про свою дилему. Нелегальне прослуховування. Підозри в убивстві. Як розрулити цю ситуацію?

– Є одна проблема. Я володію інформацією. Даними, які ще не підтвердились, але можуть виявитися корисними.

– Політика?

– Кримінал.

– І в чому проблема?

– Я не можу називати джерел. Навіть не впевнена, що інфа правдива.

– Принаймні ти можеш скористатися нею, щоб піти далі.

– Ні, не зовсім. Інфа неповна.

– Про що конкретно йдеться?

– Можливо, сьогодні вночі в 10-му окрузі скоїли вбивство.

– Це легко перевірити, ні?

– Поки що нічого не відомо.

– Знаеш, хто жертва?

– Ні, але знаю, хто вбивця. Знову-таки, не точно. Та й кажу ж, я не можу використовувати ці відомості. Моі джерела дуже… сумнівні.

Обюссон замислився. Жанна ще раз оглянула приміщення, витримане в золотистих тонах. Дзеркала. Вітражі. Інтер'ер ресторану на лайнері. Може, вона й зійшла на борт, от тільки не знала, куди прямує.

– Ти пам'ятаеш наш похід до Лувру? – нарешті запитав старий. – Давньогрецьке мистецтво? Недосконалість людини, поєднана з досконалістю шаблону?

– Я й досі намагаюся зрозуміти той урок.

– Недосконалість – це частина роботи.

– Отже, я можу збочити зі шляху? Вести слідство не за шаблоном?

– За умови, що вийдеш сухою з води. Що причешеш справу потім.

– Якщо справа взагалі буде.

– Подзвони до прокуратури. Тримай руку на пульсі. Важить лише результат.

– А якщо я помиляюся?

– Це доведе, що ти не можеш стрибнути вище за власну голову. Що ти звичайна людина, якій довірили надзвичайні повноваження. Це також за шаблоном.

Жанна всміхнулася. Вона прийшла, щоб почути ці слова. Жінка покликала офіціанта:

– Я б випила чогось міцнішого. Що скажеш?

– Давай.

Келихи з шампанським принесли майже одразу. Кілька крижаних ковтків – і Жанна відчула себе сильнішою. Холод захищае від смерті. Від розкладання. Ці кислі бульбашки стискали іі до стану концентрованоі енергіі. Вони замовили ще по келиху.

– А в тебе, – запитала вона, – як справи амурні?

– У мене ще е в запасі кілька студенток, – відказав старигань. – Плюс моя офіційна пасія. Адвокатка за сорок, яка не полишае надіі одружитися зі мною. У моему-то віці! Одна чи дві колишні теж іще не знають, що зійшли з дистанціі.

– Мабуть, сильно втомлюешся.

– Я не кажу, що приділяю ім усім увагу. Але мені подобаеться цей ореол кохання. Це «Танець» Матісса. Вони ведуть хоровод, а я малюю іх на синьому тлі…

Жанна натягнула посмішку. Щиро кажучи, ій не подобалася поведінка іі наставника. Невірність. Брехня. Маніпуляціі. Жанна ще не настільки постаріла, щоб відмовитися від мрій про порядність.

– Але як ти так можеш? – не вгавала вона. – Жити ось так, у лицемірстві, у постійній зраді? – Вона всміхнулася, щоб пом’якшити жорстокість своїх слів. – Де тут повага?

– Це через смерть, – сказав Обюссон, раптом посерйознішавши. – Смерть надає нам будь-які права. Вважається, що, коли вона надходить, люди каються. Очищуються. Але все навпаки. Старіючи, помічаєш, що будь-які переконання, будь-які питання відходять на задній план. Залишається тільки одна певність: скоро здихати. І другого шансу не буде. Тоді починаєш зраджувати дружину, порушувати клятви. Пробачаєш собі все чи майже все. Інші – ті, що проходять через твою контору, – грабують, гвалтують, убивають із тією самою думкою. Отримати те, чого бажають, поки не пізно. Як той фільм: «Небо почекає».

Жанна перехилила келих і гикнула. У горлі защипало від кислоти. Вона раптом посмутнішала. Офіціант запропонував їм меню десертів. Жанна відмовилась. Обюссон замовив іще два келихи.

– Знаєш, – заговорив він веселішим тоном, – я зараз вивчаю одне питаннячко. Правку, яку Рембо вніс в один свій вірш. «Знайшлася вже вона. / Що саме? Вічність! / Це море, що злилось / Із сонцем»[21 - Пер. В. Ткаченка.].

Жанна не пригадувала самого вірша, зате добре пам’ятала картинку. Останні кадри «Безтямного П’єро» Жана-Люка Годара. Лінія горизонту. Сонце, що пірнає в море. Рядки Рембо, які тихо промовляють за кадром Анна Каріна та Жан-Поль Бельмондо…

– Ти хотів сказати: «Це море, що пішло із сонцем».

– Власне, ні. Рембо двічі публікував цей чотиривірш. Першого разу – у вірші під назвою «Вічність». Вдруге, пізніше, – в «Сезоні в пеклі». Спочатку він написав: «Це море, що пішло із сонцем». Тоді – «море, що злилось із сонцем». Мимохідь утративши ідею руху. Шкода. У початковій версії вражає думка, що вічність – це результат зустрічі. Одна нескінченність, що крокує назустріч другій. У моєму віці спокушають ідеї. Наче смерть – це не обрив, а радше дуга, арка. Пологий схил…

– Чому він передумав, по-твоєму?

– Бо, можливо, відчував, що помре молодим і не пізнає цього руху. Рембо квапився передати послання.

Жанна підняла келих:

– За Рембо-поштаря!

Вона вже почувалася сп’янілою. Раптом підскочила, пригадавши слова старого іспанця: «Думаю, сьогодні вночі він когось уб’е. У Парижі, в 10-му окрузі».

Жанна покопалася в сумочці й глянула на мобільний.

Жодних повідомлень.

Отже, жодних трупів.

Вона усвідомила, що також чекала на дзвінок від Феро. Така вже, мабуть, її доля. Вона щомісяця платила «Orange» за мобільний зв’язок, але не існувало оператора, який продавав би абонементи на любовні зв’язки.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (https://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=66288492&lfrom=196351992) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

notes

Примечания

1

Я буду твоїм королем, ти будеш моєю королевою… (франц.) – Тут і далі прим. перекл.

2

Місто і муніципалітет за 13 км від Парижа.

3

Єва Жолі та Лоранс Вишневська – французькі судді й політикині.

4

Любовної мрії (нім.).

5

Паризька компанія таксі, заснована 1905 року.

6

Флік – сленгова назва французьких поліцейських.

7

Пер. А. Онишка.

8

Район у передмісті Парижа, біля Нантерра.

9

Регіон Франції, що включає в себе департаменти довкола Парижа.

10

По – місто й муніципалітет у Франції, у Новій Аквітанії.

11

Департамент неподалік від Парижа з адміністративним центром у Нантеррі.

12

Французький препарат, що застосовується під час лікування депресії.

13

Місто й муніципалітет неподалік від Парижа, адміністративний центр департаменту Сена-Сен-Дені, що має номер 93.

14

Ів. 5:56. Тут і далі цитати з Біблії подано в перекладі Івана Огієнка.

15

Перш – природний регіон Франції, розташований на перетині регіонів Нормандія, Центр-Долина Луари та Пеі-де-ла-Луар.

16

З льодом (про коктейлі) (англ.).

17

Мати Божа! (ісп.)

18

О Боже мій (ісп.).

19

Іс. 58:11.

20

Департаменти регіону Іль-де-Франс поділяються на «малий вінець», довкола міста Парижа, та «великий вінець» – довкола малого.

21

Пер. В. Ткаченка.